

**Jalostuksen tavoiteohjelma
2021-2025**

Suursnautseri

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 29.2.2020
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 24.6.2020

Sisällys

1. YHTEENVETO.....	4
2. RODUN TAUSTA	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	7
4. RODUN NYKYTILANNE.....	8
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	8
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	9
4.1.2 Jalostuspohja	12
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	17
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	18
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	19
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta.....	19
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	19
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus.....	19
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	19
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet.....	23
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	30
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta.....	31
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	32
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	32
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	40
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	44
4.3.4 Lisääntyminen	45
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	46
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	47
4.4. Ulkomuoto	47
4.4.1 Rotumääritelmä	47
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	50
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	51
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista.....	52
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	53

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	53
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	58
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	65
6.1 Jalostuksen tavoitteet	65
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	66
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	67
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	69
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	71
7. LÄHTEET	72
8. LIITTEET	72

1. YHTEENVETO

Tämä on jalostuksentavoiteohjelman päivitys.

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Suursnautserin alkuperäinen käyttötarkoitus oli toimia vahti- ja vartiokoirana. Ulkomuodoltaan suursnautseri on selvästi suurennettu ja vahvistettu snautseri, jonka säkäkorkeus tulee olla 60-70cm. Päävärit ovat musta ja pippuri-suola. Tyypillisiä ominaisuuksia ovat hyväntahtoinen, rauhallinen luonne ja lahjomaton uskollisuus isäntää kohtaan. Se on älykäs, koulutuskelpoinen, voimakas, kestävä, nopea, vastustuskykyinen sään vaihteluille ja sairauksille. Synnynnäisen rasituskestävyytensä ja itsevarmuutensa ansiosta se soveltuu erittäin hyvin seura-, urheilu-, työ- ja palveluskoiraksi. Näiden lisäksi se on ollut meillä myös erittäin suosittu näyttelykoira. Ei toivottuja ominaisuuksia ovat arka, aggressiivinen, äreä, liioitellun epäluuloinen tai hermostunut käytös.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Suomalaisen mustan suursnautserin populaation tila on uhanalainen ja pippuri-suola -muunnoksen osalta erittäin kriittinen. SSSK:n tavoitteena on nostaa rodun tehollinen populaatiokoko 35 kpl tasolle (musta) ja p&s tasolle 2. Yhdistelmien sukusiitosasteen tavoitteena on saada se pysymään alle 6 % sekä sukukatokertoimen ylittävän 0,50, joiden laskennassa käytetään kahdeksaa sukupolvea. Populaation suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle on n. 14-24 jälkeläistä (musta). Pippuri-suola -muunnoksen osalta tulee harkita erittäin tarkkaan yksilöiden käyttämistä jalostukseen useammin kuin yhden kerran.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Luonnetestitulosten 2009-2018 perusteella, rodun tulisi olla edelleenkin nykyistä hyvähermoisempi, rohkeampi, temperamentiltaan rauhallisempi ja mielellään kovempi. SSSK:n tavoitteena on kannustaa koiria käymään nykyistä enemmän testeissä, jalostustarkastuksissa ja kokeissa, jotta näiden ominaisuuksien edistymistä rodussa voidaan seurata.

Terveys ja lisääntyminen

Suursnautserin terveydentila kokonaisuudessaan on kohtuullisen hyvä, Suursnautserin rakenne aiheuttaa erittäin harvoin minkäänlaisia ongelmia lisääntymisen osalta. SSSK:n tavoitteena on säilyttää suursnautserin terveystilanne vähintään nykyisellä tasolla ja pyrkiä estämään suursnautserilla perinnölliseksi todettujen sairauksien leviämistä kannassa.

Ulkomuoto

Rakenteessa ei ole yleisesti tarkasteltuna havaittavissa vakavia puutteita. Kannan tyyppin tulisi olla yhdenmukaisempi, mittasuhteiltaan koirat saisivat olla neliömäisempiä ja takaosien/takaliikkeiden ahtaus tulisi saada pois. SSSK:n tavoitteena on säilyttää suursnautserin rakenne ja ulkomuoto vähintään nykyisellä tasolla.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla vähintään kolme (3) vuotta täyttäneitä ja niiden yleisen terveydentilan tulee olla hyvä sekä purenta tulee olla täysi ja leikkaava. Niiden toivotaan täyttävän jalostusvaatimukset, jotka ovat: lonkat A tai B, terveeksi todetut silmät, hyväksyttäväksi tulkittu luonnetesti tai hyväksyty SSSK:n jalostustarkastuksen luonnetta mittaava osa sekä vähintään kaksi näyttelytulosta laatuarvostelultaan EH tai SSSK:n ulkomuotokatselmuksesta arvosana UMK1, jotka tulee olla saavutettu yli 15 kuukauden ikäisenä. Lisäksi jalostukseen käytettävillä yksilöillä suositellaan olevan terveeksi todetut kyynärpäät 0/0, röntgenkuvattu selkä sekä viitearvoissa olevat kilpirauhasarvot (T4, TSH), jonka tulos ei saa astutushetkellä olla 12 kk vanhempi. SSSK suosittelee jalostuskoirien omaavan myös käyttötuloksia eritoten palveluskoiralajeista.

2. RODUN TAUSTA

Lähdeteoksina seuraavaan on käytetty SSSK ry:n 40 v.¹ ja 50 v.² juhlaulkaisuja.

Suursnautseri - jättiläissnautseri - on tavallaan hyvin vanha rotu, joka mainitaan mm. vuonna 1876 ilmestyneessä kirjassa Der Hund und seine Rassen. Kirjassa tosin käytettiin nimitystä Baijerilainen susikoira, mutta ulkomuodon selostuksesta kävi ilmi, että kysymyksessä oli nimenomaan suursnautseri. Korvat ja häntä olivat tyvistetyt, mutta karvapeite oli sen sijaan kovin vaihteleva sekä väriltään että laadultaan. Meidän suursnautserimme löytyi Ylä-Baijerista ja Sveitsistä. Maalaistaloissa asui noin 55 cm korkea, karkeakarvainen, parrakas ja tummasävyinen suursnautseri maalaisrotuna, missä sen tehtävänä oli vahtia taloa, tiluksia, karjaa ja isäntäväen omaisuutta. Karjaa kasvattava väestö arvosti koiraansa ja varjeli sen sekoittumista kaupunkikoiriin. Suursnautseri oli rauhallinen, ei lahjottavissa oleva, vieraisiin epäluuloisesti suhtautuva koira, joka muun toimensa ohella karkotti myös pienet nelijalkaiset eli rotat yms. Lisäksi se toimitti seurakoiran virkaa matkustaessaan Münchenin kaduilla isäntänsä kanssa vankkureilla isännän kaupunkimatkoiilla. Varhaiset historiakirjoitukset korostavat monesti suursnautserin epäluuloisuutta ja terävyyttä. Sitä ei missään nimessä kuvattu hyväntahtoiseksi vaan pikemminkin hyvin pidättyväiseksi.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

Nykyisen rodun syntymävuosi on 1910. Vuonna 1909 oli Münchenissä ilmestyneessä rekisterissä kuvattu 23 ns. Münchenin snautseria, sisältäen eri tyypit, värit ja karvanlaadut ja koot. Noin 10 vuoden kuluttua päästiin selkeään snautserityyppiin, pääväreinä musta ja pippurisuola. Samalla haluttiin kasvattaa kaikin puolin käyttökelpoisia ja hyvin ohjattavia koiria, joiden liikunta olisi mahdollisimman luonnollista. 1920-luvulla on huhun mukaan rotuun risteytetty muita rotuja tavoitteena parantaa mustaa väriä, hyvää päätä ja kaulan muotoa sekä karkeaa karvaa.

Vuonna 1923 tuli ensimmäinen rotumääritelmä, jossa oli nimi SUURSNAUTSERI - RIESENSCHNAUZER. Vuonna 1925 määritteli Würzburgin pinseri-klubi suursnautserin palveluskoiraksi ja tämä luokittelu hyväksyttiin yleisesti. Rotumääritelmä oli syntynyt ja jalostus saattoi alkaa. Rotumääritelmän tärkeimmät luonnehdinnat pätevät yhä: suursnautserin on vaikutettava selvästi suurennetulta ja vahvistetulta snautserilta, päämääränä on oltava kova ja sitkeä palveluskoira.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen hyvien vahtikoirien kysyntä kasvoi ja 1920-luvulta alkaen suursnautseria on käytetty myös poliisikoirana. Toisessa maailmansodassa rodun parhaat yksilöt palvelivat myös sotakoirana ja osaa käytettiin myös sotasokeiden opaskoirina. Toisessa maailmansodassa menehtyi niin koiria kuin kasvattajia ja se merkitsi romahdusta erityisesti p&s värin kannalle. Pippuri-suola –kantaa elvytettiin myöhemmin käyttämällä mm. pippuri-suola snautsereita.

Toisen maailmansodan jälkeen suursnautseri muuttui kotimaassaan Saksassa pääasiallisesta vahtikoirasta enemmän seura- ja harrastuskoiraksi. Saksassa ainoa harrastusmahdollisuus oli käytännössä suojelukoe, joten vahtikoiran luonneominaisuuksia pyrittiin säilyttämään. Lisäksi sitä käytettiin virkakoirana etenkin DDR:ssä ja Tsekkoslovakiassa.

Yhteiskunnan vaatimukset koirien käyttäytymistä kohtaan ovat muuttuneet merkittävästi. Nykyinen PSK:n, FCI:n ja SSSK:n rotumääritelmä perää edelleen puolustustahtoista koiraa, jolla on kunnioitusta herättävä ulkonäkö. Suursnautserin tulee kuitenkin olla hyväntahtoinen ja rauhallinen luonne. Alkuaikojen pidättyväisyys, epäluuloisuus ja erittäin suuri terävyys jäljelle jäävin puolustushaluin eivät ole enää toivottuja ominaisuuksia. Tämän päivän suursnautserin tulee olla älykäs, koulutuskelpoinen, voimakas, kestävä, nopea, vastustuskykyinen, itsevarma seura-, urheilu-, työ- ja palveluskoira. Suomessa suursnautserin käyttötarkoitus on vuosikymmenten aikana laajentunut monipuoliseksi palvelus- ja seurakoiraksi ja viimeisen 30 vuoden aikana se on ollut meillä myös erittäin suosittu näyttelykoira.

Eri linjat

Rodussa on puhuttu on kymmenisen vuoden ajan käyttö- ja näyttelylinjoista erillisinä sukulinjoina, joskaan täsmällistä määritelmää tälle linjajaolle ei ole tehty PSK:ssa (rodun kotimaan rotuyhdistys), ISPU:ssa (kansainvälinen snautseri-pinseri yhdistys) eikä SSSK:ssa. Tosiasia on kuitenkin se, että rodun harrastajat painottavat voimakkaasti eri ominaisuuksien tärkeyttä koirissaan. Edelleen löytyy myös harrastajia, joiden ensisijaisena toiveena on löytää terveestä ja kestävästä koirastaan sekä rotumääritelmän mukainen rakenne että luonne ja käyttöominaisuudet. Viimeisten vuosien aikana on muodostunut myös ns. sekalinjoja. Pippuri-suola –väristen maailmanlaajuisen vähäisyyden vuoksi ei erillisiä linjoja ole päässyt muodostumaan tässä värimuunnoksessa.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Kaakkois-Suomen rajavartiosto toi Suomeen kaksi ensimmäistä mustaa suursnautseria Saksasta vuonna 1932. Näitä käytettiin jalostukseen, mutta linja ei valitettavasti säilynyt toisen maailmansodan yli. Suomeen tuotiin 30-luvun lopulta 50-luvulle useita koiria Ruotsista. Näillä koirilla kotimainen jalostustyö pääsi varsinaisesti alkuun. 60- ja 70-luvulla kannan todettiin olevan jossain määrin sisäsiitetty ja siihen pyrittiin lisäämään ulkomailta tuotua jalostusainesta. Tuonnin lähteenä oli edelleen pääasiallisesti Ruotsi. Muutamia merkittäviä jalostuskoiria tuotiin karanteenista huolimatta myös Saksasta. Yhteistyö ruotsalaisten kasvattajien kanssa oli vilkasta aina 80-luvun lopulle, jolloin tuonti pohjoismaiden ulkopuolelta helpottui oleellisesti. Ruotsi sai antaa tilaa tuontikoirien hankintakohteena Keski-Euroopalle ja Venäjälle.

Vuonna 1937 syntyi pentue, jossa oli kuusi urosta ja kaksi narttua. Pennuista kaksi oli teräksen harmaita, mutta ne valitettavasti lopetettiin. Sotien sytyttyä vaiheita on ollut vaikea seurata. Suomen Suursnautserikerho ry:n perustamisaikoihin vuonna 1954 koiramäärä oli n. 30 yksilöä. Rekisteröintimääriä: vuonna 1972 oli 44 kpl ja seuraavana vuotena lähes puolta enempi, 87 kpl. 80-luvulla vuotuinen rekisteröintimäärä on vaihdellut 84-140 yksilön välillä. Rekisteröintimäärien huippuvuodet ajoittuvat -90 luvulle seuraavasti: 217 yksilöä vuonna 1990, 230 yksilöä vuonna 1992 ja 260 yksilöä vuonna 1995. Vuotuiset rekisteröintimäärät ovat vakiintuneet viimeisten kymmenen vuoden aikana keskimäärin n. 135 yksilöön.

Ensimmäinen pippuri-suola (p&s) värinen suursnautseri rekisteröitiin vuonna 1961 ja se oli saksantuonti. Vuonna 1976 tuotiin seuraava pippuri-suola -värinen suursnautseri ja vihdoinkin vuonna 1981 ensimmäisen suomalaisen p&s pentueen emä. Nämä molemmat yksilöt tuotiin Ruotsista. Suomen ensimmäinen pippuri-suola -värinen pentue syntyi vuonna 1985. Pippuri-suola -värisiä pentueita ei Suomessa synny joka vuosi, joten niiden määrä on edelleen marginaalisen pieni.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Suursnautserikerho - Finlands Riesenschauzerklubb ry perustettiin tammikuun 22. päivänä vuonna 1954. Perustajajäseniä oli 13 ja ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Eric Melan. Peruste oman rotujärjestön perustamiselle oli voimakas halu korostaa suursnautseria palveluskoirana, ja sen katsottiin toteutuvan parhaiten oman rotujärjestön avulla. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää kennelharrastusta ja suursnautserirodun jalostamista maassamme sekä ohjata jäseniään oikein kasvattamaan ja kouluttamaan koiriaan. Yhdistyksellä on ollut rotujärjestöoikeudet alusta asti.

Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Varsinainen jäsen	553	461	412	417	396	392	366	335	228	244
Perhejäsen	158	77	65	87	91	78	71	64	52	46
Ainajäsen	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Vapaaajäsen	25	28	29	27	31	34	35	39	43	46
Kunniajäsen	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kunniapuheenjohtaja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Yhteensä	741	571	511	536	523	509	477	443	329	341

Taulukko 1. SSSK:n jäsenmäärän kehitys vuosina 2009-2018³

Rotuyhdistyksen jalostusorganisaatio koostuu jalostustoimikunnasta ja pentuvälityksestä. Jalostustoimikunta valvoo ja ohjaa rodun jalostusta Suomessa. Jalostustavoitteena on rotumääritelmän mukainen terve suursnautseri. Toimikunta kerää tietoa rodun terveydestä, luonteesta ja ulkomuodosta. Toimikunta järjestää koulutustilaisuuksia, luonnetestejä, jalostustarkastuksia ja AD-kokeita sekä kasvattajatapaamisia. Toimikunta seuraa PEVISA-tavoitteiden toteutumista ja ylläpitää jalostuksen tavoiteohjelmaa. Toimikunta antaa myös pyydettyä jalostusneuvontaa. Toimikunta on yhteistyössä kasvattajien, SKL:n jalostustieteellisen toimikunnan sekä yhdistyksen muiden toimielinten kanssa. Lisäksi toimikunnan vastuualueeseen kuuluu sekä rotu- ja pentuoppaiden että nettijulkaisuna toteutetun ns. urospaketin (opas uroksen jalostuskäytöstä) päivitys.

Rotuyhdistyksen pentuvälitystä hoitaa tällä hetkellä yksi henkilö ja välitykseen hyväksytään vain jäsenten kasvattamat pentueet. Pentulista julkaistaan yhdistyksen internetkotisivuilla. Pentulistalta käy ilmi taustavärien perusteella, mikäli rotuyhdistyksen jalostusvaatimukset eivät joiltain osin täyty tai jokin muu rotujärjestön suosittelema tulos puuttuu. Yhdistelmän tullakseen hyväksytyksi pentuvälitykseen, tulee sen täyttää kulloinkin voimassa olevat rotuyhdistyksen kriteerit, joilla pyritään ohjamaan jalostusta tavoiteohjelman mukaisesti.

SSSK ry julkaisee vuosittain vuosikirjan, jossa on toimintakertomus ja tiedot palkituista koirista sekä koottuna kaikki Suomessa tapahtuneet suursnautserien näyttely- ja koekäynnit, luonnetestit, jalostustarkastukset, rekisteröinnit sekä terveystutkimukset.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Lähde: SKL:n Internet-sivut⁴, ”Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja” MMT Katariina Mäki 5.8.2013

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20-50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rekisteröinnit yhteensä (M + P&S)	132	160	113	152	130	182	124	94	143	114
Mustat rekisteröinnit yhteensä	131	143	111	142	123	181	114	92	136	114
Pennut (M)	129	128	96	139	108	171	107	79	127	107
Pentueet (M)	19	15	14	19	18	21	14	11	20	15
Pentuekoko (M)	6,8	8,5	6,9	7,3	6,0	8,1	7,6	7,2	6,4	7,1
Tuonti (M)	2	15	15	3	15	10	7	13	9	7
Urosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä (M)	5v	4v 3kk	4v 2kk	4v 5kk	4v 3kk	5v 1kk	4v 10kk	5v 5kk	5v 10kk	6v 2kk
Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä (M)	4v 2kk	3v 9kk	4v 5kk	4v 2kk	4v	4v 2kk	4v 3kk	4v 5kk	4v 1kk	4v 4kk
Sukusiitosprosentti (M) / skk	4,48	3,26	3,8	6,05	6,71	5,43*	4,05 / 0,56	7,09 / 0,53	5,57* / 0,53	6,54 / 0,54
P&S rekisteröinnit yht.	1	17	2	10	7	1	10	2	7	0
Pennut (P&S)		17		8	6		10		7	
Pentueet (P&S)		2		1	1		2		1	
Pentuekoko (P&S)		8,5		8,0	6,0		5,0		7,0	
Tuonti (P&S)	1		2	2	1	1		2		
Urosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä (P&S)		5v 3kk		7v 1kk	2v 11kk		4v 1kk		7v*	
Narttujen keskimääräinen jalostuskäytön ikä (P&S)		4v		3v 10kk	3v 5kk	4v 1kk*	5v 3kk		4v 1kk*	
Sukusiitosprosentti (P&S) / skk		3,42		6,37	9,28		5,88 / 0,49		5,39 / 0,44	

Taulukko 2. Rekisteröinnit Suomessa 2009-2018 (KoiraNet)⁵ ja SSSK:n tietokanta⁶. * Mukana kolme värirosteytyspentuetta

Rekisteröintimäärät Suomessa

Rekisteröintimäärissä (musta) on merkittävää vuotuista vaihtelua. Suomalaisten mustien suursnautsereiden rekisteröintien keskiarvo vuosina 2014-2018 on ollut 118 kpl (vuotuinen vaihtelu 79-171 kpl). Pippuri-suola –muunnoksen kohdalla pentueita syntyy vuosittain 0-2 kpl. Tarkastelujaksolla on rekisteröintimäärissä tapahtunut laskua molempien värimuunnosten osalta.

Jakautuminen linjoihin

Rodussa puhutaan käyttö- ja näyttelylinjoista erillisinä sukulinjoina, joskaan täsmällistä määritelmää tälle linjajaolle ei ole tehty PSK:ssa (rodun kotimaan rotuyhdistys), ISPU:ssa (kansainvälinen snautseripinseri yhdistys) eikä SSSK:ssa. Tosiasia on kuitenkin se, että rodun aktiiviset pk-harrastajat ja näyttelyharrastajat painottavat voimakkaasti eri ominaisuuksien tärkeyttä koirissaan. Kyseisiä linjoja risteytetään myös keskenään jonkun verran.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoiria (musta) rekisteröidään vuosittain vaihtelevissa määrin 7-13 yksilön välillä (ka. 9,2) ja niiden osuus rekisteröinneistä 2014-2018 on 7,2 %. Myös Pippuri-suola –tuontikoiria rekisteröidään vuosittain nollasta kahteen yksilöön, joten niiden osuus on 15 %. Suomen pippuri-suola -kanta on edelleen täysin riippuvainen ulkomaisista koirista. Tuontikoirien rekisteröintimäärä on laskenut molempien värimuunnosten osalta.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Keskimääräinen jalostuskäytön ikä on pysynyt noin neljän vuoden tuntumassa eikä suurta vuosittaista vaihtelua ole havaittavissa (musta). Monet immunologiset sairaudet (esim. kilpirauhasen vajaatoiminta) sekä neurologiset sairaudet (esim. epilepsia) ilmenevät vasta iän myötä, joten liian nuorien yksilöiden käyttö lisää riskiä näiden sairauksien lisääntymiseen. Riittävän korkea ikä mahdollistaa myös sen, että vanhempien luonteesta ja muista ominaisuuksista on saatavilla enemmän tutkittua näyttöä. Urosten jalostuskäytön ikää olisi toki vielä mahdollisuus nostaa, mutta narttujen hedelmällisyyttä ja luonnollista synnytystä ajatellen nykyinen jalostuskäytön ikä on melko optimaalinen.

Pippuri-suola –muunnoksen osalta vaihtelua on enemmän erityisesti urosten osalta (neljästä vuodesta seitsemään vuoteen) keskiarvon ollessa noin 5 vuotta. Narttujen osalta keskimääräinen jalostuskäytön ikä on hieman yli neljä vuotta sisältäen myös hieman vuosittaista vaihtelua. Pienissä populaatioissa jalostukseen käytettävien koirien riittävän korkean iän tärkeys korostuu entisestäänkin.

Tietoa sukusiitoksesta

Lähde: SKL:n Internet-sivut⁴, ”Sukusiitos” MMT Katariina Mäki, päivitetty 13.1.2016

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla. Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi

jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä kun sukusiitosaste ylittää 10 %

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

SSSK ry seuraa sukusiitosasteita kahdeksalla (8) sukupolvella, joiden laskentaan käytetään omaa tietokantaa. Vain murto-osassa yhdistelmistä ei ole kahdeksaa polvea saatavilla, joten kyseessä on erittäin lievä aliarvio. SSSK:n suosituksen mukaan yhdistelmien sukusiitosaste tulisi olla alle 6,00% laskettuna kahdeksalla sukupolvella. Sukusiitosasteen keskiarvo (musta) on viiden vuoden (2014-2018) seurantajaksossa pysynyt alle tavoitteen ollen 5,74% (2009-2013: 4,86%) eli hienoista muutosta korkeampaan suusiitosasteeseen on tapahtunut. Vuonna 2016 sukusiitosaste on ollut 7,09% ja 6,00%:n tavoite on ylitetty. Pippuri-suola -muunnoksen osalta on tavoite saavutettu tarkastelujaksolla eli sukusiitosaste oli 5,64% (2009-2013: 6,36%). Sukusiitosastetta tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon myös väriristeytyspentueet (3 kpl), jotka alentavat mustien sukusiitosastetta, sillä ensimmäisen polven väriristeytyspennut rekisteröidään ilmiönsä mukaan eli pääsääntöisesti mustiksi.

Yksittäisen yhdistelmän korkea sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien ilmenemiseen sekä lisäksi se saattaa aiheuttaa vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta ja koirien elämänlaatu huononee sekä riski kuoliniän alenemiseen on suuri. Jalostukseen käytettävien yksilöiden osalta saattaa hedelmällisyys heiketä, minkä seurauksena voi olla lisääntymisvaikeuksia. Liian suuri sukusiitosaste vaikuttaa myös elinvoiman heikkenemiseen ja mm. pentukuolleisuus sekä epämuodostuneiden pentujen syntyvyys kasvaa.

Koko rodun kannalta liian suuri sukusiitosaste vähentää tehollista populaatiokokoa eli rodun perinnöllistä monimuotoisuutta ja rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Nämä aiheuttavat edellä mainittuja ongelmia koko kannassa.

4.1.2 Jalostuspohja

Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pentueet per sukupolvi (4 vuotta)	84	79	70	67	66	72	72	64	66	60
Jalostukseen käytetyt eri urokset	58	54	50	49	44	49	51	49	51	44
Jalostukseen käytetyt eri nartut	70	69	62	56	55	56	56	55	57	51
Isät/emät	0,83	0,78	0,81	0,88	0,80	0,88	0,91	0,89	0,89	0,86
Tehollinen populaatio	87	84	77	71	68	71	72	70	73	65
Uroksista käytetty jalostukseen	12 %	11 %	11 %	10 %	9 %	7 %	4 %	3 %	2 %	2 %
Nartuista käytetty jalostukseen	16 %	17 %	16 %	17 %	17 %	15 %	13 %	10%	7 %	2 %

Taulukko 3. Jalostuspohja per sukupolvi (musta) 2009-2018 (KoiraNet 2/2019)⁵

Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pentueet per sukupolvi (4 vuotta)	2	4	3	3	4	2	4	3	3	3
Jalostukseen käytetyt eri urokset	2	4	3	2	3	2	4	3	3	3
Jalostukseen käytetyt eri nartut	2	4	3	3	4	2	4	3	3	3
Isät/emät	1,00	1,00	1,00	0,67	0,75	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Tehollinen populaatio	3	5	4	3	5	3	5	4	4	4
Uroksista käytetty jalostukseen	0 %	11 %	11 %	20 %	23 %	27 %	20 %	10 %	0 %	0 %
Nartuista käytetty jalostukseen	18 %	27 %	38 %	40 %	29 %	22 %	23 %	20 %	29 %	17 %

Taulukko 4. Jalostuspohja per sukupolvi (p&s) 2009-2018 (KoiraNet 2/2019)⁵

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Jalostukseen käytettävien urosten sekä narttujen määrä on edelleen aivan liian pieni. Tarkastelujaksolla 2014-2018 uroksia on käytetty vain 2-7% (m) ja narttuja 2-15% (m). Pippuri-suola-muunnoksen vastaavat luvut ovat 0-27% urosten ja 17-29% narttujen osalta. Huolestuttavaa on, että viiden vuoden (2014-2018) keskiarvoja tarkasteltaessa ovat lähes kaikki arvot laskeneet (musta: urokset ka. 10,6->3,6, nartut ka. 16,6->9,4 ja p&s: urokset 13,0->11,4, nartut 30,4->22,2). Huomioitavaa kuitenkin on, että nuorimpien ikäluokkien koiria käytetään vielä jalostukseen, joten taulukoiden 3 ja 4 luvut kasvavat tulevien vuosien aikana. Määrät ovat toki myös suoraan verrannollisia syntyneiden pentueiden määrään, joiden määrä on tarkasteluajanjaksolla laskenut.

Isät/emät -luku

Positiivisena asiana voidaan todeta, että käytettyjen urosten ja narttujen määrä on lähes yhtä suuri. Mustilla viiden vuoden tarkastelujakson keskiarvo on pysynyt lähes samana ollen 0,89 ja p&s –

muunnoksessa on vain yhdellä uroksella enempi kuin yksi pentue, joista toinen on väriaristeytyspentue. Suhdetta toki on mahdollista nostaa siten, että samoja uroksia ei käytettäisi kuin kertaalleen.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Lähde: SKL:n internet-sivut⁴, "Tehollinen populaatiokoko" MMT Katariina Mäki, päivitetty 14.1.2016

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = \frac{4 \cdot Nu \cdot Nn}{2 \cdot Nu + Nn}$, jossa

- *Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja*
- *Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.*

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä

Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50,

rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme "uutta verta". Monella rodulla ulkomailla ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

Suursnautserin tehollinen populaatiokoko

Suomen suursnautserikanta on kooltaan pieni. Perinnöllisen muuntelun kannalta kannan populaatiokoko on vähintäänkin uhanalainen Vuosina 2009-2018 se vaihteli mustien osalta välillä 65-87. Pippuri-suola -muunnoksen osalta vaihteluväli oli 3-5, joten voidaan jo puhua kriittisestä tasosta. Viimeisen viiden vuoden aikana tehollinen populaatiokoko on mustien osalta hieman laskenut, mutta p&s värisillä se on pysynyt suurin piirtein samalla tasolla. Tehollista populaatiokokoa laskettaessa ei pystytä ottamaan huomioon jalostuskoirien sukulaisuutta, joten luku on aina yliarvio.

Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt urokset

#	Uros	Synt.	Vuosina 2009-2018				*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
			Pentu-eita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentu-eita	Pentuja	Pentu-eita	Pentuja
1	STABLEMASTER'S PUCCINI	2009	8	52	4,37 %	4 %	12	73	8	52
2	EROS VOM LINDELBRUNN	2008	5	34	2,85 %	7 %	1	10	5	34
3	STABLEMASTER'S CLASSICO	2012	4	31	2,60 %	10 %	0	0	4	31
4	SATURAIN LORD OF DARKNESS	2008	3	28	2,35 %	12 %	1	8	3	28
5	ZIMYRS EXELLENT	2005	3	25	2,10 %	14 %	1	12	3	25
6	ZIMYRS FALCON	2006	3	24	2,02 %	16 %	7	49	4	33
7	KLASAN'S HOFFA	2006	2	24	2,02 %	18 %	3	28	2	24
8	D'ARNÉ QUALM	2004	2	24	2,02 %	20 %	6	53	2	24
9	REFRAIN BRAND NEW	2004	3	23	1,93 %	22 %	8	35	5	37
10	STABLEMASTER'S URAGAN	2010	3	23	1,93 %	24 %	4	26	3	23
11	TINTENFASS MOHAWK	2009	4	23	1,93 %	26 %	1	11	4	23
12	HENNES VOM LINDELBRUNN	2009	2	21	1,76 %	28 %	4	19	2	21
13	LIBENS PARAGON	2008	3	20	1,68 %	30 %	1	8	3	20
14	QUESEPPPO VOM HATZBACHTAL	2011	2	20	1,68 %	31 %	0	0	2	20
15	BARDLANDS NÖRTTI	2009	3	20	1,68 %	33 %	0	0	3	20

16	TINTENFASS PER HR'S SON	2011	2	19	1,60 %	35 %	0	0	2	19
17	BILLY-BOY VOM SCHWARZEN HUMOR	2012	3	19	1,60 %	36 %	0	0	3	19
18	COCKHILL ICE STAR	2011	2	18	1,51 %	38 %	0	0	2	18
19	CHIGAGO LEX TAIM FOU IZ NEVSKOY IMPERII	2008	2	18	1,51 %	39 %	2	12	2	18
20	STABLEMASTER'S ARSENE LUPIN	2012	2	17	1,43 %	41 %	2	21	2	17

Taulukko 5. Urosten jälkeläismäärät (musta) tarkastelujakso 2009-2018 (KoiraNet⁵ 2/2019)

#	Uros	Synt.	Vuosina 2009-2018			*Toisessa polvessa*			Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	DIUDI'S CASINO	2005	2	16	33,33 %	33 %	3	15	2	16
2	ICE-BREAKER VON AMBER	2004	1	9	18,75 %	52 %	6	35	1	9
3	GLORIS HARLEY DEVIDSON	2010	1	8	16,67 %	69 %	1	3	1	8
4	LIBENS GRAU CORIANDER	2009	1	7	14,58 %	83 %	0	0	1	7
5	DIUDI'S EXPERT	2010	1	6	12,50 %	96 %	0	0	1	6
6	KENO AUS DER UCKERMARK	2012	1	2	4,17 %	100 %	0	0	1	2

Taulukko 6. Urosten jälkeläismäärät (p&s) tarkastelujakso 2009-2018 (KoiraNet⁵ 2/2019)

Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt nartut

#	Narttu	Synt.	Vuosina 2009-2018			*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	ZAPHALAYAZ KEEP THE CHANGE	2008	4	31	2,60 %	0	0	4	31
2	REFRAIN BUMBLEBEE	2004	4	28	2,35 %	27	161	4	28
3	GIGABIT JOLLY BIT OF DIAMOND	2009	4	27	2,27 %	3	20	4	27
4	SATURAIN KEEP YOUR MONEY	2007	2	25	2,10 %	0	0	2	25
5	CARO	2006	4	25	2,10 %	1	11	4	25
6	STABLEMASTER'S EXTREMELY EXCLUSIVE	2011	3	21	1,76 %	4	20	3	21
7	STABLEMASTER'S UKULELENERA	2010	3	20	1,68 %	5	29	3	20
8	STABLEMASTER'S ON MY MIND	2008	2	19	1,60 %	3	26	2	19
9	HOFBURG AFRICAN DIAMOND	2002	2	18	1,51 %	4	33	3	25
10	RIESIG BEREIT	2007	2	18	1,51 %	2	18	2	18
11	MAGIC MAKER FLAME OF FAME	2008	2	18	1,51 %	3	29	2	18
12	KORENONN VENNY	2010	2	18	1,51 %	0	0	2	18
13	SATURAIN LIVING DAYLIGHTS	2008	3	16	1,34 %	1	5	3	16
14	IT GIRL VOM BEISETAL	2012	2	16	1,34 %	0	0	2	16
15	ARRANT MY OWN CHOISE	2013	2	16	1,34 %	0	0	2	16

16	EREDITIERA MOUSARO	2005	2	16	1,34 %	4	31	2	16
17	COCKHILL DESTINY'S CHILD	2007	2	15	1,26 %	1	8	2	15
18	AMORIES FEMINA	2008	2	15	1,26 %	0	0	2	15
19	GITEAS FAVOLA	2009	2	15	1,26 %	2	13	2	15
20	STABLEMASTER'S BETTER TO BELIEVE	2012	2	15	1,26 %	0	0	2	15

Taulukko 7. Narttujen jälkeläismäärät (musta) tarkastelujakso 2009-2018 (KoiraNet⁵ 2/2019)

#	Narttu	Synt.	Vuosina 2009-2018			*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	DIUDI'S CORONA	2005	1	9	18,75 %	6	35	1	9
2	TERRAVIRTUS BASTIA	2008	1	8	16,67 %	2	9	1	8
3	LIBENS GRAU CORDULA	2009	1	8	16,67 %	1	3	1	8
4	BEKA VOM MOISBURGER BERG	2006	1	8	16,67 %	1	6	1	8
5	SILVER SENATOR HABANERA	2013	1	7	14,58 %	0	0	1	7
6	LIBENS GRAU CRISPINA	2009	1	6	12,50 %	0	0	1	6
7	DIUDI'S DOLOROSA	2008	1	2	4,17 %	0	0	1	2

Taulukko 8. Narttujen jälkeläismäärät (p&s) tarkastelujakso 2009-2018 (KoiraNet⁵ 2/2019)

Jalostuskoirien käyttömäärät

Sukupolven laskennallinen pituus on neljä vuotta ja 2015-2018 välisenä aikana on rekisteröity mustia suursnautsereita maassamme 475 kpl. Tarkastelujaksolla 2009-2018 on 20 eri urosta tuottanut 41 % ajanjakson pennuista. Yksittäisen koiran jälkeläismäärä saisi olla korkeintaan 2-3 % suhteessa neljän vuoden rekisteröityyn koiramäärään, mikä tarkoittaa suursnautserin osalta vain 10-14 pentua. Kaikilla taulukon 5 olevilla uroksilla ylittyy 16 jälkeläisen määrä sekä myös kaikilla taulukon 7 nartuilla on vähintään 15 jälkeläistä, joten jälkeläismääriin tulee kiinnittää suurta huomiota. Kolmen uroksen osalta jälkeläismäärä ylittää jopa 30 pennun rajan sekä seitsemällä nartuista on 20 tai enemmän jälkeläistä. Vaikka varsinaista matadorijalostusta ei suomalaisessa suursnautserissa normaalisti esiinny, on muutamalla uroksella ja nartulla kannan kokoon nähden selvästi liikaa jälkeläisiä. Toisen polven jälkeläismäärä saisi olla 4-6 %, mikä on määrällisesti 19-29 pentua ja tämä yläraja ylittyy neljän uroksen ja kolmen nartun osalta. Kahden uroksen toisen polven jälkeläismäärä on huolestuttavan runsas ylittäen 50 pennun rajan ja yhdellä nartulla on jopa 161 toisen polven jälkeläistä.

Pippuri-suola –koiria käytetään jalostukseen vain hyvin harvoin useammin kuin yhden kerran. Taulukon 6 kaksi käytetyintä urosta on tuottanut yli 50% tarkastelujakson pennuista (52%) ja niistä vain toisella on kaksi pentuetta. Urokset eivät ole keskenään läheistä sukua. Koska väriroisteytyspentueet on rekisteröity ilmiänsänsä mukaan mustiksi, ne eivät näy taulukoiden 6 ja 8 pentuemäärissä, mutta toisen polven jälkeläisluvuissa ne huomioidaan. Narttuja on käytetty jalostukseen vain kerran. Kaikilla ei ole jälkeläisiä toisessa polvessa. Erityisesti yhden nartun ja yhden uroksen osalta huomiota tulee kiinnittää toisen polven jälkeläisten määrään.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Osa taulukoissa 5 ja 7 olevista koirista on keskenään melko läheistäkin sukua, mikä kaventaa jalostuspohjaa nostaan kannan sukusiitosastetta ja vähentäen kannassa olevaa perinnöllistä vaihtelua, joka altistaa perinnöllisten sairauksien kasaantumiselle. Mm. kahdella saman pentueen koiralla on yhteensä lähes 200 toisen polven jälkeläistä.

Monet 90-luvulla kantaan merkittävästi vaikuttaneet urokset olivat hyvin läheistä sukua toisilleen. Suomalaiseen suursnautserikantaan vaikuttivat 90-luvulla eniten seuraavat urokset (Lähde: JTO 2001¹⁴): Uros, pentuja yhteensä, jälkeläisiä toisessa polvessa yhteensä

- Pectus Yarry (s.1982), 95 kpl, 142 kpl
- Quintus v. Bergherbos (s.1989), 85 kpl, 245 kpl
- Riesenhoff Ilebarter (s.1986), 74 kpl, 95 kpl
- Beries Nomadi (s.1988), 52 kpl, 112 kpl
- Stablemaster's Superman (s.1992), 31 kpl, 35 kpl
- Ranger de Pichera (s.1991), 31 kpl, 75 kpl
- Pectus Querulant (s.1989), 30 kpl, 17 kpl
- Quito v. Bergherbos (s.1989), 26 kpl, 33 kpl

Pippuri-suola –muunnoksen jalostukseen käytetyistä koirista (taulukot 6 ja 8) on kolme eri sukuisia, mutta lähisukulaisuus muodostuu usein toisen polven jälkeläisten myötä. Tämä hankaloittaa omalta osaltaan jo muutoinkin pienen populaation geneettistä vaihtelua.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Saksa

Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rekisteröinnit yhteensä	1100	970	890	1003	931	761	849	1128	853	893
Mustat	1029	866	828	934	847	690	769	1020	774	815
P&S	71	104	62	69	84	71	80	108	79	78

Taulukko 9. Rekisteröinnit Saksassa. Lähde: PSK Zuchtbücher ⁷.

Rodun kotimaan Saksan tilanne on Suomea valoisampi, mutta huomattavaa on, että vuotuiset rekisteröintimäärät Saksassa mustien osalta on laskenut alle tuhannen yksilön viimeisten vuosien aikana (2014-2018 ka. 813,6). Pippuri-suola –muunnoksen vuotuisissa rekisteröintimäärissä on tapahtunut hienoista nousua. Tehollinen populaatiokokoo on arviolta edelleenkin moninkertainen Suomeen nähden.

Ruotsi

Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rekisteröinnit yhteensä	135	154	158	145	162	92	163	128	131	107
Mustat (tuonnit)	132	131 (6)	142 (12)	135 (14)	153 (19)	90 (12)	162 (14)	115 (14)	125 (11)	104 (8)
P&S (tuonnit)	3	23 (4)	16 (2)	10 (2)	9 (5)	2 (2)	1 (1)	13 (6)	6 (2)	3 (2)

Taulukko 10. Rekisteröinnit Ruotsissa. Lähde: SKK-Hunddata ⁸ 2/2019

Mustien suursnautserien vuotuisissa rekisteröintimäärissä on suurta vaihtelua. Niiden keskiarvo vuosille 2014-2018 on 119 kpl, joka kertoo rekisteröintimäärien olevan laskussa. Pippuri-suola – muunnoksen osalta tilanne on myös laskusuhdanteinen.

Venäjä

Venäjä on aikaisemmin ollut yksi populaatioomme suurehkoisti vaikuttava maa, mutta valitettavasti tarkempia tietoja ei sieltä ole saatu. Käsityksemme mukaan rekisteröintimäärät ovat moninkertaiset verrattuna Suomen rekisteröintimääriin.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Perinnöllisen muuntelun kannalta on rodun kannan populaatiokoko vähintäänkin uhanalainen eikä merkittävää jalostusvalintaa ole rodussa varaa tehdä kovinkaan tiukoilla kriteereillä. Rekisteröintimäärät tulisi saada pidettyä vähintäänkin nykyisellä tasolla. Eri koiria tulisi myös käyttää tasaisemmin, jotta saataisiin mahdollisimman tehokkaasti säilytettyä rodussa perinnöllistä vaihtelua. Tarkastelujakson 2014-2018 sukusiitosasteen keskiarvo on hieman noussut, mikä omalta osaltaan vaikuttaa heikentävästi kannan perinnölliseen vaihteluun. Tehollista populaatiokokoa pienentää myös jalostukseen eniten käytettyjen koirien lähisukulaisuus sekä liian suuret jälkeläismäärät kannan kokoon suhteutettuna. Eritoten toisen polven jälkeläismäärät ovat joillain koirilla hälyttävän suuret. Positiivisena asiana voidaan kuitenkin sanoa, että suursnautsereiden keskimääräinen jalostuskäytön ikä on riittävän korkea sekä isät/emät –suhde on myös hyvällä tasolla.

Molempien värimuunnosten populaatiokoko on kuitenkin rodun kotimaassa selvästi Suomen tilannetta parempi. Tuonneissa tulisikin erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että tuontikoirat/ulkomaiset astutukset eivät ole läheistä sukua toisilleen, jotta tuontikoirilla olisi tosiasiallisesti Suomen tehollista populaatiokokoa parantava merkitys. Huolestuttavaa kuitenkin on, että rekisteröintien määrä näyttää olevan edelleen laskussa niin rodun kotimaassa kuin Ruotsissakin.

Pippuri-suola -värin perinnöllisen muuntelun säilyttäminen vaikuttaa lähes mahdottomalta tehtävältä. Värimuunnos on harvinainen myös muualla maailmassa. Suomessa on nykyisin väriristeytysyhdistelmät sallittu, mikä toivottavasti helpottaa tilannetta. Tarkastelujaksolla 2014-2018 on Suomessa syntynyt kolme väriristeytyspentuetta, joilla ei vielä ole jälkeläisiä.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Yksittäisten koirien liian runsas jalostuskäyttö kaventaa jalostuspohjaa uhkaavasti ja eritoten toisen polven suuriin jälkeläismääriin tulee kiinnittää suurta huomiota. Myös jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen määrä on liian pieni, joten koiria tulisi käyttää jalostukseen laajemmin. Yksittäisten yhdistelmien korkeita sukusiitosasteita tulee välttää, jotta vuosittainen sukusiitosaste saadaan pidettyä mahdollisimman alhaisena. Uusintayhdistelmiä tulee myös välttää. Pippuri-suola –muunnoksen suurin ongelma on edelleenkin koirien maailmanlaajuisesti pieni lukumäärä.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Suursnautsereilla ei ole jälkeläismäärään perustuvaa PEVISA-ohjelmaa. Varsinaista matadorijalostusta ei esiinny normaalisti: isät-emät –suhde vuosivaihtelu 2009-2018 on ollut sukupolvittain tarkasteltaessa välillä 0,78-0,91 (musta).

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Suursnautserin alkuperäinen käyttötarkoitus oli toimia vahti- ja vartiokoirana. Suursnautserin nykyisen rotumääritelmän mukaan sen tulee soveltua erittäin hyvin seura-, urheilu-, työ- ja seurakoiraksi. Toimiakseen tässä monipuolisessa tehtävässä, vaatimukset sen luonneominaisuuksille ja niiden arvioinnille ovat haastavat. Rotumääritelmä antaa luonteelle seuraavat reunaehdot:

Yleisvaikutelma: Järkähtämättömän puolustustahtoinen koira, jolla on kunnioitusta herättävä ulkonäkö.

Käyttäytyminen/luonne: Tyypillisiä ominaisuuksia ovat hyväntahtoinen, rauhallinen luonne ja lahjomaton uskollisuus isäntää kohtaan. Suursnautserilla on hyvin kehittyneet aistit. Se on älykäs, koulutuskelpoinen, voimakas, kestävä, nopea, vastustuskykyinen sään vaihteluille ja sairauksille. Synnynnäisen rasituskestävyytensä ja itsevarmuutensa ansiosta se soveltuu erittäin hyvin seura-, urheilu-, työ- ja palveluskoiraksi.

Hylkäämisen aiheuttavat virheet: Ei toivottuja ominaisuuksia ovat arka, aggressiivinen, äreä, liioitellun epäluuloinen tai hermostunut käytös.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Suursnautsereilla ei ole virallista jakoa näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Suursnautsereiden PEVISA-ohjelmaan ei ole sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien testauspakkoa jalostukseen käytettävien yksilöiden osalta.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

SSSK toteutti keväällä/kesällä 2019 kotisivuillaan kyselyn, jossa kartoitettiin suursnautsereiden ei-toivottua käyttäytymistä. Kyselykaavakkeita oli jaossa myös paperisena kerhon kesäleirillä. Kyselyssä toivottiin vastauksia eritoten vuosina 2009-2018 syntyneistä koirista. Vastauksia saatiin 197 kpl, mikä vastaa 14,7 % osuutta kyseisenä ajanjaksona rekisteröidyistä koirista. Vastausten perusteella voidaan todeta, että pääosin suursnautserit eivät ole arkoja eivät myöskään aggressiivisia eikä eroahdistusta juurikaan esiinny. Vastauksista 13 % (2014: 26 %) osoitti koirien reagoivan koviin ääniin.

Luonnekysely

SSSK kysyi vuoden 2019 aikana kaikkien suursnautseriomistajien mielipidettä rodun luonteesta ja rakenteesta. Kyselylomakkeet olivat täytettävissä SSSK:n internet kotisivuilla sekä jaossa paperisena

kerhon kesäleirillä. Vastaava kysely on toteutettu myös vuonna 2005 ja 2014, mutta kyselykaavakkeiden saatavuuden toteutuksissa on eroja. Suurin ero vuonna 2014 toteutetun kyselyn tuloksiin on se, että suursnautserin omistajat kokevat koirien olevan nykyään enemmän helposti innostuvia ja taistelu- ja saalisleikkejä leikkiviä kuin vuonna 2014 sekä vähemmän arkoja, epävarmoja, uusiin asioihin epäillen suhtautuvia ja tarpeettomasti kantaa niihin ottavia, kuin vuonna 2014. Lisäksi suursnautseri koettiin yhä liian ylivilkkaaksi, kiihkeäksi ja hössöttäväksi, tosin vähäisemmässä määrin kuin vuonna 2014. Muita merkittäviä eroavaisuuksia tuloksissa ei uudistetussa kyselyssä noussut esiin. Suursnautseriomistajat kuitenkin kokevat, että suursnautseri on kaukana ihannetilasta koskien rohkeutta ja itsevarmuutta.

	Nykytilanne	Ihanne
rohkea, itsevarma, uskaltaa ottaa selvää uusista asioista, ottaa kantaa vain tarvittaessa	39%	90%
arka, epävarma, suhtautuu epäillen uusiin asioihin, ottaa tarpeettoman usein kantaa niihin	13%	0%
vilkas, nopea, kuitenkin keskittymiskykyinen	26%	46%
ylivilkas, kiihkeä, joskus jopa hössöttävä	42%	0%
rauhallinen, hidas, joskus jopa flegmaattinen	5%	1%
työhaluinen, jaksaa työskennellä kauan	34%	69%
innostuu helposti, leikkii taistelu- ja saalisleikkejä	55%	32%
lyhtyjänteinen, innostuu vain hetkeksi	6%	0%
vaikea innostaa, ei kiinnostu leluista	3%	0%
itsepäinen, joskus jopa jurottava	8%	2%
miellyttämisenhaluinen	8%	7%
ystävällinen, kiltti, avoin	31%	20%
pidättyväinen, välinpitämätön	4%	5%
yliystävällinen, mielistelevä	2%	0%
vihainen, aggressiivinen, pelottava	0%	0%
uskollinen	30%	26%
metsästää, ajaa riistaa	8%	0%

Taulukko 11. Suursnautsereiden omistajien näkemys rodun luonneominaisuuksista. Lähde: SSSK ry:n Kysely 2019⁹

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Seuraavassa taulukossa on esitetty kuinka suuri osuus vuosina 2009-2018 syntyneistä suursnautsereista on osallistunut luonnetestiin. Suursnautserista (m&p/s) luonnetestataan enimmillään jopa 40 % ikäluokasta. Pidemmällä tarkastelujaksolla testattujen koirien määrä näyttäisi olevan noin 30%. Tarkasteluajanjaksolla yksi koira on saanut arvosanan LTE- (vrt. edellinen JTO; kolme koira on saanut arvosanan LTE0 ja viisi koira LTE-).

Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
rek. kpl (M)	108	158	103	148	119	176	120	92	136	114
testattu kpl (M)	45	39	29	39	32	27	21	0	0	0
% ikäluokasta (M)	42	25	28	26	27	15	18	0	0	0
rek. kpl (P&S)	9	9	3	9	0	0	0	2	7	0
testattu kpl (P&S)	4	7	2	1	0	0	0	0	0	0
% ikäluokasta (P&S)	44	78	67	11	0	0	0	0	0	0

Taulukko 12. Luonnetestiin osallistuneiden suursnautsereiden lukumäärä ja osuus rekisteröinneistä (syntymävuoden mukaan). Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Taulukoissa 13 ja 14 analysoidaan vuosina 2009-2018 luonnetestattujen suursnautsereiden saamia pisteitä. Otoksessa on yhteensä 427 suursnautseria, joista urosten osuus on 201 kpl ja narttujen 226 kpl. Keskimäärin mustat suursnautserit saavat luonnetestistä 143 pisteitä ja p&s 129 pistettä. Laukausaltiita tai laukausarkoja on ollut 3% (13 kpl), edellisessä JTO:ssa vastaavat luvut olivat 1% ja 11kpl.

	M (398 kpl, %)	P&S (29 kpl, %)
Miinuspisteitä (M 2 kpl / P&S 0 kpl)	0,5	0
0-74 p (M 29 kpl, LA 4 kpl / P&S 5 kpl)	7,3	17,2
75-149 p (M 157 kpl, LA 6 kpl / P&S 10 kpl)	39,4	34,5
150-200 p (M 160 kpl, LA 3 kpl / P&S 14 kpl)	40,2	48,3
yli 200 p (M 43 kpl / P&S 0 kpl)	10,8	0
kesk. (M 7 kpl / P&S 0 kpl)	1,8	0

Taulukko 13. Loppupisteiden jakauma väreittäin. Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

	TOIM.	TER.	PUOL.	TAIST.	HERMOT	TEMP.	KOVUUS	LP	LAUK.
Arvosana	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
+3 (Lauk.+++)	0	40	52	16	1	32	25	77	65
+2 (+2a/+2b) (lauk. ++)	15	4	5	67	6	32	0	22	26
+1 (+1a/+1b) (lauk. +)	67	56	36	1	88	29	66	1	5
-1 (-1a/-1b/-1c) (lauk. -)	16	0	6	14	5	6	0	1	5
-2	2	0	1	2	0	0	9	0	0
-3	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Taulukko 14. Luonnetestiarvosanojen 2009-2018 jakauma prosenteina (M&P/S). Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Suursnautserin ihanneluonnetestitulokset on seuraava:

I Toimintakyky	+3 erittäin suuri tai +2 suuri
II Terävyys	+3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
III Puolustushalu	+3 kohtuullinen, hillitty tai +2 suuri, hillitty
IV Taisteluhalu	+3 suuri, +1 erittäin suuri
V Hermorakenne	+3 rauhallinen ja varma tai +2 suhteellisen rauhallinen
VI Temperamentti	+2 kohtuullisen vilkas
VII Kovuus	+3 kohtuullisen kova
VIII Luoksepäästävyys	+3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
Laukauspelottomuus	+ laukausvarma

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
suoritettu	4	2	4	3	6	8	6	1	0	2
ohjaaja kesk.	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
kuvaaja kesk.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Taulukko 15. Suomessa MH-luonnekuvaukseen vuosina 2009-2018 osallistuneet suursnautserit. Lähde: KoiraNet⁵

MH-kuvausta ei pidetä suursnautserille riittävänä yksinomaisena luonnetta mittaavana menetelmänä, koska siitä puuttuu puolustushalua mittaava osuus.

Jalostustarkastuksen luonnetta mittaava osuus

Suursnautserille järjestetään jalostustarkastus –nimellä Saksasta tuotua luonnetta mittaavaa testiä. Osallistujamäärät ovat olleet pieniä, johtuen osaksi testin koulutusta vaativasta luonteesta. Kiinnostus jalostustarkastukseen on kuitenkin kasvanut viime vuosina ja tulevaisuudessa odotetaan olevan enemmän jalostustarkastettuja koiria. Itse jalostustarkastuskoe sisältää koiran luonnetta mittaavan osan ja suojeluosuuden. Luonnetta mittaavassa osassa testataan koiran luoksepäästävyyttä, saalisviettiä, taisteluhalukkuutta, rohkeutta selviytyä yllättävistä mutta vaarattomista tilanteista ja paineensietokykyä. Tuomari arvioi myös koiran fyysisiä ominaisuuksia (ketteryys, voima, nopeus ym.). Luonnetta mittaavan osan jälkeen koira ohjataan suoraan lyhyeen suojeluosuuteen (piilosta hyökkäys ja rohkeuskoe). Testin alkuosassa mahdollisesti kuormittuneelle koiralle tämä tehtävä on suojelukoulutuksenkin saaneelle koiralle tavanomaista harjoitusta vaativampi. SSSK on kehittänyt jalostustarkastuskokeesta Suomen olosuhteisiin sopivan vaihtoehdon, joka sopii myös vailla suojelukoulutusta oleville suursnautserille. Jalostustarkastukseen on osallistunut vuosina 2008-2018 yhteensä 27 koiraa, joista 5 on hylätty.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Osallistuneita	6	2	3	0	0	5	0	6	0	0
Hylättyjä	3	0	0	0	0	1	0	1	0	0

Taulukko 16. Suomessa jalostustarkastuskokeen 2009-2018 luonnetta mittaavaan osuuteen osallistuneet.

Lähde: SSSK:n tietokanta⁶

Näyttelyt

SSSK seuraa näyttelyarvostelukaavakkeisiin kirjattuja arvioita koiran käyttäytymisestä. Käyttäytymisen arviointi on ilmoitettu noin 80%:ssa näyttelyarvosteluita eli tilastollisesti otanta on riittävä. Ilmoitetuista käyttäytymisistä on noin 3% on merkitty ”Väistää” tai ”Vihainen” käyttäytymisestä tuomaria kohtaan.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

SSSK:lla ei ole tiedossa, että eri maiden populaatioissa olisi eroja käyttäytymisen osalta.

Sukupuolten väliset erot

Vuonna 2019 toteutetun ”Ei toivotut luonteenpiirteet” kyselyn perusteella nartut osoittavat arkuutta uroksia enemmän (nartut 51% vs. urokset 41%), sukupuolten välillä ei ole suurta eroa aggressiivisuuden osalta (”ei reagoi” nartut 90% vs. urokset 86%). Mustilla uroksilla saattaa esiintyä enemmän dominanssia kuin nartuilla tai p&s-muunnoksella.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Rodun alkuperäinen käyttötarkoitus on ollut mautilojen vahtikoira sekä seurakoiran viran toimittaminen isäntänsä kaupunkimatkoilla. Rodun käyttötarkoitus edellytti alusta asti voimakasta ja säänkestävää koiraa ja toisen maailman jälkeen rotu muuttuikin pääasiallisesta vahtikoirasta enemmän seura- ja harrastuskoiraksi.

Suursnautseri on omimmillaan pk-lajien maasto-osuuksissa, jossa se saa työskennellä melko itsenäisesti. Rodun tulisi kuitenkin olla nykyistä hyvähermoisempi, rohkeampi ja temperamentiltaan rauhallisempi ja mielellään kovempi, jotta se voisi jatkossakin menestyksekkäästi toimittaa sille asetetut vaatimukset, oli ne sitten harrastus- tai seurakoirapainotteisia. Luontaista vartiointiviettä löytyy suursnautsereissa edelleen.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Suursnautseri luokitellaan käyttökoiraksi, joten käyttö- ja luonneominaisuudet on pyritty säilyttämään ja niitä pyritään myös kehittämään. SSSK kannustaa rodun harrastajia aktiivisesti kouluttamaan koiriaan ja järjestää jäsenilleen koulutusmahdollisuuksia eri lajeissa mm. kesäleireillä sekä järjestää mestaruuskilpailuita useissa lajeissa.

Suursnautseri ei saisi olla temperamentiltaan liian vilkas, mutta nykyiset pk-koesäännöt suosivat nopeita, ketteriä ja vauhdikkaita suorituksia. Alun perin suursnautseri oli ominaisuuksiltaan epäluuloinen ja terävä. Sitä ei missään nimessä kuvattu hyväntahtoiseksi vaan pikemminkin hyvin pidättyväiseksi. Nämä ominaisuudet eivät ole enää toivottavia, joten tämän päivän suursnautserin tulee olla älykäs, koulutuskelpoinen, voimakas, kestävä, nopea, vastustuskykyinen, itsevarma seura-, urheilu-, työ- ja palveluskoira.

Seuraavassa taulukossa on esitetty suursnautseriomistajien yleinen näkemys rodun nykytilanteesta ja ihanteesta. Vastaajia pyydettiin merkitsemään ruksilla mielestään kolme parhaiten suursnautseria kuvaavaa kohtaa.

	Nykytilanne	Ihanne
palveluskoira	68%	75%
seurakoira	38%	14%
monipuolinen harrastus- ja urheilukoira	75%	73%
työ- ja virkakoira	3%	38%
suojelukoira	11%	18%
vahti- ja vartiokoira	11%	13%
mautilojen karjanpaimenkoira	1%	6%
avustaja-, opas-, kuulo, tuki- tms. koira	1%	10%
kaveri-, terapia tms. koira	8%	10%
näyttelykoira	36%	19%
kotikoira	54%	18%
muu, mikä? (* Tallikoira	1%	2% (*

Taulukko 17. Suursnautseriomistajien mielikuva rodusta. Lähde: SSSK ry:n Kysely 2019 ⁹

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Rodun kotimaassa luonnetta arvioidaan jalostustarkastuksen (Körung) perusteella.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Osallistuneet	57	29	36	38	31	26	24	18	17	14
Hylätyt	5	1	1	1	4	4	1	0	1	0
Tarkastetut (*)	33	19	27	23	19	7	17	17	16	5

Taulukko 18. Körungiin osallistuneet ja jalostusluokitellut suursnautserit Saksassa. (* Kaikki osa-alueet suoritettu. Lähde: PSK Zuchtbücher .⁷

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Musta (kesk.)	97	92 (3)	100 (5)	100 (1)	94 (2)	107 (2)	78 (1)	77 (2)	97 (3)	69
P&S (kesk.)	3	6	2	7 (2)	2	4	1	0	2	3 (1)

Taulukko 19. MH-kuvatut suursnautserit Ruotsissa. Lähde: SKK-Hunddata 2/2019⁸

Venäjällä ei tietyvästi ole käytössä vastaavanlaisia luonnetta mittaavia testejä.

Kokeet

Taulukossa 20 on esitetty, kuinka suuri osuus kunakin vuonna rekisteröidyistä suursnautsereista osallistuu palveluskoirakokeisiin. Käyttätymiskoetta ei ole otettu tilastossa huomioon.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rekist.yht.	132	160	113	152	130	182	124	94	143	114
Kokeissa käyneitä	85	100	94	58	106	77	25	8	0	0
%	64	63	83	38	82	42	20	9	0	0

Taulukko 20. PK-kokeissa käyneiden osuus rekisteröidyistä suursnautsereista (m&p/s). Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Suursnautserien ikäluokkien 2009-2018 palveluskoirakokeissa saavuttamien koulutustunnusten määrä lajeittain on esitetty taulukoissa 21-30.

Jälkikoe	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S
PAJÄ-1 1	7		6		8		4		7		3	0	8		4		11		4	
PAJÄ -1 2	8		5		4		7		5		4	1	3		3		10		3	
PAJÄ-1 3	0		2		1		0		0		1	0	0		0		2		0	
PAJÄ-1 0	12		14		10		10		17		14	2	12		7		5		4	
PAJÄ-1 -	0		0		0		0		0		0	0	0		3		2		0	
YHT.	27	0	27	0	23	0	21	0	29	0	22	3	23	0	17	0	30	0	11	0
PAJÄ-2 1	4	0	4		2		1		4		1		3		2		0		4	
PAJÄ-2 2	7	3	7		5		5		3		7		3		1		8		5	
PAJÄ-2 3	0	0	0		1		0		0		0		0		0		0		1	
PAJÄ-2 0	4	0	6		4		7		11		10		2		1		8		2	
PAJÄ-2 -	0	0	0		0		0		0		0		0		3		5		1	
YHT.	15	3	17	0	12	0	13	0	18	0	18	0	8	0	7	0	21	0	13	0

PAJÄ-3 1	5	0	9	1	6	0	4	1	7	0	9	1	4		10		8		7	
PAJÄ-3 2	6	1	7	1	10	0	13	3	9	2	6	1	14		11		11		9	
PAJÄ-3 3	1	0	1	1	2	0	2	0	4	1	2	0	4		3		2		1	
PAJÄ-3 0	17	0	19	0	25	1	26	0	20	2	20	1	22		7		7		8	
PAJÄ-3 -	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		8		8		11	
YHT.	29	1	36	3	43	1	45	4	40	5	37	3	44	0	39	0	36	0	36	0
KAIKKI																				
YHT.	71	4	80	3	78	1	79	4	87	5	77	6	75	0	63	0	87	0	60	0

Taulukko 21. Jälkikokeessa saavutettujen koulutustunnusten määrä. Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Hakukoe	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S
PAHA-1 1	10	0	4		11		4		8	0	2		3		5		4		1	
PAHA-1 2	2	0	2		2		3		2	1	5		3		2		4		4	
PAHA-1 3	0	0	2		2		0		1	0	0		0		0		0		0	
PAHA-1 0	2	3	4		4		7		11	1	2		5		1		0		4	
PAHA-1 -	0	0	0		0		0		0	0	0		0		0		0		0	
YHT.	14	3	12	0	19	0	14	0	22	2	9	0	11	0	8	0	8	0	9	0
PAHA-2 1	3		1		2		7		2		1	0	3		2		2		1	
PAHA-2 2	4		4		4		1		1		2	1	2		2		3		1	
PAHA-2 3	1		1		0		1		1		0	0	1		0		0		0	
PAHA-2 0	5		8		8		8		7		3	1	3		2		1		0	
PAHA-2 -	0		0		0		0		0		0	0	0		2		3		0	
YHT.	13	0	14	0	14	0	17	0	11	0	6	2	9	0	8	0	9	0	2	0
PAHA-3 1	8		10		5		6		4		4	0	3	0	5		4		5	
PAHA-3 2	16		10		6		11		8		5	0	2	0	4		2		5	
PAHA-3 3	3		0		0		0		1		2	0	0	0	0		0		0	
PAHA-3 0	21		20		12		15		12		15	2	7	1	1		3		4	
PAHA-3 -	0		0		0		0		0		0	0	0	0	1		6		0	
YHT.	48	0	40	0	23	0	32	0	25	0	26	2	12	1	11	0	15	0	14	0
KAIKKI																				
YHT.	75	3	66	0	56	0	63	0	58	2	41	4	32	1	27	0	32	0	25	0

Taulukko 22. Hakukokeessa saavutettujen koulutustunnusten määrä. Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Viestikoe	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
PAVI-1 1	0	1		1	1	0				
PAVI-1 2	0	0		0	0	1				
PAVI-1 3	0	0		0	0	0				
PAVI-1 0	2	0		3	0	0				
PAVI-1 -	0	0		0	0	0				
YHT.	2	1	0	4	1	1	0	0	0	0

PAVI-2 1	1		1			2				
PAVI-2 2	0		0			0				
PAVI-2 3	0		0			0				
PAVI-2 0	0		0			0				
PAVI-2 -	0		0			0				
YHT.	1	0	1	0	0	2	0	0	0	0
PAVI-3 1	0	0	3	3	1	0	2	2	0	
PAVI-3 2	0	0	0	0	1	1	0	1	0	
PAVI-3 3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
PAVI-3 0	3	1	0	0	0	2	1	0	1	
PAVI-3 -	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
YHT.	3	1	3	3	2	3	3	3	1	0
KAIKKI YHT.	6	2	4	7	3	6	3	3	1	0

Taulukko 23. Viestikokeessa saavutettujen koulutustunnusten määrä (kaikki mustia). Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Suojelukoe	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
PASU-1 1	2	1	0	0	0	1	0	1	0	0
PASU-1 2	1	2	6	1	2	1	5	2	1	3
PASU-1 3	1	2	0	1	0	1	2	0	1	1
PASU-1 0	2	2	2	1	2	2	0	0	0	3
PASU-1 -	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
YHT.	6	7	8	3	4	5	7	4	3	7
PASU-2 1	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0
PASU-2 2	1	0	3	3	0	2	1	4	2	2
PASU-2 3	1	0	2	0	1	1	0	4	0	0
PASU-2 0	3	1	1	1	1	2	1	1	1	0
PASU-2 -	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
YHT.	5	1	8	5	2	5	2	9	3	2
PASU-3 1	1	0	1	4	2	2	0	1	1	1
PASU-3 2	4	4	3	2	5	5	5	7	5	9
PASU-3 3	1	2	6	3	2	2	4	4	5	4
PASU-3 0	4	2	2	3	0	6	2	0	2	2
PASU-3 -	0	0	0	0	0	0	0	6	1	5
YHT.	10	8	12	12	9	15	11	18	14	21
KAIKKI YHT.	21	16	28	20	15	25	20	31	20	30

Taulukko 24. Suojelu-IPO-kokeessa saavutettujen koulutustunnusten määrä (kaikki mustia). Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Etsintäkoe	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
PAEK-1 1	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1
PAEK-1 2	1	3	2	1	2	0	0	0	1	1
PAEK-1 3	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1
PAEK-1 0	2	3	1	1	0	0	0	1	1	2
PAEK-1 -	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Yhteensä	3	7	4	2	2	1	2	2	4	6
PAEK-2 1		2	0	1	0		0		0	1
PAEK-2 2		0	3	0	1		2		2	0
PAEK-2 3		0	0	0	1		0		0	0
PAEK-2 0		0	0	0	0		0		0	0
PAEK-2 -		0	0	0	0		0		0	2
Yhteensä	0	2	3	1	2	0	2	0	2	3
PAEK-3 1	1	1	3	2	1	0	1	0	1	2
PAEK-3 2	2	1	2	2	3	2	1	0	1	2
PAEK-3 3	1	0	1	1	1	1	0	0	0	1
PAEK-3 0	1	0	2	2	2	1	1	3	0	0
PAEK-3 -	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Yhteensä	5	2	8	7	7	4	3	4	2	5
KAIKKI YHT.	8	11	15	10	11	5	7	6	8	14

Taulukko 25. Etsintäkokeessa saavutettujen koulutustunnusten määrä (kaikki mustia). Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Erikoisjälkikoe	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		
	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	
PAEJ-1 1	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	1		1		2	0	0	1	2		
PAEJ-1 2	1	1	0	0	2	0	0	1	1	0	0		1		0	0	2	0	2		
PAEJ-1 3	1	1	0	1	1	0	1	0	4	2	0		3		0	1	3	0	6		
PAEJ-1 0	6	0	1	3	4	5	2	0	7	0	4		6		7	0	1	0	9		
PAEJ-1 -	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0		0	0	0	0	0		
Yhteensä	8	2	1	4	9	5	3	1	13	2	5	0	11	0	9	1	6	1	19	0	0
PAEJ-2 1	1	0	0	0	1	0	0	1	3	1	2	1	2		2	0	6	0	4	0	0
PAEJ-2 2	0	0	0	1	0	0	1	3	3	2	3	0	4		2	0	0	0	8	0	0
PAEJ-2 3	5	0	1	1	1	3	0	2	0	1	1	2	0		3	0	0	0	5	0	0
PAEJ-2 0	2	3	0	2	3	2	4	1	3	5	6	1	5		3	2	2	3	4	4	4
PAEJ-2 -	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	1	0	1	0	0
Yhteensä	8	3	1	4	5	5	5	7	9	9	12	4	11	0	10	2	9	3	22	4	4
KAIKKI YHT.	16	5	2	8	14	10	8	8	22	11	17	4	22	0	19	3	15	4	41	4	4

Taulukko 26. Erikoisjälkikokeessa saavutettujen koulutustunnusten määrä. Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Käyttätymis- koe (BH)	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S
PAKK1	31	2	38	0	32	1	41	1	30	2	34	1	36	1	30	2	33	1	22	1
PAKK0	9	0	8	0	0	0	4	0	7	1	2	0	5	1	4	0	2	1	2	0
KAIKKI YHT.	40	2	46	0	32	1	45	1	37	3	36	1	41	2	34	2	35	1	24	1

Taulukko 27. Käyttätymiskokeessa saavutettujen hyväksytyjen tulosten määrä. Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Valjakkohiitokoe (PAVH)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
M-NARU	12	3	3	8	6	1	3	0	2	4
M-NARU 45	5	3	6	4	5	0	2	2	0	0
N PULKKA	1	1	0	0	2	0	2	1	0	0
N-NARU	17	23	19	21	10	1	14	12	4	14
N-NARU 45	1	1	4	3	8	0	7	4	5	0
N-NARU 50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
N-NARU 55	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
P-NARU	0	2	4	1	1	0	0	1	1	3
SPRINTTI M	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0
T-NARU	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
KAIKKI YHT.	36	33	36	37	33	4	30	22	12	24

Taulukko 28. Valjakkohiitokilpailuiden tulokset 2009-2018 (kaikki mustia). Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Kansainvälinen	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
pelastuskoirakoe										
IPO-R PERA-A2		0			0			1		
IPO-R PERA-A3		0			1			0		
IPO-R PERA-A0		0			0			1		
IPO-R PERA-A H		1			0			0		
YHTEENSÄ	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0
IPO-R PEHA-B3	0	0				0	0	0	0	1
IPO-R PEHA-B0	0	0				0	0	0	2	0
IPO-R PEHA-A1	0	0				1	1	2	0	0
IPO-R PEHA-A0	0	0				0	1	0	0	0
IPO-R PEHA-A EH	1	0				0	0	0	0	0
IPO-R PEHA-A R	2	1				0	0	0	0	0
IPO-R PEHA-B H	0	1				0	0	0	0	0
IPO PEHA-B P	1	0				0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	4	2	0	0	0	1	2	2	2	1
IPO-R PEJÄ-A 0	0	0						1		
IPO-R PEJÄA H	0	1						0		
IPO-R PEJÄ-A P	3	0						0		
YHTEENSÄ	3	1	0	0	0	0	0	1	0	0
IPO-R PESO RAUNIO PESO RA 3				1						
YHTEENSÄ	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
KAIKKI YHT.	7	4	0	1	1	1	2	5	2	1

Taulukko 29. Kansainvälisten pelastuskoirakokeiden tulokset 2009-2018 (kaikki mustia). Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Kansallinen	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
pelastuskoirakoe										
PEHA HYV	1	2	5	0	0	0	0	0	0	
PEHA HYL	3	4	3	0	0	0	0	0	0	
PEHA B HYV	0	0	0	2	4	2	3	1	2	
PEHA B HYL	0	0	0	2	1	2	2	0	0	
PEHA A HYV	0	0	0	2	3	2	3	2	3	
PEHA A HYL	0	0	0	1	0	3	2	4	1	
PEJÄ HYV	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
PEJÄ HYL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
PEJÄ B HYV	0	0	0	0	2	1	1	4	0	
PEJÄ B HYL	0	0	0	1	0	2	4	1	0	
PEJÄ A HYV	0	0	0	1	2	1	3	2	2	
PEJÄ A HYL	0	0	0	0	3	1	0	0	0	
YHTEENSÄ	4	6	8	9	15	14	18	14	10	0
PERA B HYV	1	2	2	0	1	0	0	0	0	1
PERA B -	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
PERA B HYL	0	1	3	1	0	3	0	1	4	1
PERA A HYV	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0
PERA A -	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
PERA A HYL	0	3	2	2	1	0	0	0	0	0
YHTEENSÄ	2	6	8	4	4	4	1	2	4	2
PEKO A/B 1										1
PEKO A/B 0										1
PEKO B/A 2										1
PEKO B/A 0										3
PEKO B/A -										1
YHTEENSÄ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
KAIKKI YHT.	6	12	16	13	19	18	19	16	14	9

Taulukko 30. Kansallisten pelastuskoirakokeiden tulokset 2009-2018 (kaikki mustia). Lähde: Koiranet 2/2019⁵

Yksi musta suursnautseri on osallistunut palveluskoirien opastuskokeeseen vuonna 2011 saavuttaen PAOP3 koulutustunnuksen. Yksi musta suursnautseri on osallistunut hyötykoirakokeisiin vuosina 2011 ja 2012 saavuttaen RajK tulokset. Yksi p&s suursnautseri sai tuloksen kansainvälisessä erikoisjälkikokeessa vuonna 2010. (Lähde: Koiranet 2/2019⁵)

Kokeisiin osallistumismäärien perusteella suursnautsereiden suosituin laji on yhä jälki. Hakukokeen osallistujamäärät ovat viime vuosina laskeneet. Suojeluharrastus on lisääntynyt, joka näkyy jo kasvavina koetulospäämäärinä. Rotumääritelmän mukainen suursnautseri on erittäin hyvä seura-, urheilu-, työ- ja palveluskoira. Käytännössä näihin tehtäviin vaadituilla ominaisuuksilla varustetulla koiralla voi harrastusvalikoimasta löytyä pk-lajien sijaan tai ohella monenlaisia muitakin lajeja, kuten tottelevaisuuskokeita, agilityä, vesipelastusta jne.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Muutamia suursnautsereita on käytetty tarkastelujaksolla virka- ja työkäytössä rajavartiointitehtävissä.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Suursnautserin rodunomaiset käyttäytymistarpeet saadaan täytetyksi, kun koirille tarjotaan riittävästi liikuntaa ja muita aktiviteetteja. Suursnautseri tarvitsee pitkiä ulkoilulenkkejä säästä riippumatta ja se haluaa seikkailumielensä tyydyttämiseksi juosta isäntänsä kanssa maastossa. Suursnautserilla on oltava mahdollisuus mielekkääseen tekemiseen, oli se sitten oman perheen kanssa arjessa touhuamista tai jonkun lajin harrastamista.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yksinoloon liittyvät ongelmat

SSSK:n toteuttamassa kyselyssä rodun ei-toivotuista luonteenpiirteistä vain muutamassa oli mainittuna ongelmia yksinolon suhteen. Ongelmat ilmenivät lähinnä haukkumisena ja ulvomisena tai jonkin rikkomisena. Vastanneista yksinoloon liittyviä ongelmia oli 9 %:lla, mikä vastasi otoksessa 17 yksittäisen koiran määrää (edellisessä JTO:ssa: 4% ja 4 kpl).

Lisääntymiskäyttäytyminen

Lähde: SSSK:n pentuekysely kasvattajille¹³

SSSK aloitti systemaattisen tietojen keräyksen pentueiden osalta 1.6.2012, sillä aiemmin vain murto-osa kasvattajista oli toimittanut rotujärjestölle tietoja pentueistaan. Kyselylomaketta on tämän jälkeen tarkennettu, joten kaikkien osioiden vastaukset eivät perustu palautuneiden lomakkeiden kokonaismäärään. Tietoja on palautunut 2009-2018 syntyneiden osalta yhteensä 32 pentueen osalta (m 31 kpl, p&s 1 kpl).

Nartuilla juoksujen välit ovat pääsääntöisesti 6-7kk, astumiset ovat sujuneet luonnollisesti Nartut ovat suhtautuneet uroksiin kiinnostuneesti, suopeasti, leikkisästi ja innokkaasti. Nartut ovat suhtautuneet hyvin ja luontevasti pentuihinsa ja käyttäytyminen on ollut vaistonvaraista ja hoivaavaa. Imettämisaikaksi on ilmoitettu 6-7 viikkoa, tosin hieman vähentäen 4-5 viikosta alkaen pentujen siirrettyä syömään enemmän kiinteää ruokaa.

Sosiaalinen käyttäytyminen

SSSK:n suorittaman ”Ei-toivotut luonteenpiirteet” kyselyn (Kysely 2019⁹) tuloksista voidaan todeta, ettei arkuutta eikä aggressiivisuutta esiintynyt kovinkaan paljon. Aggressiivisuutta määriteltäessä täytyy ottaa huomioon myös arvioijan oma tulkinta esim. jos koira haukkuu, niin onko se vain innostusta vai suoranaista aggressiota. Arkuutta tarkasteltiin suhtautumisena vieraisiin ihmisiin, lapsiin ja koiriin sekä uusiin tilanteisiin. Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan asteikolla 1-5, miten yleistä ko. käytös on. Vastanneista 88 % ei osoittanut minkäänlaista arkuutta. Yleisimmät reaktioita aiheuttivat vieraat ihmiset. Aggressiivisuuden osalta pyydettiin arvioimaan reagointia ihmisiin, lapsiin, perheenjäseniin sekä vieraisiin ja tuttuihin koiriin. Jos aggressiota esiintyi, oli käyttäytymisvaihtoehdoiksi annettu seuraavat: haukkuu, murisee, näykkäisee tai puree. Vastausten perusteella n. 15 %:lla ilmenee omistajan tulkinnan mukaan aggressiivista käytöstä, joka ilmenee ensisijaisesti haukkumalla ja murisemalla. Muutamissa tapauksissa esiintyi näykkäisyjä tai puraisuja.

Pelot ja ääniherkkyys

Edellä mainitussa kyselyssä ei-toivotuista luonteenpiirteistä kartoitettiin myös ääniherkkyttä. Vastaajia pyydettiin arvioimaan koirien reagointia koviin ääniin, kuten ukkoseen, ilotulitukseen, laukauksiin sekä muihin koviin ääniin (pölynimuri, sireenit yms.). 14% vastanneista ilmoitti koiransa reagoivan koviin ääniin. Valtaosa reagoineista liittyi imuriin ja sireenien ääniin. Reagointi ilmeni pääasiassa hännän alas laskemisena ja läähättämisenä, mutta myös ravausta/kuljeskelua.

Vuosina 2009-2018 luonnetestatuista suursnautsereista 5% sai laukausten osalta miinus-merkkisen arvosanan.

Ääniherkkyteen tulee kuitenkin kiinnittää jatkossakin jalostuksellista huomiota.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

SSSK ei ole erikseen kartoittanut iäkkäiden koirien käytöshäiriöitä. Nuorilla koirilla on hyvin tavallista n. vuoden iässä ilmentyviä tilapäisiä pelkotiloja ns. ”mörkökausi”, jotka menevät itsestään ohi henkisen kasvun myötä.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Suursnautseri on perusrakenteeltaan terve, mutta terveydelliset seikat mm. paha nivelrikko ja selän spondyloosi voivat vaikuttaa sen käyttäytymiseen. Käytös ilmenee yleensä äreytinä sekä kieltäytymisenä annettuihin tehtäviin esim. hyppysteellä kieltäytymiseen.

Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavilla yksilöillä on raportoitu ilmenevän mm. apatiaa. Lääkitys auttaa useimmilla koirilla ja kliiniset oireet häviävät suurelta osin.

Suursnautsereilla ei ole raportoitu otsatukan haittaavan käytöstä millään tavalla. Voisi kuvitella, että suursnautserilla, jota ei säännöllisesti trimmata, saattaisi ilmentyä näköesteitä, jotka voisivat vaikuttaa käyttäytymiseen, mutta SSSK:lla ei ole tiedossa ainuttakaan tapausta.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmat

Suursnautserin luonteista ja käyttöominaisuuksista tulee saada yhä laajemmin tietoa jatkossa. Koirien tulisi olla toimintakykyisempiä, parempia hermorakenteiltaan sekä kovempia. SSSK ry pitää luonnetestiä sen puutteista huolimatta toistaiseksi parhaimpana käytettävissä olevana tapana testata suuria määriä koiria. Ääniherkkyteen tulee kiinnittää huomiota jatkossakin.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Jotta voimme järjestää jalostustarkastuksia useammin, tulee saada yhä enemmän osallistujia ja jotta saisimme enemmän osallistujia, tulee jalostustarkastuksen tärkeyttä korostaa entisestäänkin.

Jalostusyksilöillä tulisi olla jonkunlaista tutkittua näyttöä luonteestaan joko hyväksyty luonnetesti, hyväksyty SSSK:n jalostustarkastuksen luonnetta mittaava osa, MH-kuvaus tai hyväksyty SKL:n

jalostustarkastuksen luonneosio. Ääniherkkää, arkaa eikä aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Rodun ensimmäinen PEVISA-ohjelma on tullut voimaan 1.1.1993 ja silloin jalostukseen käytettäviltä yksilöiltä vaadittiin lonkkakuvaus- ja silmätarkastuslausunto (silmälausunto voimassa 12 kk). Vuonna 1998 silmätarkastuslausunnon voimassaoloaika pidennettiin ja se määriteltiin 24 kuukaudeksi. Vuoden 2000 alkupuoliskolla alkoi D-lonkkaisten koirien jalostuskäyttö lisääntyä huolestuttavasti, joten vuonna 2006 PEVISA-ohjelmaan lisättiin lonkkien osalta rekisteröinnin raja-arvoksi C. 1.1.2013 lisättiin rekisteröintiin liittyviin erityisehtoihin, että risteytys eri värimuunnosten kesken sallitaan. Muunnosten välisestä risteytyksestä syntyneet pennut rekisteröidään ilmiänsä mukaisesti joko mustaksi tai pippuri-suolan väriseksi.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet

LONKAT

Lähde: SKL:n Internet-sivut⁴, "Lonkkanivelen kasvuhäiriö" ELT Anu Lappalainen, päivitetty 30.9.2013

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli "lonkkavika", (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määrittellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaali, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, "pupuhyppeleminen", ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja naksahdeleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi

liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälinjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja on myös olemassa.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindexien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuosina 2009-2018 röntgenkuvattujen suursnautsereiden saamat lonkkalausunnot.

Vuosi	A		B		C		D		E		Yhteensä kpl	
	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S
2009	37	1	26	1	16	2	8	6	0	0	87	10
2010	59	0	28	3	17	0	3	5	0	0	107	8
2011	43	3	32	3	14	5	5	4	0	0	94	15
2012	38	0	16	0	17	3	4	1	0	2	75	6
2013	31	1	34	1	13	0	6	1	1	1	85	4
2014	44	2	30	0	24	2	4	2	0	0	102	6
2015	39	0	38	0	16	4	4	0	0	0	97	4
2016	43	1	32	0	9	2	6	0	0	0	90	3
2017	25	0	13	4	12	2	7	0	0	1	57	7
2018	19	0	16	2	13	3	2	0	0	0	50	5
Yhteensä (%)	378 (45%)	8 (12%)	265 (31%)	14 (21%)	151 (18%)	23 (34%)	49 (6%)	19 (28%)	1 (0,1%)	4 (6%)	844	68

Taulukko 31. Vuosina 2009–2018 röntgenkuvattujen suursnautsereiden lonkkakuvaustulokset.

Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

PEVISA-ohjelmaan on lisätty jalostukseen käytettävien yksilöiden lonkille raja-arvoksi C vuodesta 2006 alkaen. SSSK suosittelee käytettäväksi A- ja B-lonkkaisia koiria jalostukseen. Mikäli jostain syystä päädytään C-lonkkaisen yksilön käyttöön, niin vastapuolen tulisi olla lonkiltaan A tai B.

Suursnautsereille on laskettu lonkkaindeksejä jo yli kymmenen vuoden ajan. Eri vuosina syntyneiden keskiarvoja ei saa tällä hetkellä jalostustietojärjestelmästä. Kennelliitosta saadut lonkkaindeksiluvut indeksi-ohjelmasta ovat (kymmenen indeksipistettä vastaa yhden kirjaimen muutosta):

2000-2004: 96,8

2005-2009: 100,2

2010-2014: 102,4

2015-2017: 104,7

Jonkin verran edistymistä on siis tapahtunut.

Suursnautserikerhon kotisivuilla ylläpidettävässä pentulistassa kirjataan myös vanhempien lonkkaindeksit, jotka ovat olleet voimassa astutushetkellä tai hetkellä, jolloin yhdistelmä ilmoitetaan päivitettäväksi pentulistalle. Ulkomaisista koirista ei lonkkaindeksejä kirjata.

SILMÄT

Lähde: SKL:n Internet-sivut⁴, ”Koirien perinnölliset silmätaudit ja niiden tutkiminen”, Suomen Kennelliiton silmätauti- ja silmätautiryhmä, silmätautieläinlääkärit, Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto, päivitetty 9/2016

Osan koirien silmätaudeista tiedetään olevan perinnöllisiä. Tämä tieto on saatu joko pitkäaikaisten silmätautitarkastusten ja sukutauluanalyysien tai geenitutkimuksen ja DNA-testien avulla. Silmätaudin oletetaan olevan perinnöllinen myös jos sitä rodun kansallisissa tai kansainvälisissä tietokannoissa esiintyy paljon (>1 % tutkituista tai vähintään 5 yksilöä 5 vuodessa tai yli 50 sairasta yksilöä ylipäätään), jos sitä esiintyy rodussa enemmän kuin muissa roduissa, esiintyvyys rodun sisällä kaiken kaikkiaan lisääntyy tai on suurempaa sukulaiskoirissa, muutosten ilmenemiskä ja eteneminen on samanlaista kaikilla sairastuneilla ja/tai on samankaltaista kuin samassa sairaudessa jossain toisessa rodussa.

Vuosituhanen vaihteeseen saakka painopiste tutkimuksessa ja löydösten kirjaamisessa oli vakavilla, sokeuttavilla sairauksilla kuten etenevä verkkokalvon rappeuma (PRA) ja perinnöllinen harmaakaihi. Tämän vuosituhanen alussa alettiin kiinnittää huomiota ja kirjata ylös muutoksia myös silmää ympäröivissä rakenteissa ja silmän muissa osissa kuin linssissä ja verkkokalvolla.

ECVO (European College of Veterinary Ophthalmologists) antaa koiranomistajille ja -kasvattajille neuvoja silmätautien merkityksellisyydestä koiralle ja jalostukselle.

ECVO:n antamat jalostussuositukset liittyvät silmän terveyteen. Jalostusvalinnoilla tulee pyrkiä estämään/vähentämään ainakin vakavien, näköä uhkaavien ja/tai kipua tai leikkaushoitoa/jatkuvaa

lääkitystarvetta aiheuttavien sairauksien ilmeneminen. Jalostusvalintoja tehtäessä on etenkin lievempien silmäsairauksien kohdalla otettava huomioon myös rodussa esiintyvät muut sairaudet.

Suomessa tehtävät viralliset silmätarkastukset tehdään ECVO:n (European College of Veterinary Ophthalmologists) lomaketta ja sääntöjä käyttäen. Tutkimuksiin perustuvaa tietoa koirien silmäsairauksista saadaan nykyisin selvästi enemmän, kuin aiemmin. Tutkimustiedon lisääntyessä, myös ohjeet silmäsairauksien huomioimisesta koirien jalostuksessa muuttuvat nopeastikin.

Harmaakaihi eli katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditaarinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja siten voi aiheuttaa kipua.

Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on sokeritautiin liittyvä, usein hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyessään muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn.

Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomentelmällä.

Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koira ei saa käyttää jalostukseen. Poikkeuksena ovat perinnölliseksi todetut ja oletetut muut vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset (mm. sileäkarvaisen noutajan etu Y-sauman pistemäiset kaihimuutokset), joita saa käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

PHTVL/PHPV

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) tarkoittaa linssiä ympäröivän verisuonituksen ja/tai alkulasiaisen liiallista kasvua sikiönkehityksen alussa ja vajavaista surkastumista syntymän aikoihin/sen jälkeen. Seurauksena on eriasteisia samentumia linssin takana sekä mahdollisesti myös linssin epämuotoisuutta.

Muutokset on jaettu kuuteen vakavuusasteeseen, joista lievin (aste 1) on onneksi yleisin. Siinä linssin takapinnalla on pieniä pistemäisiä (ei paljain silmin nähtäviä) pigmenttipisteitä / sidekudosplakkeja, joista ei koiralle ole haittaa. Vakavammassa muodoissa (2-6) sidekudosplakki on laajempi (aste 2) ja siihen voi

liittyä aktiivista verisuonitusta (aste 3) sekä linssin epämuotoisuutta (asteet 4-6). Vakavampiin asteisiin saattaa liittyä toissijaisia kaihimuutoksia ja nämä yhdessä voivat aiheuttaa merkittävää näköhaittaa ja silmän tulehdusta ja kipua.

Sairaus on selkeästi perinnöllinen dobermannilla ja staffordshirenbulterrierillä, joilla se yleensä ilmenee molemmissa silmissä.

Koiria joilla on 1. asteen muutoksia, voidaan käyttää jalostukseen, mutta kumppanilla ei pidä olla samaa diagnoosia. Vakavampia muotoja (aste 2-6) ei pidä käyttää jalostukseen.

Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)

Verkkokalvon kehityshäiriö (retinal dysplasia, RD) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimmässä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Muutokset pysyvät yleensä ennallaan ja niiden merkitys koiralle on hyvin vähäinen. mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Geograafisessa RD:ssä (gRD) muutos on laajempi ja yleensä melko keskellä silmänpohjaa, jolloin sillä voi olla vaikutusta näkökykyyn. Muutokseen liittyy myös paikallista verkkokalvon ohentumista ja joskus myös irtaumaa. ECVO:n suositusten mukaan gRD:n tulisi sulkea koira jalostuksesta ainakin seuraavilla roduilla: samojedinkoira, labradorinnoutaja ja englanninspringerspanieli. Näillä roduilla muutoksiin saattaa liittyä merkittävää näkökyvyn heikkenemistä.

Vakavin muoto (ns. totaali RD, tRD) on onneksi harvinaisin. Siinä verkkokalvon kehitys on jäänyt merkittävästi kesken eikä se ole kiinnittynyt normaaliin paikkaansa. Silmä on sokea ja siinä on usein muitakin kehityshäiriöitä. tRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA (progressiivinen retina atrofia) eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia.

PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen.

Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy epänormaaliin näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua.

Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira

sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujenkin surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen pupilliin. PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokea koira voi pärjätä erittäin hyvin.

PRA-sairasta koira ei saa käyttää jalostukseen. Geenitestillä kantajaksi todettua koira voidaan käyttää jalostukseen geneettisesti terveen kumppanin kanssa.

Ylimääräiset ripset

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaita kipuoireita (sirstys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Hoitona on tarvittaessa ripsien nyppiminen (ripset kasvavat takaisin) tai karvatuppien tuhoaminen joko polttamalla tai jäädyttämällä (distichiasis) tai ripsen ja karvatupen poistaminen kirurgisesti (ektooppinen cilia). Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.

PPM

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Tavallisimmin jäänteet ovat harmittomia lankamaisia rihmoja värikalvon pinnalla (iris-iris PPM). Osaa iris-iris PPM -rihmoista voi olla vaikea havaita mustuaisen eli pupillin laajentamisen jälkeen, koska ne "piiloutuvat" värikalvon poimuihin.

Vakavissa tapauksissa (iris-linssi PPM, iris-kornea PPM) jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, jolloin ne voivat vaikuttaa pupillin toimintaan ja näkökykyyn.

Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan / sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei pidä käyttää jalostukseen.

Vuosi	Terve		HC		PHTVL/PHPV (asteet 1, 2-6)		RD		Yhteensä	
	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S
2009	131	6	7	0	10 + 2 avoin	0	2 (MRD)	0	149	6
2010	158	2	6 + 1 epäilyttävä	0	5 + 1 avoin	0	2 (MRD) + 1 (GRD)	1 (MRD)	173	3
2011	124	3	3	0	1	0	3 (MRD) + 2 (GRD)	0	132	3
2012	118	10	0	0	9 + 2 avoin	0	3 (MRD) + 2 (GRD)	1 (MRD)	133	11
2013	132	16	4 + 1 epäilyttävä	0	6	0	1 (MRD) + 1 (GRD)	1 (RD) avoin	145	16
2014	116	1	4	0	6	0	2 (MRD) + 1 (GRD)	0	134	1
2015	117	7	7	0	6 + 2 avoin	0	1 (MRD)	0	132	8
2016	108	3	5 + 2 epäilyttävä	1	1	0	1 (MRD)	0	129	4
2017	74	8	0	1	1	0	1 (MRD)	0	79	9
2018	71	6	2	0	1	0	2 (MRD) + 1 (GRD) + 3 (RD) avoin	0	77	6
Yhteensä (%)	1149 (90%)	62 (93%)	42 (3%)	2 (3%)	53 (4%)	0	29 (2%)	3 (4%)	1283	67

Taulukko 32. Vuosina 2009-2018 silmätarkastetut suursnautserit. Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

PEVISA tutkimustulosten mukaan rotu on lähes vapaa vakavista silmänsairauksista. Rodulla esiintyy jonkin verran perinnöllistä kaihia 42 kpl (M) 2 kpl (P&S), PHTVL/PHPV:tä 53 kpl (M) ja RD:tä 29 kpl (M) ja 3 kpl (P&S). Muita löydöksiä virallisissa silmätutkimuksissa on todettu jonkin verran vuosina 2009 - 2018: puutteellinen kyynelkanavan aukko (M) 18 kpl, PPM (M) 9 kpl, Distichiasis (M) 6 kpl, sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio (M) 3 kpl, näköhermon vajaakehitys/mikropapilla (M) 2 kpl PRA epäilyttävä (M) 1 kpl, ektooppinen cilia (M) 1 kpl, muu verkkokalvon sairaus (P&S) 1 kpl sekä 1 kpl, sairas diagnooseja (M) ulkomaisesta silmätutkimuksesta (ei ECVO tasoinen).

SSSK suosittelee, että jalostukseen käytetään koiria, joilla ei ole todettu mitään merkittävää silmänsairautta eli silmätarkastuslomakkeessa koira on todettu terveeksi. Jonkin silmänsairauden rajatapaus tai muu ei perinnöllinen löydös ei automaattisesti estä koiran jalostuskäyttöä. Kasvattajan on kuitenkin syytä keskustella asiantuntevan silmäeläinlääkärin kanssa ko. koiran löydöksen aiheuttamista mahdollisista jalostuskäytön rajoituksista. Mikäli toisella vanhemmista on silmätutkimuslausunto PHTVL-1, MRD (Multifokaalinen RD) tai GRD (Geograafinen RD), voi koiraa käyttää jalostukseen, jos toinen vanhemmista on silmistään täysin terve.

Terveystilanne muissa maissa Suomen PEVISA-tutkimusten osalta

Saksa

Vuosi	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
A	214	67	234	72	201	67	162	64	169	63	142	72	175	74	143	72	168	77	142	69	157	70
B	70	22	61	19	55	18	72	28	65	24	39	20	46	19	35	18	37	17	43	21	42	19
C	25	8	23	7	36	12	18	7	26	10	12	6	11	5	20	10	14	6	19	9	23	10
D	11	3	6	2	6	2	2	1	6	2	4	2	2	1	2	1	0	0	1	0	1	0
E	1	0	2	1	0	0	0	0	2	1	1	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Taulukko 33. Lonkkakuvaukset Saksassa (molemmat värit yhteensä). Lähde: PSK Zuchtbücher ⁷

Lonkkakuvattujen määrä on ilmoitettu kyseisenä vuonna tutkittujen määriin, joten suoraa suhdetta ei voi luotettavasti arvioida rekisteröintimääriin nähden. Suuntaa antavasti voidaan kuitenkin todeta, että lonkkakuvattujen määrä lienee edelleen noin 20-30% sekä suurin osa kuvatuista koirista (n. 69%) on A-lonkkaisia.

Vuosi	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	T	S	T	S
musta	25	2	15	2	21	1	12	6	11	1	7	1	13	4	14	5	13	0	7	1	76	6
p&s	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	11	0

Taulukko 34. Silmätarkastukset (kpl) Saksassa. Lähde: PSK Zuchtbücher ⁷ (T=terve; S=sairas)

Silmätarkastettujen määrä on todella pieni, joten luotettavaa arviota silmäsairauksien osalta ei näin pienen otoksen suhteen voi tehdä. Silmätarkastettujen määrän nousu vuonna 2018 ennakoi vuoden 2019 alusta voimaantullutta silmätarkastuspakkoa jalostuskoirien osalta. Kuitenkin voidaan todeta, että saksalaisissa suursnautsereissa (musta) esiintyy silmäsairauksia, mutta mittakaavaa ei vähäisten tarkastettujen määrän vuoksi pystytä vielä analysoimaan.

Ruotsi

Valtaosa Ruotsissa lonkkakuvatuista mustista suursnautsereista ovat A-lonkkaisia, kun taas pippuri-suola –koirien lonkkatulokset ovat enimmäkseen B, tosin suurta vaihtelua esiintyy.

Vuosi	A		B		C		D		E		Yhteensä kpl	
	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S
2009	82	3	37	3	19	3	8	0	0	0	146	9
2010	59	0	18	4	10	2	4	3	0	0	91	9
2011	62	2	22	3	1	3	4	0	1	0	90	8
2012	43	2	30	3	13	0	6	1	0	0	92	6
2013	34	1	22	3	12	2	1	1	1	1	70	7
2014	42	0	26	2	22	1	3	0	0	1	93	4
2015	44	1	25	1	11	1	4	0	0	2	84	5
2016	32	0	26	1	20	1	3	1	0	0	81	3
2017	19	0	30	1	19	1	3	0	0	0	71	2
2018	48	1	15	3	17	1	3	1	0	0	83	6
Yhteensä (%)	52 %	17 %	28 %	41 %	16 %	25 %	4 %	12 %	<0,5%	7%	901	59

Taulukko 35. Lonkkakuivaukset Ruotsissa rekisteröinti vuoden mukaisesti. Lähde: Hunddata 2/2019⁸

Vuosi	Terve		HC		PRA		RD		Muu löydös		Yhteensä	
	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S
2009	19	1	7	0	1	0	0	0	1	0	28	1
2010	18	1	4	0	1	0	0	0	1	0	24	1
2011	27	0	2	0	0	0	0	0	0	0	29	0
2012	20	1	0	0	1	0	1 (MRD)	0	1	0	23	1
2013	15	2	0	0	0	0	1 (MRD) + 1 (GRD)	0	0	0	17	2
2014	17	0	1	0	0	0	0	0	0	0	18	0
2015	13	0	1	0	0	0	0	0	1	1	15	1
2016	9	0	2	0	0	0	0	0	0	0	11	0
2017	15	2	0	0	0	0	2 (MRD)	0	1	0	18	2
2018	8	3	0	1	1	0	0	0	3	0	12	4
Yhteensä (%)	80%	80%	9%	8%	2%	0	3%	0	4%	8%		

Taulukko 36. Ruotsissa vuosina 2009-2018 virallisesti tutkittujen suursnautsereiden saamat silmätutkimuslausunnot. Lähde: Hunddata 2/2019

Ruotsissa silmien tutkiminen ei ole ollut kovin yleistä.

Venäjä

Venäjällä ei tietävästi ole mitään tahoa, joka erikseen keräisi ja tilastoi suursnautsereiden terveystuloksia.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

SSSK toteutti vuonna 2019 kotisivuillaan terveystutkimuksen saadakseen tarkempaa tietoa rodun tämän hetkisestä tilanteesta. Vastaava terveystutkimus on suoritettu myös vuosina 2005 ja 2012 SSSK:n

kesäleirillä sekä pk-mestaruuskilpailuissa. Vastausmäärä oli 228 kpl, mikä vastaa 17% vuosina 2009-2018 syntyneistä suursnautsereita (M 17%, P&S 14%). Vastausprosentti oli hieman korkeampi kuin aikaisemmin (12% 2012, 9% 2005). Tuloksia analysoitaessa voidaan mustien osalta todeta, että autoimmuunisairauksia lukuun ottamatta on kaikki taulukon 37 sairaudet vähentyneet. Pippuri&suola-muunnoksen osalta voidaan todeta, että allergioiden osalta, joita ei aiemmin ole raportoitu, on prosentuaalinen muutos noussut 25%:iin, mikä todellisuudessa vastaa kahta yksilöä. Tuloksia lukiessa tulee ottaa huomioon erityisesti p&s yksilöiden vähäinen määrä, sillä yksittäisen yksilön osuus vastaa peräti lähes 13%:a (aiemmin vastaavat luvut 4%:a 2012 ja 6%:a 2005). Lisäksi vastauksia lukiessa tulee ottaa huomioon, että yksittäisellä koiralla on saattanut olla useita terveydellisiä ongelmia sekä vastauksetkin voivat osittain olla tulkinnan varaisia esim. iho-/korvaongelmat vs. allergia. Vastanneista ilman mitään ongelmia oli 26 % mustista sekä 25 % p&s suursnautsereista. Otanta on kaiken kaikkiaan melko pieni, joten se ei välttämättä anna mahdollisuutta tehdä luotettavia johtopäätöksiä rotumme tämänhetkisestä terveystilanteesta. Saattaa myös olla, että osa oli jättänyt vastaamatta sen vuoksi, ettei ollut mitään raportoitavaa, mutta yhtä todennäköistä on, ettei sairaiden yksilöiden omistajat ole kyselyyn vastanneet samalla intensiteetillä kuin aiemmillä kerroilla.

	M - 2005	M - 2012	M - 2019	P&S - 2005	P&S - 2012	P&S - 2019
Vatsaongelmat	28	40	10	36	40	0
Luusto-ongelmat	22	24	10	6	36	13
Tapaturmat	37	52	19	19	32	25
Iho-ongelmat	16	23	5	13	20	0
Anaalirauhasongelmat	17	9	5	13	16	25
Kasvaimet	14	23	7	12	16	13
Kynsiongelmat	22	36	19	13	12	13
Virtsatietulehdukset	29	27	12	6	8	0
Kilpirauhasen vajaatoiminta	12	8	3	0	4	0
Vesihäntä	9	27	12	6	4	25
Autoimmuunisairaus	1	5	6	6	4	0
Epilepsia	2	2	2	0	4	13
Syöpä	18	8	3	8	4	13
Allergiat	11	23	9	0	0	25

Taulukko 37. Erittely suursnautsereilla ilmenneistä sairauksista vuosina 2005, 2012 ja 2019 tehtyjen terveystieteiden pohjalta (%-osuus). Lähde: SSSK:n terveystieteiden kyselyt 2005, 2012 ja 2019¹⁰

Terveyskartoituksen vastauksista on esitetty graafinen yhteenveto liitteessä 1.

Seuraavaan on koottu lisätietoja rodulla yleisistä sairauksista.

Tapaturmat

Terveyskartoituksissa 2005, 2012 ja 2019 esiin tulleiden eläinlääkärikäyntiin johtaneiden tapaturmien laatu ja vakavuus vaihteli pikkuhaavoista jopa koiran menehtymiseen johtaneisiin vammoihin. Joskin tapaturmien määrä näyttäisi laskeneen voimakkaasti. Tapaturmien

esiintymiseen vaikuttavat huonon onnen lisäksi koiran elinolosuhteet ja koiran luonne. Suursnautseri on luonteeltaan erittäin aktiivinen ja vilkas ja saattaa vauhdin hurmassa teloa itseään. SSSK ei suosittele kahden ylivilkkaan koiran parittamista.

Luusto-ongelmat

Terveyskartoituksessa ilmoitettiin monia erityyppisiä luusto- ja tukielinongelmia, joita aiheuttivat mm. tapaturmat, rasisvammat, iän mukanaan tuomat muutokset, perinnölliset luustosairaudet sekä rakenneviat. Mitään yksittäistä yhtä tekijää ei käytettävissä olevien tietojen perusteella ole osoitettavissa. Mikäli luusto- ja tukielinongelmat johtuvat jostain muusta kuin tapaturmasta, SSSK suosittelee näiden yksilöiden jalostuskäyttöä vältettävän.

Virtsatietulehdukset

Terveyskyselyssä 2019 kasvuiässä esiintyneet virtsatieinfektiot raportoitiin suurimmaksi osin lähinnä nartuilla ennen ensimmäistä kiimaa. Kyselyn 2019 mukaan ongelma on kuitenkin vähentynyt huomattavasti. Virtsatieinfektion aiheuttaa yleisimmin bakteeri(t), joskin infektio voi johtua myös muista syistä. Kasvuiässä nartuilla esiintyy myös synnynnäistä tai rakenteesta johtuvaa virtsankarkailua, jonka seurauksena voi syntyä virtastietulehdus. Tämä vaiva poistuu monesti ensimmäisen juoksun yhteydessä estrogeenin vaikutuksesta. Mikäli kyseessä on rakenteellinen ongelma, esim. lyhyt virtsaputki, ei tällaista yksilöä saa käyttää jalostukseen. Jos taas ongelma on muusta johtuvaa, SSSK suosittelee, että jalostuspartnerin suvussa ei esiintyisi samaa ongelmaa.

Syöpä

Mustilla suursnautsereilla on todettu todennäköisesti periytyviksi pahanlaatuinen varpaan levyepiteelikarsinooma ja pahanlaatuinen melanooma varpaassa. Näitä sairauksia on tavattu myös Suomessa. Myös osteosarkooma on koiralla tavallinen luukasvain. Osteosarkoomaa esiintyy suurilla ja jättiroduilla pieniä rotuja yleisemmin. Tämä syöpätyypin ei ole todettu olevan suoranaisesti periytyvä, mutta sitä esiintyy kuitenkin joissain roduissa toisia enemmän. Sairautta on tavattu myös suomalaisissa suursnautsereissa. Suursnautserilla esiintyy myös monia muita syöpiä. Viimeisimmän kyselyn mukaan syöpien määrä on laskenut mustien osalta 3 %:iin. SSSK:n tiedossa ei ole tutkimusta, jossa olisi selvitetty juuri suursnautserin mahdollista syöpäalttiutta. Syöpäsairaita koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Hammasongelmat

Terveyskartoituksessa 2019 ilmi tulleista hammasongelmista hieman yli 50% olivat maitohampaiden poistoja. Maitohampaan irtoamattomuus johtuu pysyvän hampaan virhesijainnista. Tätä pidetään perinnöllisenä vikana. Muut esiin tulleet hammasongelmat olivat muita parentavikoja tai vaurioituneiden hampaiden poistoja, juurihoitoja yms. SSSK suosittelee, että jalostukseen käytettävillä koirilla on täysi leikkaava parenta. Mikäli

maitohampaita on jouduttu poistamaan, niin jalostuspartnerilla ei saa samaa ongelmaa olla. Suursnautseria, jonka hampaita tai purentaa on jouduttu oikomaan, ei saa käyttää jalostukseen.

Varvastulehdukset

Varvastulehdukseen johtavia tekijöitä on monia, mm. tapaturma, hiertymä, vierasesine, itse aiheutettu (nuoltu), atooppinen ihottuma, allerginen reaktio, immuunijärjestelmän häiriöistä johtuvat sairaudet, syövän esiaste. Itse tulehduksen yleisimmät aiheuttajat ovat bakteerit ja hiivat. Jalostukseen ei saa käyttää niitä koiria, joiden varvastulehdukset johtuvat allergisista reaktioista, immuunijärjestelmän häiriöistä tai syövän esiasteesta.

Kilpirauhasen vajaatoiminta

2019 tehdyn terveystarkoituksen perusteella kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastaa enää vain n. 3% mustista suursnautsereista. Aiempienkin kartoitusten perusteella on suuntaus ollut laskeva (8% 2012, 12% 2005) eikä pippuri&suola-muunnoksella ole kartoituksen 2012 yksittäistapauksen jälkeen uusia raportoitu. Kilpirauhasen vajaatoimintaa Suomen suursnautserikannassa kartoitettiin laajemmin vuonna 1997. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kilpirauhasen vajaatoiminnan eli hypotyreoosin esiintyvyyttä Suomen suursnautsereiden populaatiossa. Tutkimuksen perusteella kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastaviksi todettiin 12 % tutkimukseen osallistuneista koirista ja mahdollisesti sairastaviksi n. 20 % koirista. Verinäytteitä otettiin 170:stä yli 1-vuotiaasta suursnautserista. Omistajan ilmoittamia oireita koirilla olivat ihon ja karvapeitteen ongelmat (kuiva karva, karvattomuus, hidastunut karvan kasvu trimmauksen jälkeen, hilseily ja pohjavillan puuttuminen), alentunut kylmänsieto, apatia ja lihominen. Kilpirauhasen vajaatoimintaa hoidetaan korvaavalla tyroksiinihoidolla (synteettinen levotyroksiini). Lääkitys auttaa useimmilla koirilla ja kliiniset oireet häviävät suurelta osin. Kilpirauhasensairasta koira ei saa käyttää jalostukseen. Kilpirauhasensairas koira voi osallistua koiratapahtumiin, kuten kilpailut ja koiranäyttelyt Kennelliiton myöntämällä poikkeusluvalla. Koira tulee siirtää EJ-rekisteriin.

Kynsiongelmat

Kynnen ja kynsivallin ongelmat voivat johtua hyvin monista eri syistä, mm. tapaturmista, tulehduksista, verenkiertohäiriöistä, immuunijärjestelmän häiriöistä johtuvista sairauksista, kasvaimista, sarveistumishäiriöistä ja synnynnäisistä epämuodostumista. Terveystarkoituksen 2019 mukaan myös kynsiongelmiensa määrä on laskussa. SSSK:n tiedossa ei ole tutkimusta, jossa olisi selvitetty juuri suursnautserin kynsiongelmiensa syytä. Kynsiongelmaisista koirista ei saa käyttää jalostukseen, mikäli kyseessä muu kuin tapaturmasta johtuva vika.

Iho-ongelmat

Suursnautserissa esiintyy jossain määrin kaikilla koirilla yleisesti tavattuja iho-ongelma, jotka voivat johtua mm. atopiasta, allergiasta, loisista, ympäristöolosuhteista (ihon pinnan kosteus, lämpö, likaisuus jne.), kilpirauhasen vajaatoiminnasta tms. Iho-ongelmaisista koirista ei saa

käyttää jalostukseen, jollei ole voitu todeta ongelmien johtuneen loisista tai tilapäisistä ympäristöolosuhteista.

Inkontinenssi (steriloinnin jälkeen)

Vaiva on suurilla ja jättikokoisilla roduilla yleisempi kuin pienemmillä roduilla. Yli 20 kg painavista steriloiduista nartuista 30 % saa inkontinenssin. Näistä 28 %:lla oireet alkavat heti steriloinnin jälkeen ja 75 %:lla vuoden kuluessa steriloinnista. Taudin syytä ei tunneta. Hoitona käytetään mm. lääkitystä, jonka vaikuttava aine on fenyylipropanolamiini tai estrogeeni. Tällä lääkityksellä hoidettu koira voi elää muutoin normaalia elämää. Inkontinenssista kärsivää koira ei saa käyttää jalostukseen.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Kasvainsairaudet, syöpä	9 vuotta 0 kuukautta	117
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	12 vuotta 7 kuukautta	78
Luusto- ja nivelsairaus	7 vuotta 5 kuukautta	21
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 7 kuukautta	18
Hermostollinen sairaus	6 vuotta 0 kuukautta	16
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 1 kuukautta	16
Muu sairaus, jota ei ole listalla	8 vuotta 2 kuukautta	13
Immunologinen sairaus	6 vuotta 10 kuukautta	12
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	7 vuotta 7 kuukautta	11
Selkäsairaus	8 vuotta 3 kuukautta	11
Sydänsairaus	7 vuotta 0 kuukautta	10
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 0 kuukautta	9
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	7 vuotta 3 kuukautta	8
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 9 kuukautta	3
Sisäeritysrauhasten sairaus	12 vuotta 6 kuukautta	3
Iho- ja korvasairaudet	8 vuotta 3 kuukautta	1
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 2 kuukautta	1
Silmäsairaus	4 vuotta 4 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	8 vuotta 10 kuukautta	74
Kaikki yhteensä	9 vuotta 0 kuukautta	423

Taulukko 38. Suursnautsereiden yleisimmät kuolinsyyt 2009-2018 (musta). Lähde: KoiraNet⁵ 3/2019 tilanne

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Kasvainsairaudet, syöpä	7 vuotta 11 kuukautta	6
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	6 vuotta 0 kuukautta	2
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	10 vuotta 5 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 0 kuukautta	1
Muu sairaus, jota ei ole listalla	9 vuotta 9 kuukautta	1
Luusto- ja nivelsairaus	6 vuotta 6 kuukautta	1
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	14 vuotta 0 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	13 vuotta 0 kuukautta	3
Kaikki yhteensä	9 vuotta 0 kuukautta	16

Taulukko 39. Suursnautsereiden yleisimmät kuolinsyyt 2009-2018 (p&s). Lähde: KoiraNet⁵ 3/2019 tilanne

Suurin kuolinsyy molempien värimuunnosten osalta on kasvainsairaudet, syöpä. Mustien osalta noin 26 % kuolleeksi ilmoitetuista koirista ei ole tarkempaa kuolinsyytä saatavilla ja pippuri-suola –muunnoksen osalta vastaava luku on yli 35 %. Huomioitavaa myös on, että muutama koira (musta) on lopetettu käyttöshäiriöiden vuoksi. Edellä mainittujen tilastojen perusteella on suursnautserin keskimääräinen elinikä 9 vuotta värimuunnoksesta huolimatta. Osa suursnautsereista elää reippaasti yli 10 vuotta.

4.3.4 Lisääntyminen

Lähde: SSSK:n pentuekysely kasvattajille¹³

Keskimääräinen pentuekoko

Keskimääräinen pentuekoko on vaihdellut vuosittain mustien suursnautsereiden osalta ajanjaksolla 2009-2018 6,0 ja 8,5 välillä (ka. 7,2) ja p&s -muunnoksen 5,0 ja 8,5 välillä (ka. 6,9). Lukua mustien pentuekoon osalta pienentää muutamat toteutuneet kaksoisastutukset, jotka merkitään erillisiksi pentueiksi. Mustien luvut pitävät sisällään kolme väriristeytyspentuetta, jotka on rekisteröity ilmiänsuon mukaisiksi. Kymmenen pennun pentueet eivät kuitenkaan ole suursnautsereilla harvinaisuuksia.

Pentujen syntymäpainot tarkastelujaksolla 2014-2018 vaihtelivat 198-548g välillä keskiarvon jäädessä 404 grammaan. Tiedot perustuvat yhdeksääntoista pentueen lukemiin, joten otos on aivan liian pieni, jotta päätelmää voisi pitää ehdottomana totuutena.

Astumisvaikeudet

Kasvattajille suunnatun pentuekyselyn (2014-2018) mukaan suursnautseriurokset ovat hyviä astujia. Nartut olivat suhtautuneet uroksiin kiinnostuneesti, suopeasti, leikkisästi ja innokkaasti. Tiedot perustuvat yhteensä 32 pentueeseen (m 31 kpl, p&s 1 kpl).

Tiinehtymisvaikeudet

SSSK on pyytänyt kasvattajia ilmoittamaan myös tyhjäksi jääneistä astutuksista. Hyvin usein pentueet ilmoitetaan rotujärjestölle vasta siinä vaiheessa, kun tiineys on vahvistettu ultraäänellä. Oheisessa taulukossa koottuna vuosilta 2014-2018 rotujärjestölle ilmoitettujen tyhjäksi jääneiden lukumäärä, joten luvut lienevät aliarvioita. Varsinaisia syitä tyhjäksi jäämiselle ei ole ilmoitettu. Synnä saattaa olla väärä astutusajankohta ja/tai uroksen (tai nartun) hedelmättömyys.

Vuosi	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Syntyneet pentueet	14	19	18	21	17	11	21	15
Tyhjäksi jääneet	7	3	2	0	1	-	-	-

Taulukko 40. Astutusten määrä (m&p/s). Lähteet: KoiraNet 11/2019, SSSK:n tietokanta⁶

Synnytysongelmat

Suursnautserit ovat valtaosin hyviä synnyttäjiä. Sektioon oli jouduttu turvautumaan muutamassa tapauksessa, koska pentu oli juuttunut synnytysskanavaan. Oksitosiinia käytettiin yhdessä tapauksessa. Tällöin kerrottiin kyseessä olleen pitkittynyt synnytys ja/tai polttoheikkous.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Suursnautserinarttujen suhtautuminen pentuihin on poikkeuksetta sujunut hyvin ja luontevasti sekä niiden käyttäytyminen on ollut vaistonvaraista ja hoivaavaa. Nartut myös imettävät pentujaan suhteellisen pitkään aina neljästä viikosta kahdeksaan viikkoon saakka.

Pentukuolleisuus

Pentukuolleisuutta esiintyy rodussa jonkun verran. Osa pennuista syntyy kuolleena yleensä pitkittyneestä synnytyksestä johtuen ja suurin osa ilmoitetuista kuolee muutaman päivän iässä, ollen jo alusta saakka heikomman oloisia kuin sisaruksensa. Yhdessä tapauksessa epäillään emän maanheen yhden pennuista kuoliaaksi. Lisäksi on ilmoitettu seuraavia yksittäisiä tapauksia: keuhkot, munuainen, sydän, kitalakihalkio sekä tokoplasma. Yhteenveto on tehty kasvattajien palauttamien pentuetiedustelulomakkeiden perusteella 235 pennun otannalla (m 233, p&s 2), joista kuolleiden lukumääräinen osuus oli 16 pentua (m 15, p&s 1).

Synnynäiset viat ja epämuodostumat

Syntymän jälkeen on jouduttu lopettamaan 3 pentua, joista kahdella kitalakihalkio ja yhdellä tokoplasma. Kaikki olivat eri pentueista. Muita synnynäisiä vikoja on raportoitu seuraavasti: napatyrät 2 kpl sekä häntämutkat 3 kpl.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmiin

Suursnautserin rakenteen terveenä pysymiseen on auttanut hyvin tarkka rotumääritelmä, rodun alkuperäinen käyttötarkoitus sekä palveluskoirastatus, joka suosii vaivatonta liikuntaa.

Kondrodystrofia piirteitä ei rodulla esiinny. Rotumääritelmä antaa hyvin yksiselitteisen määritelmän suursnautserin päästä kallo- ja kuono-osan suhteesta sekä peräänkuuluttaa suuria sieraimia, jotka poissulkevat sen, ettei hengitysvaikeuksia rodussamme ole ilmennyt.

Silmistä rotumääritelmässä mainitaan mm. tiiviit silmäluomet. Rodulla ei ole todettu entropium tai ektropium löydöksiä 2009-2018 välisenä aikana.

Suursnautserin purenta tulee olla vahva, voimakkaasti kehittynyt, täydellinen ja tiivis leikkaava purenta ja sillä tulee olla hammaskaavion mukaan 42 hammasta. Ylä- ja alaleukojen tulee olla vahvat. Leuat

ovat yleisesti ottaen riittävän leveät, mutta jotain yksittäisiä rodulle jo liian kapeita alaleukoja on. Terveyskartoituksissa ilmi tulleista hammasongelmat ovat olleet lähinnä maitohampaiden poistoja. Maitohampaan irtoamattomuus johtuu yleensä pysyvän hampaan virhesijainnista. Lieviä purentavikoja (tasapurenta) esiintyy jonkun verran sekä yksittäisiä ylä- ja alapurentoja. Premolaarien puutoksia on jonkun verran raportoitu rotujärjestölle. Nämä ovat yleisimmin P1 hampaiden puutoksia, joskin muutama P4-puutoskin on raportoitu.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Yhteenvetona voidaan todeta, että suursnautseri on anatomisesti hyvin terve eikä sen rakenne näin ollen itsessään altista varsinaisille sairauksille eikä lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille. Perinnöllisiä sairauksia tulee rodussa seurata kannustamalla omistajia tutkimaan koiriaan ja keräämällä tietoa mm. kilpirauhasen vajaatoiminnan osalta. Kasvainsairauksia on rodussa runsaasti. Jatkossakin tulee kiinnittää huomiota mm. alaleukojen riittävän levänä pysymiseen, jotta vältetään purentaongelmilta.

Ongelmien mahdollisia syitä

Populaatiokoon pienentyminen altistaa kaikkien sairauksien leviämiseksi. Astutettujen narttujen tyhjiksi jäämisen syitä voi olla esimerkiksi väärä astutusajankohta tai hedelmättömyys. Pippuri-suola –koirien jalostus on täysin ulkomaisten koirien varassa ja tietoja on toisinaan vaikea saada kattavasti ulkomailta.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Suursnautserin rotumääritelmä kuvaa rodun rakenteen ja ulkomuodon varsin yksityiskohtaisesti. Rotumääritelmä on esitetty liitteessä 2.

SSSK:n näyttelytuomarikoulutuksesta vuosia vastannut rodun erikoistuomari Anneli Alfthanin näkemys rodun rakenteesta suhteessa rotumääritelmään on seuraava:

Suursnautserin yleisvaikutelma on äärimmäisen tärkeä ja samalla se tuntuu olevan jalostuksen vaikein ongelma. Yleisvaikutelmassa myös luonne on ensiarvoinen.

Yleisvaikutelma

Rotutyypin jakautuu selvästi nykyään ulkomuodoltaan ns. käyttölinjaisiin ja näyttely/seurakoiriin. Käyttölinjaiset ovat usein pieniä ja niiden luuston tulisi olla vahvempi. Rakenteessa on paljon puutoksia, mikä johtaa myös koiran fyysisten käyttöominaisuuksien heikkenemiseen. Ylälinjat eivät täytä rotumääritelmän vaatimusta kiinteästä laskevasta selkälinjasta ja vahvasta, riittävän pitkästä ja sopivasti kaareutuneesta lantiosta. Vastaavasti näyttelylinjaiset koirat ovat kookkaampia, mutta niiden rungon tilavuus ja leveys ei ole aina riittävä. Liian raskaat ja pitkät suursnautserit ovat sen sijaan vähentyneet merkittävästi. Mittasuhteet (korkeus/pituus) ovat yleisesti hyvät. Yleisvaikutelmasta kuitenkin puuttuu

molempien tyyppien osalta se voima ja kiinteys yhdistettynä itsevarmaan vahvaan luonteeseen. Snautseriluonteen pitäisi näkyä kokonaiskuvassa koiran liikkeessä olipa sitten kyseessä näyttely- tai käyttökoira.

Luonne

Hyväntahtoinen, tasapainoinen ja itsevarma sanoo rotumääritelmä.

Todellisuudessa tämän päivän suursnautserit menettävät helposti toimintakyvyn ja itsevarmuuden niin koulutus- kuin myös näyttelytilanteissa. Koirat ovat lähes poikkeuksetta hyväntahtoisia ja avoimia. Rodussa esiintyy myös edelleen rauhattomasti käyttäytyviä koiria, joiden on vaikea keskittyä.

Päät

Päät muodostavat merkittävän osan suursnautserin rotutyypistä. Karkeat kallot ovat usein takaluisuja ja yhdistyessään heikkoon kuono-osaan, antavat hyvin epätyypillisen ilmeen. Tähän liittyy usein myös löysää kurkunalusnahkaa. Kallot ovat liian karkea ja kuono-osat lyhyitä, voimattomia ja kirsua kohti kapenevia. Tosin näyttelyissä näkee osalla hienoja pitkiä päitä, joissa oikeat mittasuhteet. Huonoasentoisia korvia on edelleen runsaasti ja silmien värin tulisi olla tummempi. Silmien muoto on usein myös liian pyöreä ja silmät ovat kooltaan turhan suuria, mikä vaikuttaa merkittävästi ilmeeseen. Purennat ovat pääosin kunnossa, eikä hammaspuutoksia esiinny kovinkaan usein. Päiden koot eivät vastaa puolta selkälinjan pituudesta. Narttujen päät ovat usein ”mitättömiä” rungon kokoon ja vahvuuteen nähden.

Kaula/niska

Kaula/niska on sulavasti säkään liittyvä ja tyvestään voimakas, jalosti kaartunut sanoo rotumääritelmä. Kaulat ovat monesti lyhyitä ja kaunis, kaartuva niska on aniharvalla. Niskan kaari liittyy usein lapa-asennon kulmaukseen. Lavan puutteellisesta kulmauksesta selkälinjaan nähden aiheuttaa sen, että kaulat nousevat usein jyrkästi tai jatkuvat suorina ja lyhyinä selkälinjan tasolla olkavarren asennosta riippuen.

Ylälinja

Toivotut hieman laskevat ylälinjat ovat erittäin harvinaisia erityisesti koirien liikkeessä, mikä johtuu huonosta lavan asennosta ja heikosta, voimattomasta takaosasta. Selän tulisi olla vahva, lyhyt ja tiivis! Etujalkojen ja takaraajojen kulmausten epätasapainosta johtuen tiivis ylälinja ei säily liikkeissä. Koirat vajoavat edestä ja taka-askel ei ulotu riittävästi rungon alle.

Häntä

Hännät ovat luonnollisia ja ne ovat yleensä erinomaisia. Kippurahäntiä on kuitenkin alkanut esiintyä myös mustissa suursnautsereissa.

Raajat

Lavat ovat liian suorat vaikuttaen kokonaisuuteen ratkaisevasti (kaula, ylälinja ja liikunta). Lavat ovat tärkeä kehittämisen kohde! Olkavarret ovat edelleen lyhyitä, joskaan niiden kulmaus ei vaikuta

kokonaisuuteen yhtä paljon kuin lapakulmaus. Pystyt lavat yhdessä hyvin kulmautuneen, pitkän olkavarren kanssa on huono yhdistelmä. Koirista tulee etumatalia, mikä korostuu koiran liikkeessä. Suora olkavarren kulmaus heikentää merkittävästi koiran käyttöominaisuuksia esimerkiksi hyppyjen alastulossa. Kyynärpäät, ranteet, välikämmenet ja kypälät ovat suhteellisen ok, joskin edelleen tapaa ulkonevia kyynärpäitä, mikä yhdistyy lyhyeen olkavarteen ja suoraan lapaan. Takaosat ovat heikkoja. Tämä on ollut vuosikymmenet suursnautserin vitsauksena. Takaraajoista puuttuu kulmauksia ja näin reidet ovat kapeita ja kintereet ahtaat. Koko takaosa on kapea ja siitä puuttuu liikkeiden vaatima voima ja varsinkin kaarteissa tämä ilmenee tasapainottomuutena. Ylikulmautuneita kintereitä esiintyy joissakin linjoissa ja se näkyy myös selvästi koirien liikkeessä. Polvikulmauksen tulee olla paremmat, jotta koirat saisivat leveämmät, vahvat reidet. Kintereiden tulee olla vahvat ja kiinteät, mutta ne ovat usein hyvin kulmautuneilla koirilla heikot ja antavat liikaa periksi, jolloin takaosan työntö heikkenee.

Liikkeet

Liikkeiden tulisi olla joustavat, tyylikkää, ketterät, vapaat ja maatavoittavat. Yleisesti askelpituus on lyhyt ja siitä puuttuu rakenteen heikkouden takia eteenpäin vievä voima. Nykyisin varsinkin takaliikkeet eivät työnnä, vaan liike on suurta, tehotonta, tyhjää potkua taakse ylös – näyttävää, mutta ei rodunomaista (sirppikintereitä). Takaosan voimattomuus ja liian lyhyt ja suora lantio näkyy selvästi takaliikkeiden heikkoudessa. Niin takaraajojen kuin etuosankin liikkeiden tulisi olla maatavoittavampia. Liikkeisiin tulee kiinnittää nykyistä enemmän huomiota.

Karvapeite

Karvat ovat edelleen osalla koirista epäpuhtaita väriltään. Suursnautsereiden omistajat eivät huolehdi useinkaan karvan oikeasta trimmauksesta, mikä osaltaan johtaa huonoon väriin. Näyttelyissä hyvinhoidetut suursnautserit ovat yleensä erittäin hyvän värisiä, mutta edelleen niiden karvan karkeus ei ole riittävä. Valitettavasti näyttelyissä palkitaan korkealle suursnautsereita, joiden karva ei vastaa rotumääritelmää.

Koko

Suursnautsereiden koot ovat yleisesti rotumääritelmän puitteissa, mutta variaatiota on paljon etenkin urosten kohdalla. Liian suuret koirat eivät vastaa suursnautserille asetettuja käyttöominaisuusvaatimuksia ja niiden kestävyys heikentyy. Toisaalta liian pieniltä suursnautsereilta puuttuu helposti rodunomainen ryhti ja päätkin pienenevät suhteessa koiran kokoon, jolloin koko snautserityyppi heikkenee.

P&s väriset suursnautserit

Tämä värimuunnos on kehittynyt merkittävästi viime vuosien aikana ja kiinnostus p&s väriä kohtaan on kasvanut. Variaatioita on erittäin paljon ja kasvattajilla on suuri työ. Värimuunnoksen kehittäminen vaatii kasvattajilta suurta, pitkäaikaista sitoutumista. Suomesta löytyy muutama kansainvälinen lähes musta suursnautserin tasoinen koira. P&s värisillä on ongelmia yleisesti kaikissa osa-alueissa. Rakenteellisesti tässäkin värisessä takaosat ovat hyvin heikkoja ja ryhti/ylälinja voimaton. Koko on epätasainen, mutta sitä

en pidä vielä kehityksen ensisijaisena kohteena. P&s väri on selvästi parantunut. Tärkeää on saada terve rakenne ja oikea karvapeite.

Suursnautserin rotumääritelmä ei sisällä sellaisia vaatimuksia, jotka altistaisivat koirat hyvinvointiongelmille.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Seuraavissa taulukoissa on kuvattu suomalaisomistuksessa olevien suursnautsereiden näyttelykäyntien ja arvosanojen kehitystä vuosina 2009-2018.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Musta	485	436	347	349	405	432	354	342	234	246
P&S	41	30	18	26	66	45	13	29	37	16
Yhteensä	526	466	365	375	471	477	367	355	271	262

Taulukko 41. Suursnautsereiden vuotuiset näyttelykäynnit vuosina 2009-2018.

Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yhteensä kpl (%)
ERI	299	228	222	239	258	294	246	234	160	175	2355 (65%)
EH	132	158	89	82	116	106	82	70	52	55	942 (26%)
H	46	42	30	24	27	30	19	15	18	14	265 (7%)
T	2	5	3	2	0	0	3	4	1	0	20 (<1%)
EVA	1	3	1	2	3	2	2	1	1	2	18 (<1%)
HYL	5	0	2	0	1	0	2	2	2	0	14 (<1%)

Taulukko 42. Näyttelyissä saadut arvosanat (musta). Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Näyttelyt	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Yhteensä kpl (%)
ERI	23	6	10	11	33	22	7	16	15	11	154 (48%)
EH	14	18	5	8	20	10	4	9	12	4	104 (32%)
H	4	5	3	4	9	8	1	4	6	1	45 (14%)
T	0	1	0	2	1	3	0	0	2	0	9 (3%)
EVA	0	0	0	0	3	1	1	0	1	0	6 (2%)
HYL	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	3 (1%)

Taulukko 43. Näyttelyissä saadut arvosanat (P&S). Lähde: KoiraNet 2/2019⁵

Noin 30 % suomalaisista suursnautsereista on osallistunut elämänsä aikana ainakin kerran koiranäyttelyyn tarkasteluajanjaksolla. Näyttelykäyntimäärät ovat selkeässä laskussa kaikilla mittareilla tarkasteltuna. Erityisesti näyttelykäyntien määrän lasku näkyy erikoisnäyttelykäyntimäärässä (taulukko yllä). Erikoisnäyttelykäyntien määrän laskuun ei ole identifioitu yhtä yksittäistä syytä, mutta yksi syy määrän laskuun on todennäköisesti erikoisnäyttelyn siirtyminen osaksi Palveluskoiratapahtumaa vuonna 2015.

Näyttelyarvosanojen osalta voidaan todeta, että yli 90 % saavutetuista arvosanoista on joko ”erinomainen” tai ”erittäin hyvä” (musta) ja pippuri-suolan osalta 80 %, joten Suomessa on tuomareiden arvosteluiden perusteella paljon pääosin rotumääritelmän mukaisen ulkomuodon omaavia koiria. Suomalainen suursnautseri on edelleen suosittu ja menestynyt näyttelykoira niin meillä kuin maailmallakin. Mustien suursnautsereille annetut ERI arvosanat ovat tarkasteluajanjaksolla nousseet 59%:sta 65%:iin edellisen JTO:n tarkasteluajanjaksoon verrattuna, p&s-väristen laatuarvosanajakauma on pysynyt samana.

Rodun koirien jalostustarkastusten ulkomuotokatselmukset (UMK)

Suursnautsereille on laadittu ulkomuotokatselmus ja sääntö on saatettu lopulliseen muotoonsa syksyllä 2014. Nykyisen säännön mukainen ulkomuotokatselmus järjestettiin ensimmäistä kertaa vuonna 2018. Ensimmäiseen ulkomuotokatselmukseen osallistui 2 mustaa ja 2 p&s-väristä suursnautseria. Ulkomuotokatselmuksen tarkoituksena on tuottaa mahdollisimman yksityiskohtaista ja myös mitattavaa tietoa rotumääritelmän antamissa rajoissa.

Tulos	UMK1		UMK2		UMK3		UMK0		UMK-	
	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S
2018	0	0	1	0	0	1	0	1	1	0

Taulukko 44. Ulkomuotokatselmukseen osallistuneet suursnautserit 2009-2018. Lähde: SSSK:n tietokanta⁶

Lisäksi suursnautsereilla on toimivaa rakennetta mittaava kestävyyskoe eli AD-koe. AD-kokeessa koiran on juostava kytkettynä normaalia ravia ohjaajan oikealla puolella polkupyörän vieressä 20 km:n mittainen matka 12-15 km/h nopeudella ilman mainittavia ongelmia. Reitin varrella on kaksi taukoa.

Vuosi	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S	M	P&S
Suoritettu	10	1	16	0	14	1	16	0	9	1	10	0	3	0	5	0	3	0	4	0

Taulukko 45. AD-kokeen suorittaneiden määrä 2009-2018. Lähde: SSSK:n tietokanta⁶

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Suursnautserin rodunomaisen käyttötarkoituksen kannalta on tärkeää se, etteivät koirat ole liian suuria ja raskaita eikä niillä ole liian pitkä selkä. Luusto ei saa olla liian vahva. Karvapeite ei myöskään saa olla liian runsas ja pehmeä, jottei säänkestävyys kärsi. Harrastajille toteutetun kyselyn perusteella ihanne on rotumääritelmän antamien mittojen perusteella keskikokoinen. Samaisen kyselyn perusteella 30% mielsi suursnautserin olevan kevytrakenteinen ja 37% vahvarakenteinen. Taulukoissa 46 ja 47 on esitetty tarkempi yhteenveto suursnautseriomistajien mielipiteestä koskien rodun rakennetta sekä karvapeitettä. Vastaajaa pyydettiin merkitsemään ruksilla mielestään kolme parhaiten suursnautseria kuvaavaa kohtaa. Vastaava kysely rakenteen osalta on toteutettu myös vuonna 2005 ja 2014.

Rakenne	Nykytilanne	Ihanne
suuri (yli 68cm)	50%	19%
keskikokoinen	25%	58%
pieni (alle 62cm)	6%	1%
uljas, komea	30%	41%
jalo, tyylikäs, ryhdikäs	32%	61%
atleettinen ja voimakas	20%	61%
urheilullinen ja linjakas	31%	37%
vahvarakenteinen, joskus jopa raskas, tanakka	37%	4%
kevytrakenteinen, joskus jopa heiveröinen	30%	0%
pelottava, kunnioitusta herättävä	7%	10%
söpö, suloinen, nallekarhumainen	4%	0%
rähjäinen, resuinen	12%	0%

Taulukko 46. Rodun harrastajien näkemys suursnautserin rakenteesta. Lähde: SSSK ry Kysely 2019⁹

Karvapeite	Nykytilanne	Ihanne
Karkea ja jäykkä, myös jaloissa, selkeä parta	24%	92%
Karkea ja jäykkä sekä niukka, myös jaloissa, köyhäpartainen	30%	16%
Parraton	0%	1%
Rungossa karkea karva, pehmeät jalkakarvat	53%	16%
Keskikarkea ja melko runsas turkki	50%	16%
Hyvin runsas karvapeite, pehmeä, jopa villava	29%	0%
Silkkinen karvapeite	0%	0%
Harva karvapeite	5%	1%
Laineikas karvapeite	30%	1%
Musta ja musta aluskarva TAI pippuri & suola ja harmaa aluskarva	25%	68%
Yleisvaikutelma mustasta harmahtava TAI pippuri & suolasta rusehtava/kellertävä	9%	0%
Musta ja ruskea aluskarva TAI pippuri & suola ja kellertävä aluskarva	12%	0%
Pienet valkoiset merkit	5%	1%
Suuret valkoiset merkit/valkoinen/laikukas/muut sekävärit	0%	1%

Taulukko 47. Rodun harrastajien näkemys suursnautserin karvapeitteestä. Lähde: SSSK ry Kysely 2019⁹

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Rotumääritelmän mukaisiin mittasuhteisiin tulee kiinnittää huomiota. Suursnautserin tulee olla neliömäinen – ei pitkäselkäinen. Luusto ei myöskään saa olla liian vahva. Takaosan ja takaliikkeiden ahtauteen on kiinnitettävä huomiota samoin oikeaan reiden leveyteen. Liikkeiden tulee olla joustavat, vapaat ja maatavoittavat. Karvapeite ei myöskään saa olla liian runsas ja pehmeä.

Ongelmien mahdollisia syitä

Ulkomuodon kehitystä ohjaa hyvin pitkälle näyttelyt. Mikäli näyttelyissä palkitaan korkeasti väärän tyyppisiä koiria, niin se mahdollisesti lisää niiden kiinnostavuutta jalostuskäyttöön. Suursnautsereiden näyttelyissä käyntimääriä tulisi saada nostetuksi, jotta mahdollisimman monesta yksilöstä olisi virallista tietoa ulkomuodosta. Osa harrastajista jättää näyttelyissä käynnin turkinhoidollisista syistä. Myös väärin hoidettu turkki saattaa pehmentyä ja luoda harrastajille kuvaa pehmeiden karvapeitteiden yleisestä olemassaolosta.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Suursnautsereiden edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi on ollut 2016-2020.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Ensimmäisen suursnautsereille laaditun jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi oli 2001-2005.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Oheisissa taulukoissa on listattu eniten jälkeläisiä tuottaneiden vuosina 2009-2018 syntyneiden urosten ja narttujen jälkeläistilastot. Molemmat värimuunnokset on esitetty omissa taulukoissaan.

#	Uros	Synt.vuosi	Pennut			
			Pentueet	Pennut	Vuoden aikana	Toisessa polvessa
1	STABLEMASTER'S PUCCINI	2009	8	52	2	73
2	STABLEMASTER'S CLASSICO	2012	4	31	11	0
3	HENNES VOM LINDELBRUNN	2009	5	24	0	19
4	STABLEMASTER'S URAGAN	2010	3	23	0	26
5	TINTENFASS MOHAWK	2009	4	23	0	11
6	BARDLANDS NÖRTTI	2009	3	20	0	0
7	QUESEPPO VOM HATZBACHTAL	2011	2	20	10	0
8	TINTENFASS PER HR'S SON	2011	2	19	9	0
9	STABLEMASTER'S ARSENE LUPIN	2012	3	19	0	21
10	BILLY-BOY VOM SCHWARZEN HUMOR	2012	3	19	0	0
11	COCKHILL ICE STAR	2011	2	18	0	0
12	GIGABIT MISSING BIT	2011	2	15	0	8
13	RINGO VOM REUSSER LAND	2010	3	15	0	16
14	ZAPHALAYAZ NIGHT HAWK	2011	2	12	0	0
15	INSPE'S IF NOTHING MATTERS	2010	1	11	0	8

16	GITEAS JONGETJE	2015	1	10	0	0
17	DEEN'S TIMO	2010	1	9	0	7
18	PASSO RADINIE	2014	1	9	9	0
19	NIKO VOM LINDELBRUNN	2013	2	9	0	0
20	COCKHILL ICE POWER	2011	1	9	0	0

Taulukko 48. Vuosina 2009-2018 syntyneiden urosten jälkeläistilasto. Lähde: KoiraNet⁵ 2/2019

#	Narttu	Synt.vuosi	Pennut			
			Pentueet	Pennut	Vuoden aikana	Toisessa polvessa
1	GIGABIT JOLLY BIT OF DIAMOND	2009	4	27	0	20
2	STABLEMASTER'S EXTREMELY EXCLUSIVE	2011	3	21	0	20
3	STABLEMASTER'S UKULELENERA	2010	3	20	9	29
4	KORENONN VENNY	2010	2	18	0	0
5	ARRANT MY OWN CHOISE	2013	2	16	0	0
6	IT GIRL VOM BEISETAL	2012	2	16	0	0
7	STABLEMASTER'S BETTER TO BELIEVE	2012	2	15	0	0
8	GITEAS FAVOLA	2009	2	15	0	13
9	TINTENFASS NORA GREENWALD	2010	3	14	3	0
10	INSPE'S IF SKY WILL FALL	2010	2	13	0	5
11	STABLEMASTER'S RIGOLETTO	2009	2	13	0	0
12	BRUGY JESSTYNO	2012	2	13	0	0
13	SUNIQUE UNIQUE	2011	1	12	0	0
14	REALRIISENS BERTTA	2011	1	11	0	0
15	IRONHEAD'S AITON ALKUASUKAS	2011	1	11	0	8
16	STABLEMASTER'S I AM	2014	1	11	11	0
17	SATURAIN NO MONEY	2010	1	10	0	0
18	TINTENFASS QUIMPER	2012	1	10	0	0
19	FREZZA VON DER STUMPFENBURG	2009	2	10	0	18
20	RISSIES NIKITA	2012	1	10	10	0

Taulukko 49. Vuosina 2009-2018 syntyneiden narttujen jälkeläistilasto. Lähde: KoiraNet⁵ 2/2019

#	Uros	Synt.vuosi	Pennut			
			Pentueet	Pennut	Vuoden aikana	Toisessa polvessa
1	LIBENS GRAU CORIANDER	2009	2	15	0	0
2	GLORIS HARLEY DEVIDSON	2010	1	8	0	3
3	DIUDI'S EXPERT	2010	1	6	0	0
4	GLORIS JEFF KEY PLAYER	2011	2	2	0	0
5	KENO AUS DER UCKERMARK	2012	1	2	0	0

Taulukko 50. Vuosina 2009-2018 syntyneiden p&s urosten jälkeläistilasto. Lähde: KoiraNet⁵ 2/2019

#	Narttu	Synt.vuosi	Pennut			
			Pentueet	Pennut	Vuoden aikana	Toisessa polvessa
1	LIBENS GRAU CORDULA	2009	1	8	0	3
2	SILVER SENATOR HABANERA	2013	1	7	0	0
3	LIBENS GRAU DROSERA	2012	1	6	0	0
4	LIBENS GRAU CRISPINA	2009	1	6	0	0
5	LIBENS GRAU CARIOCA	2009	1	5	0	0

Taulukko 51. Vuosina 2009-2018 syntyneiden p&s narttujen jälkeläistilasto. Lähde: KoiraNet⁵ 2/2019

Vain harva listauksissa (taulukot 48-51) oleva koira on C-lonkkainen ja niistä valtaosa täyttää SSSK:n jalostusvaatimukset muilta osin. Tarkastelujakson aikana on toiminut muutamia kasvattajia, jotka eivät ole piittäneet ohjeista ja suosituksista. On ollut hyvin huolestuttavaa, kun uusia pentueita on teetetty koirilla, joiden aikaisempia jälkeläisiä ei oltu tutkittu, vaikka tutkimusikä oli jo saavutettu. Hyvin monella mustalla yksilöllä kantaan nähden aivan likaa jälkeläisiä ja suurta huomiota tulisikin kiinnittää niiden toisen polven jälkeläismääriin. Tilannetta vielä huonontaa se, että osa taulukoiden 48 ja 49 koirista on keskenään lähisukulaisia, koko kannan perinnöllinen vaihtelu pienenee, mikä ei ole koskaan hyväksi. Molemmissa pippuri-suola-muunnosta käsittelevissä listauksissa (taulukot 50 ja 51) on yksi väriristeytyspentue sekä molemmissa taulukoissa löytyy vain yksi koira, joka ei ole keskenään kovin läheistä sukua. Molempien värimuunnosten osalta tulisi luonteista olla enemmän tutkittua tietoa.

Taulukoiden 52-55 tulkintaa on selvennetty välittömästi niiden jälkeen olevassa tekstissä.

#	Uros	Omat tulokset	Jälkeläiset			
			Lonkat	Silmät	Luonnetesti	Näyttely
1	STABLEMASTER'S PUCCINI	ok/ok/-/ok	37% (63%)	29% (47%)	10% (80%)	46% (100%)
2	STABLEMASTER'S CLASSICO	ok/ok/-/ok	23% (71%)	3% (100%)	3% (100%)	42% (100%)
3	HENNES VOM LINDELBRUNN	ok/ok/ok/ok	67% (75%)	67% (75%)	38% (89%)	21% (60%)
4	STABLEMASTER'S URAGAN	ok/ok/-/ok	61% (71%)	52% (100%)	22% (100%)	57% (100%)
5	TINTENFASS MOHAWK	ok/ok/ok/-	48% (36%)	39% (89%)	0	13% (100%)
6	BARDLANDS NÖRTTI	ok/ok/-/ok	80% (88%)	95% (95%)	15% (67%)	60% (92%)
7	QUESEPPO VOM HATZBACHTAL	ok/ok/ok/-	30% (100%)	50% (50%)	5% (100%)	5% (0%)
8	TINTENFASS PER HR'S SON	ok/ok/ok/ei	0	0	0	5% (100%)
9	STABLEMASTER'S ARSENE LUPIN	ok/ok/-/ok	53% (90%)	53% (80%)	11% (100%)	63% (100%)
10	BILLY-BOY VOM SCHWARZEN HUMOR	ok/ok/ok/ei	26% (100%)	21% (100%)	21% (75%)	26% (80%)
11	COCKHILL ICE STAR	ok/ok/ok/ok	61% (73%)	50% (89%)	22% (50%)	78% (93%)
12	GIGABIT MISSING BIT	ok/ok/-/-	80% (83%)	80% (92%)	47% (86%)	60% (67%)
13	RINGO VOM REUSSER LAND	ok/ok/ok/ei	60% (100%)	73% (100%)	20% (100%)	33% (80%)
14	ZAPHALAYAZ NIGHT HAWK	ok/ok/ok/ei	25% (33%)	17% (100%)	0	8% (100%)
15	INSPE'S IF NOTHING MATTERS	ok/ok/ei/ok	36% (75%)	36% (75%)	27% (33%)	36% (100%)

16	GITEAS JONGETJE	ok/ok/-/ei	0	0	0	50% (80%)
17	DEEN'S TIMO	ok/ok/ok/ei	78% (100%)	78% (86%)	22% (50%)	33% (67%)
18	PASSO RADINIE	ok/ok/ok/ok	0	0	0	44% (75%)
19	NIKO VOM LINDELBRUNN	ok/ok/ok/ok	33% (100%)	0	0	11% (100%)
20	COCKHILL ICE POWER	ei/ok/ok/ok	0	0	0	11% (100%)

Taulukko 52. Vuosina 2009-2018 syntyneiden mustien urosten jälkeläisstatistiikkaa. Lähteet: KoiraNet⁵ 2/2019, SSSK:n tietokanta⁶ 10/2019

#	Narttu	Omat tulokset	Jälkeläiset			
			Lonkat	Silmät	Luonnetesti	Näyttely
1	GIGABIT JOLLY BIT OF DIAMOND	ok/ok/ok/ok	93% (92%)	93% (80%)	33% (78%)	48% (85%)
2	STABLEMASTER'S EXTREMELY EXCLUSIVE	ok/ok/-/-	48% (100%)	43% (78%)	5% (0%)	57% (100%)
3	STABLEMASTER'S UKULELENERA	ok/ok/-/ok	45% (44%)	25% (60%)	0	45% (100%)
4	KORENNON VENNY	ok/ok/ok/ok	67% (83%)	67% (92%)	6% (100%)	6% (100%)
5	ARRANT MY OWN CHOISE	ok/ok/ok/-	0	0	0	38% (83%)
6	IT GIRL VOM BEISETAL	ok/ok/ok/ok	62% (80%)	6% (100%)	6% (100%)	25% (75%)
7	STABLEMASTER'S BETTER TO BELIEVE	ok/ok/-/-	47% (43%)	33% (100%)	7% (100%)	73% (100%)
8	GITEAS FAVOLA	ei/ok/ok/ok	60% (67%)	100% (100%)	27% (100%)	33% (100%)
9	TINTENFASS NORA GREENWALD	ok/ok/ok/ei	71% (90%)	64% (100%)	14% (50%)	14% (100%)
10	INSPE'S IF SKY WILL FALL	ok/ok/ok/ok	38% (100%)	15% (100%)	15% (100%)	8% (100%)
11	STABLEMASTER'S RIGOLETTO	ok/ok/-/ok	54% (86%)	31% (100%)	8% (100%)	46% (100%)
12	BRUGY JESSTYNO	ok/ok/ok/ok	15% (50%)	15% (100%)	15% (100%)	54% (86%)
13	SUNIQUE UNIQUE	ok/ok/ok/ei	100% (83%)	100% (100%)	25% (100%)	50% (67%)
14	REALRIISENS BERTTA	ok/ok/ok/ok	18% (100%)	100% (100%)	0	9% (0%)
15	IRONHEAD'S AITON ALKUASUKAS	ei/ok/-/ok	36% (75%)	36% (75%)	27% (33%)	36% (100%)
16	STABLEMASTER'S I AM	ok/ok/-/ok	0	0	0	27% (100%)
17	SATURAIN NO MONEY	ei/ok/ok/ei	60% (100%)	100% (50%)	10% (100%)	20% (50%)
18	TINTENFASS QUIMPER	ok/ok/-/ei	0	0	0	0
19	FREZZA VON DER STUMPFENBURG	ok/ok/ok/ei	40% (100%)	50% (100%)	20% (100%)	10% (100%)
20	RISSIES NIKITA	ok/ok/ok/ei	0	0	0	0

Taulukko 53. Vuosina 2009-2018 syntyneiden mustien narttujen jälkeläisstatistiikkaa. Lähteet: KoiraNet⁵ 2/2019, SSSK:n tietokanta⁶ 10/2019

#	Uros	Omat tulokset	Jälkeläiset			
			Lonkat	Silmät	Luonnetesti	Näyttely
1	LIBENS GRAU CORIANDER	ok/ok/-/ok	13% (50%)	0	0	40% (83%)
2	GLORIS HARLEY DEVIDSON	ok/ok/-/ok	75% (33%)	62% (100%)	0	25% (100%)
3	DIUDI'S EXPERT	ei/ok/ok/ok	83% (60%)	83% (100%)	0	67% (100%)
4	GLORIS JEFF KEY PLAYER	ok/ok/ok/ok	50% (100%)	50% (100%)	0	50% (100%)
5	KENO AUS DER UCKERMARK	ei/ok/-/ei	100% (50%)	0	0	50% (100%)

Taulukko 54. Vuosina 2009-2018 syntyneiden p&s urosten jälkeläisstatistiikkaa. Lähteet: KoiraNet⁵ 2/2019, SSSK:n tietokanta⁶ 10/2019

#	Narttu	Omat tulokset	Jälkeläiset			
			Lonkat	Silmät	Luonnetesti	Näyttely
1	LIBENS GRAU CORDULA	ok/ok/ok/ok	67% (33%)	56% (100%)	0	22% (100%)
2	SILVER SENATOR HABANERA	ok/ok/-/ok	29% (50%)	0	0	71% (100%)
3	LIBENS GRAU DROSERA	ok/ok/-/ok	0	0	0	0
4	LIBENS GRAU CRISPINA	ok/ok/-/ok	83% (60%)	83% (100%)	0	67% (100%)
5	LIBENS GRAU CARIOCA	ei/ok/-/ok	100% (60%)	100% (100%)	0	60% (67%)

Taulukko 55. Vuosina 2009-2018 syntyneiden p&s narttujen jälkeläisstatistiikkaa. Lähde: KoiraNet⁵ 2/2019, SSSK:n tietokanta⁶ 10/2019

Taulukoissa 52 ja 53 on analysoitu eniten jälkeläisiä tuottaneita mustia suursnautsereita sekä niiden ensimmäisen polven jälkeläisiä ja vastaava tilanne pippuri-suola suursnautsereiden osalta on esitetty taulukoissa 54 ja 55. Lihavoidulla tekstillä on esitetty ne koirat, jotka täyttävät kaikki rotujärjestön jalostusvaatimukset: lonkat A tai B, silmät terveet, hyväksytyt luonnetesti tai jalostustarkastuksen luonnetta mittaava osuus sekä näyttelyistä vähintään 2 x erittäin hyvä -arvosana yli 15kk:n ikäisenä tai SSSK:n ulkomuotokatselmuksesta arvosana UMK1. Mustista uroksista vain 20 % (4 kpl) täyttivät kaikki SSSK:n jalostusvaatimukset, kun vastaavasti mustista nartuista 30 % (6 kpl). Pippuri-suola – muunnoksen osalta ei ole eroavaisuuksia urosten ja narttujen välillä, joiden prosentuaalinen osuus jää 20 %:iin. Mustien suursnautsereiden osalta näyttely- tai ulkomuototarkastustulosten puuttuminen on suurimmaksi osaksi syynä siihen, ettei suurempi osuus jalostukseen käytetyistä täytä kaikkia rotujärjestön jalostusvaatimuksia. Toinen lähes yhtä suuri syy on luonnetesti- tai jalostustarkastuksen luonnetta mittaavan osuuden tulosten puuttuminen. P&S suursnautsereiden osalta vastaavasti suurin syy SSSK:n jalostusvaatimusten täyttymiselle on luonteen osalta puuttuvat tulokset. Omat tulokset -sarakeessa on esitetty em. osa-alueet samassa järjestyksessä (lonkat, silmät, luonne, ulkomuoto) siten, että ok = SSSK:n jalostusvaatimukset täytyy, ei = tulos löytyy, mutta ei täytä SSSK:n jalostusvaatimuksia (määrälliset ja/tai laadulliset) ja - = tulosta ei löydy ollenkaan. Taulukoissa 52-55 olevilla koirilla saattaa olla myös ulkomailta saavutettuja tuloksia, joita ei ole mahdollista täysin kattavasti huomioida.

Ensimmäisen polven jälkeläisiä on tarkasteltu siten, että ensimmäinen luku kertoo kunkin osa-alueen prosentuaalisen kokonaismäärän ja perässä suluissa oleva luku on edellisistä luvuista se osuus, mikä täyttää rotujärjestön jalostuskoirilta vaatimat tulokset. Esim. taulukossa 52 kolmanneksi eniten käytetyn uroksen jälkeläiset: lonkatutkittu 67 %, joista 75 %:lla lonkat A tai B, silmätutkittuja 67 %, joista terveitä 75 %, luonnetestattuja 38 %, joista 89 %:lla hyväksytty tulos ja näyttelyihin osallistunut 21 %, joista 60 % on saavuttanut vähintään kerran arvosanan erittäin hyvä ikään katsomatta. Silmälausuntojen määrien osalta tulee ottaa myös huomioon se, että osa mustien suursnautsereiden kasvattajista tarkastuttaa pentujen silmät ennen luovutusta, joten prosentuaaliset määrät eivät yksilöi aikuisiällä tehtyjä silmätutkimuksia. Myöskään löydösten laatuun ei ole tilastoissa otettu kantaa, vaan terveiksi on luokiteltu vain ne yksilöt, joiden silmissä ei ole ollut mitään huomautettavaa.

Osa listauksissa olevien koirien jälkeläisistä on vielä niin nuoria, jotta niiden ominaisuuksia pystyisi kovinkaan luotettavasti arvioimaan. Tästä johtuen vain murto-osa jälkeläisistä on luonnetestattu. Selkeästi on kuitenkin havaittavissa, että näyttelyissä hyvin menestyneiden koirien jälkeläisten kanssa harrastetaan enemmän näyttelyitä sekä monipuolisia tuloksia omaavien koirien jälkeläisille myös hankitaan monipuolisesti tuloksia eri osa-alueilta. Lisäksi tulee ottaa huomioon myös se, että osa jälkeläisistä on myyty ulkomaille ja näin ollen ei niiden osalta ole tuloksia saatavissa. Terveystutkimuksia tehdään edelleen ~~kuitenkin~~ melko kattavasti ja mustien osalta PEVISAn raja-arvon ulkopuolelle (D- tai E-lonkat) jäävä osuus vuositasolla on pysynyt jokseenkin samana. P&S muunnoksen osalta voidaan todeta hienoista prosentuaalista parannusta aikaisempaan. Jälkeläisten silmätutkimustuloksissa (musta) on muutamia kaihilöydöksiä (eri pentueissa) sekä yksittäiset löydökset koskien PHTVL/PHPV aste 2-6:tta ja GRD:tä, jonka omaavia koiria ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Tosin GRD:n osalta ohjeistus muuttui 2/2019 siten, että GRD-löydöksen omaavaa yksilöä voidaan käyttää jalostukseen, mikäli vastapuoli on terve. Kuitenkin lähes kaikki koirat listauksissa ovat olleet itse täysin terveitä silmiltään. Luonnetta mittaaviin tarkastuksiin ja luonnetesteihin tulee osallistua nykyistä enemmän, jotta voidaan jatkossa turvata suursnautserien luonneominaisuuksien säilyminen sekä pystytään tarvittaessa jalostamaan haluttuja ominaisuuksia entistä paremmin ja lisäksi ulkomuodon osalta tulee saada nykyistä enemmän tuloksia, jotta voidaan vaalia oikeaa rotutyppiä.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Yhdistyksellä ei ole suoria vaikuttamiskeinoja suurimpaan osaan tavoitteista kuten esimerkiksi rekisteröintimääriin ja luonnetestien osallistujamääriin, sillä tavoitteiden toteutuminen on täysin kiinni kasvattajien ja suursnautseriomistajien henkilökohtaisista päätöksistä. Kerho on pyrkinyt luomaan toimintaedellytyksiä esimerkiksi ylläpitämällä kerhon kotisivuilla kasvattaja - ja pentuelistaa, tiedottamisella sekä tapahtumia järjestämällä. Tätä JTO:ta päivitetessä voimassa oleva JTO on voimassa vuosina 2016-2020 eli siinä esitettyjen kappaleen kuusi tavoitteiden ja toteutuksen seurantajakso on tätä kirjoitettaessa vuosille 2016-10/2019 eli alle neljä vuotta sen sijaan että se sisältäisi kaikki tulokset ja toimenpiteet vuosille 2016-2020. Resurssien puute on ollut rajoite ja tulee olemaan rajoite tavoitteiden toteutumiselle myös vuosina 2019 ja 2020.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Rekisteröintimäärien vakiinnuttaminen: mustat 145 kpl/v p&s 10 kpl/v	<ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään kotisivujen sisältöä - SSSK:n ja kasvattajien yhteisiä joulumainoksia Koiramme- ja Palveluskoirat-lehteen - Kirjoitetaan ja tarjotaan rodusta artikkeleita Koiramme- ja Palveluskoirat-lehteen - Pyritään pitämään myös p&s -muunnos esillä mm. Riiseni-lehdessä 	<ul style="list-style-type: none"> - Seurantajakson (2016-2018) aikana rekisteröintien keskiarvo on 117 (mustat 114, p&s 3) - Kotisivujen sisältöä on kehitetty - Joulumainoksia Koiramme- ja Palveluskoiralehdissä ei ole laitettu kustannussyistä - P&s muunnos on ollut esillä tasa-arvoisesti kerhon kaikessa toiminnassa

<p>Tehollisen populaatiokoon kasvattaminen:</p> <p>mustat 40 p&s 2</p> <p>Sukusiitosaste alle 6%, sukukatkerroin yli 0,50</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedotetaan perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä sekä keinoisten ylläpitoon - Järjestetään kasvattajille ajankohtaispäiviä - Muutetaan tarvittaessa pentulistalle pääsyehdoja 	<ul style="list-style-type: none"> - Seurantajakson (2016-2018) aikana tehollinen populaatio oli keskimäärin 30 (mustat 29, p&s 1) - Seurantajakson (2016-2018) sukusiitosaste oli mustilla keskimäärin 6,4 ja p&s:lla 6,9 - Seurantajakson (2016-2018) sukukatkerroin oli mustilla keskimäärin 0,53 ja p&s:lla 0,44
<p>Luonnetestattujen osuus nousee 30%:iin rekisteröintimäärästä</p> <p>Jalostustarkastusten kävijämäärät nousevat 5%:iin rekisteröintimäärästä</p> <p>Jalostukseen käytettävien koirien luonteesta on tutkittua tietoa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedotetaan luonteen tärkeydestä - Järjestetään vuosittain kaksi luonnetestiä, joista toinen Etelä-Suomessa - Jatketaan luonnetestauksen tukemista taloudellisesti - Järjestetään koulutusta jalostustarkastukseen tähtääville koirakoille - Pyritään järjestämään jalostustarkastus vuosittain - Kerätään tietoa lisääntymiskäyttäytymisestä kasvattajille suunnatulla kyselyllä - Julkaistaan vuosittain tilastoa, miten monella jalostukseen käytettyjen koirien luonteesta on tutkittua tietoa - Toteutetaan kysely koskien koirien ei-toivottua käytöstä 	<ul style="list-style-type: none"> - luonnetesti järjestettiin Helsingissä 12.-13.11.2016 ja 19.5.2019 sekä 21.9.2019 Hämeenlinnassa, - jalostustarkastus järjestettiin 16.7.2016 ja 4.5.2019 - jalostustarkastuksen ulkomuotokatsemus järjestettiin 31.8.2014 ja 4.5.2019 - 16.7.16 jalostustarkastuspöytäkirjat julkaistiin kerhon kotisivuilla, Riiseni-lehdessä 4/2016 ja vuosikirjassa 2016 - 4.5.2019 jalostustarkastustulokset julkaistiin Riiseni-lehdessä 2/2019 - Riiseni-lehdessä 4/2017 julkaistiin viimeiset Luonnetestien sekä MH-kuvausten testitulokset ja jatkossa ne julkaistaan vain Vuosikirjassa. - Riiseni-lehdessä 4/2017 oli artikkeli luonnetestistä sekä jalostustarkastuksesta - kerhon kesäleirillä on järjestetty koulutusta jalostustarkastukseen tähtääville koirakoille - kasvattajilta kerätään tietoa lisääntymiskäyttäytymisestä pentueilmoituksen yhteydessä - jalostukseen käytettyjen koirien luonteesta ei ole kerätty tietoa

		<ul style="list-style-type: none"> - koirien ei-toivottua käytöstä olevaa tietoa on kerätty 2019
<p>Palveluskoirakokeiden vuotuiset käyntimäärät pyritään vakiinnuttamaan 230 käynnin tasolle sekä käyttäytymiskokeiden (BH) osalta 50 osallistumiskertaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Järjestetään kesäleirillä koulutusta palveluskoiralajeissa - Järjestetään kesäleirillä BH-koe - Järjestetään mestaruuskilpailut - Julkaistaan Riiseni-lehdessä harrastajien kertomuksia 	<ul style="list-style-type: none"> - kerho tuki vuosittain taloudellisesti ISPU (snautseri-pinserirotujen kansainvälinen kattojärjestö) MM kisoihin osallistuvia - vuosittaisesta ISPU kisoista julkaistiin artikkelit Riiseni-lehdessä - kesäleiri järjestettiin vuosittain ja siellä oli koulutusta palveluskoiralajeissa sekä agilyssä - BH kokeita ei järjestetty vuosina 2016, 2017 eikä 2018 - AD koe järjestettiin 29.10.2016 Janakkalassa ja 3.11.2018 Tammelassa - mestaruuskilpailut järjestettiin vuosittain ja suursnautseiden mestaruuksia muissa kuin pk-lajessa jaettiin niihin erikseen päätetyissä muiden järjestäjien järjestämissä kokeissa - Riiseni-lehdessä julkaistiin harrastajien kertomuksia ja haastatteluita, lajimestareiden esittelyitä, lajiesittelyitä sekä kerhon artikkeleita kerhon tapahtumista - lisäksi toteutettiin myös lajiesittelyitä käytännössä
<p>PEVISA-tutkittujen määrä nousee 70 % rekisteröinneistä</p> <p>kaikki jalostukseen käytettävät mustat suursnautserit ovat tutkittuja kilpirauhasarvojen T4 ja TSH osalta</p> <p>Pippuri ja suola -värimuunnoksen lonkkatilanteen parantaminen siten, että 50% kuvatuista</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedotetaan terveystutkimusten tärkeydestä - Kannustetaan kasvattajia järjestämään joukkotutkimustilaisuuksia - Jatketaan kilpirauhastestauksen taloudellista tukemista - Julkaistaan vuosittain tilasto, miten monta jalostukseen käytetyistä koirista on 	<ul style="list-style-type: none"> - Yhdistyksen kotisivujen materiaalia jalostuksesta ja terveydestä uudistettiin ja ylläpidettiin - Riiseni-lehdessä 4/2016 oli artikkeli välimuotoisesta lanne-ristinikamasta - Riiseni-lehdessä 1/2017 oli artikkeli sterilisaatiosta - Riiseni-lehdessä 4/2017 oli artikkeli suursnautsereiden MyDogDNA yhteenvedosta

<p>täyttävät SSSK:n jalostusvaatimukset (A tai B)</p>	<p>kilpirauhastutkittu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jatketaan yli 6v. täyttäneiden silmätarkastusten taloudellista tukemista - Julkaistaan vuosittain tilastoa, miten pippuri ja suola – muunnoksen lonkkatilanne on prosentuaalisesti kehittynyt - Lisätään lonkkaindeksit pentulistalle (astutushetkellä voimassa olevat) - Toteutetaan laajempi terveystarkastus 	<ul style="list-style-type: none"> - Riisene-lehdessä 1/2018 oli artikkeli kilpirauhasen vajaatoiminnasta - Kilpirauhastauksen taloudellista tukemista jatkettiin - Vuosittain ei ole julkaistu tilastoa miten monta jalostukseen käytetyistä koirista on kilpirauhastutkittu - Sairaiden koirien EJ-rekisteriin siirron taloudellista tukemista jatkettiin - Yli kuusivuotiaiden koirien silmätarkastustutkimuksen taloudellista tukemista jatkettiin - Aloitettiin taloudellisen tuen antaminen kuolinsyytutkintaraporttien toimittamisesta jalostustoimikunnalle - Aloitettiin geenitutkimusten taloudellista tukemista tapauskohtaisesti - Lonkkaindeksit lisättiin pentulistalle (astutushetkellä voimassa olevat) - Laajempi terveystarkastus toteutettiin 2019
<p>Systemaattinen tiedonkeräys rodun ulkomuodosta ja rakenteesta</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pyritään järjestämään vuosittain rodulle ulkomuotokatselmus - Pyritään houkuttelemaan myös niitä koiria, jotka eivät käy näyttelyissä (esimerkiksi turkinhoidollisista syistä) 	<ul style="list-style-type: none"> - ulkomuotokatselmus järjestettiin 18.7.2018 ja 4.5.2019 - Riisene-lehdessä 2/2017 julkaistiin artikkeli koiran rakenteesta ja sen merkityksestä - Riisene-lehdessä 3/2018 oli artikkeli ulkomuotokatselmuksesta
<p>Erikoisnäyttelyiden vuotuisten käyntimäärien vakiinnuttaminen 60 koiran tasolle (+ pennut)</p> <p>Muiden näyttelyiden osalta käyntimäärä 500 osallistumiskertaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pyritään nostamaan erikoisnäyttelyiden statusta ja tekemään siitä monipuolinen tapahtuma pitämällä osallistumismaksut mahdollisimman edullisina 	<ul style="list-style-type: none"> - osallistumismaksuihin ei ole voitu vaikuttaa, koska näyttely on järjestetty osana Palveluskoiratapahtumaa, joka ei ole SSSK:n järjestämä tapahtuma - jokavuotisilla kesäleireillä

	- Järjestetään koulutusta trimmauksesta sekä näyttelyesittämisestä kesäleirillä	järjestettiin trimmaus- ja näyttelyesittämiskoulutusta - lisäksi erikoisnäyttelyistä julkaistiin vuosittain runsailla valokuvilla varustettuja kertomuksia erikoisnäyttelystä tuloksineen sekä Riiseni-lehdessä 2/2016 oli artikkeli arvosteluperusteista ja kehäkäyttäytymisestä
--	---	---

Taulukko 56. Aiemman JTO:n toteutuminen (2016-2020). Lähteet: Riiseni-lehdet 1/2016-2/2019¹¹, SSSK vuosikirjat 2016-2017¹²

Rekisteröintimäärien tavoitteena oli määrien vakiinnuttaminen mustille 175 kpl/v ja p&s 10 kpl/v. Seurantajakson aikana rekisteröitiin keskimäärin 114 mustaa ja 3 p&s suursnautseria. Vuoden 2018 olemme tavoitteesta jäljessä siis 35% mustissa ja 70% p&s-värisissä. Kerhon pentulistan ja Facebook-päivitysten perusteella suurin osa kasvattajista saa pentunsa myytyä luovutusikäisenä ja näiden viestintäkanavien perusteella näyttää siltä, ettei myymättömiä pentuja juurikaan ole ja suursnautserin omistajiksi sopivien pennunostajien ei tarvitse kohtuuttoman kauan pentua odottaa. Mustien rekisteröintimäärien oletetaan pysyvän n. 110-120 kappaleessa myös vuosina 2019-2020. Tavoite on alunperinkin asetettu ylioptimistiseksi ja sen toteutumiseksi ei ole ollut riittävän konkreettisia suunnitelmia. P&s värisen tavoitteen toteutumiseksi tarvitaan noin yksi pentue vuodessa. Vuosina 2016-2018 rekisteröitiin yksi pentue eli tavoitteeseen ei päästy. Vaikkakin p&s värimuunnos on saanut paljon positiivista nostetta rodun värinä, se ei vielä näy rekisteröintimäärissä, eikä juurikaan uusia tämän värimuunnoksen kasvattajia ole syntynyt.

Teholliseen populaatiokokoon vaikuttaa niin olemassa olevan populaation monipuolinen kuin ulkomaisten koirien jalostuskäyttö tuontikoiria unohtamatta. Samojen koirien käyttöä tulisi välttää eritoten pienissä populaatioissa. Muutaman uroksen jälkeläismäärä ylittää suurimman suositellun jälkeläismäärän, joka on 3-5% sukupolven jälkeläismäärästä. Varsinaista matadorijalostusta ei kuitenkaan ole havaittavissa ja viime vuosina on jalostukseen käytetty melko usein tuontikoiria tai käyty ulkomailla astutusmatkalla. Sukusiitosastetta nostaa huomattavasti muutamat yhdistelmät, joissa se on ollut reippaasti yli 10%. Tulee toki ottaa huomioon se, että SSSK käyttää laskennassa kahdeksan (8) polven sukutaulua, joka omalta osaltaan nostaa sukusiitoslukuja. Pippuri-suola –muunnoksen osalta tulee myös huomioida maailmanlaajuisesti pieni kanta, minkä vuoksi toisinaan sukusiitosasteet saattavat ylittää asetetun tavoitteen. Vuonna 2017 on rekisteröity kaksi väriasteypentuetta, joista syntyneitä pentuja ei vielä ole käytetty jalostukseen.

Edellisessä JTO:ssa on määritelty luonnetestitulostavoitteeksi ”Luonnetestattujen osuus nousee 30%iin rekisteröintimäärästä”. Kun tarkastelussa ei huomioida koiran ikää vaan tarkasteluvuoden luonnetestimäärä jaetaan tarkasteluvuoden kokonaisrekisteröintimäärällä, niin seurantajakson keskiarvoksi tulee 25%. Kappaleessa 4.2.4 on esitetty luonnetestimäärät ikäluokittain, joka on paljon

informatiivisempi kuin tämän tavoitteen esitystapa, mutta sen käytettävyyttä rajoittaa se, että luonnetesti tehdään yleensä vanhemmalle koiralle, jolloin tilastollisesti merkittävää tutkimustietoa on saatavilla vasta noin kuusi vuotta tarkasteluvuodesta taaksepäin.

Jalostustarkastettujen määrässä ei olla lähelläkään tavoitetta, mutta kiinnostus jalostustarkastukseen on kasvanut merkittävästi. Jalostustarkastus on tullut tunnetummaksi rotumme harrastajille ja siihen tähtäävää koulutusta on järjestetty kerhon kesäleirillä. Jalostustarkastukseen osallistuminen vaatii kuitenkin jonkun verran koulutusta, jota voi olla hyvin vaikea saada. Vuonna 2014 palautettiin ns. kotimainen versio, johon voi osallistua kouluttamattomalla koirallakin. Jalostustarkastuksen tärkeys ja sisältö kaipaa vielä tiedottamista.

Tavoitteena on ollut palveluskoirakokeisiin osallistumisen vakiinnuttaminen 230 käynnin tasolle. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että aiempaan tarkastelujaksoon suhteutettuna olisi prosentuaalinen määrä hieman pienentynyt. Tulee ottaa kuitenkin huomioon, että keskimääräisesti suursnautserit aloittavat kisauransa n. 3v. ikäisinä. Suojelun harrastaminen on lisääntynyt rotumme keskuudessa viime vuosina ja suojelussa kilpailevien koirien kisaauran alkamisikä saattaa olla hieman korkeampi kuin kansallisissa lajeissa kilpailevien. Uusien harrastajien oma epävarmuus oman koiran osaamisesta sekä pelko epäonnistumisesta saattaa olla kynnyks kisaauran aloittamiselle. Treeniporukoihin pääseminen ei ole myöskään enää itsestään selvää, samoin maastojen saanti harjoituksiin voi joillain alueilla olla ongelma. Myös kisapaikan saaminen saattaa olla hankalampaa kuin aiemmin.

Kilpirauhastuloksia ei kovin suurella määrällä ilmoiteta jalostustoimikunnalle, joten kilpirauhassairaiden yksilöiden osuus rodussamme on hyvin vaikeasti määriteltävissä. Valtaosa ilmoitetuista tutkimustuloksista on viitearvoissa olevia.

Näyttelyharrastuksen suosio ja arvostus tuntuu laskeneen rotumme harrastajien keskuudessa. Näyttelykäyntimäärien mukaan toki näyttäisi viime vuosina tulleen hieman lisäystä, kun taas yksilötasolla sitä ei juurikaan ole havaittavissa. Viime vuosina rotujärjestön painopiste on ollut hieman enemmän luonne- ja käyttöominaisuuspainotteinen, mikä on omalta osaltaan saattanut vaikuttaa jonkun verran asiaan. Muita syitä saattaa olla näyttelyiden hinta aina ilmoittautumismaksuista matka- ja majoituskustannuksiin sekä trimmattava rotu asettaa toki myös omat rajoitteensa. Myös tapahtumien päällekkäisyys (esim. treeni-viikonloput) saattaa karsia osanottajia.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

PEVISAn tiimoilta jalostuksen ulkopuolelle jää vain kokonaan tutkimattomien (lonkat ja silmät) koirien lisäksi ne koirat, joiden lonkkatutkimustulos on huonompi kuin C. Keskimääräinen tutkimusikä on noin kaksi vuotta, joten oikeamman tuloksen saamiseksi aineistoa on järkevä tarkastella vuosien 2012-2016 rekisteröityjen koirien osalta. Aiemman tarkastelujakson 2008-2012 luvut on esitetty suluissa.

Lonkiltaan tutkimattomien osuus tarkasteluajanjaksolla on mustien osalta keskimäärin 40% (36%) ja p&s muunnoksen 17% (12%), kun taas tutkituista raja-arvon ulkopuolelle jää mustien osalta 7% (5%) ja p&s muunnoksen osalta 12% (36%). Kaiken kaikkiaan lonkkalausunnon sekä raja-arvon ulkopuolelle jäävien

että lonkkalausunnon puuttuvien osuus yhteensä oli mustien osalta 44% (40%) ja p&s-muunnoksen osalta 27% (44%).

Vuosina 2012-2016 rekisteröidyt suursnautserit, joilla ei ollut silmätutkimuslausuntoa oli 43% (32%) (musta) ja 20% (35%) (p&s). Tutkituista (musta) 4%:lla (11%) oli sellainen löydös, jota ei jalostuskäyttöön suositella. Vastaavasti pippuri-suola -muunnoksella todettiin yksi löydös (0 kpl), mikä vastaa 4% tutkituista. Pippuri-suola -muunnoksen osalta on edelleen huomioitava se, että yksilöitä on todella vähän ja niiden geneettinen tausta on vain harvoin erilainen ja jo yksittäisen yksilön aikaansaama ero prosenteissa voi olla huomattava.

Yksi suurimmista syistä jalostuksen ulkopuolelle jäämiseen on mustilla puuttuvat PEVISA-tutkimukset, kun taas p&s-muunnoksella edelleen raja-arvon ulkopuolelle jäävä tai puuttuva lonkkalausunto, joskin p&s- muunnoksen tilanne raja-arvon ulkopuolelle jäävistä lausunnoista on parantunut edellisestä tarkasteluajanjaksosta huomattavasti.

Jalostussuosittelun ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

PEVISA-säännökset ovat ajan tasalla, sillä C-lonkkaisten koirien jalostuskäyttö on melko harvinaista ja ainoatakaan C-C yhdistelmää ei ole ollut (musta). Vakaviksi luokiteltuja silmänsairauksia on suhteellisen vähän eikä sellaisia yksilöitä ole käytetty jalostukseen. Kynnärpäädysplasian osalta tilanne on hyvä ja tutkittuja koiria lähes sama määrä kuin lonkkatutkittujakin ja valtaosalla jalostukseen käytetyistä koirista tutkimustulos löytyy. Matadorijalostusta ei normaalisti ilmene, joten se ei anna vielä aiheutta määrittää uroksien jälkeläismäärälle rajoitusta. Suomalaisen suursnautserin populaatiokoko on tällä hetkellä liian pieni, jotta kovinkaan merkittävää jalostusvalintaa voisi toteuttaa.

Seuraavat SSSK:n jalostusvaatimukset sekä lisäsuositukset pyrkivät tukemaan kasvattajia kehittämään rotua kokonaisuutena (luonne ja käyttöominaisuudet sekä rakenne) rotumääritelmän viitoittamaan ja yhteiskunnan hyväksymään suuntaan, joten ne ovat edelleen ajantasaiset. Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulee olla vähintään kolme (3) vuotta täyttäneitä ja niiden yleisen terveydentilan tulee olla hyvä sekä purenta tulee olla täysi ja leikkaava. Niiden toivotaan täyttävän jalostusvaatimukset, jotka ovat: lonkat A tai B, terveeksi todetut silmät, hyväksyttäväksi tulkittu luonnetesti tai hyväksytyt SSSK:n jalostustarkastuksen luonnetta mittaava osa sekä vähintään kaksi näyttelytulosta laatuarvostelultaan EH tai SSSK:n ulkomuotokatselmuksesta arvosana UMK1, jotka tulee olla saavutettu yli 15 kuukauden ikäisenä. Lisäksi jalostukseen käytettävillä yksilöillä suositellaan olevan terveeksi todetut kynnärpäät 0/0, röntgenkuvattu selkä sekä viitearvoissa olevat kilpirauhasarvot (T4, TSH), jonka tulos ei saa astutushetkellä olla 12 kk vanhempi. SSSK suosittelee jalostuskoirien omaavan myös käyttötuloksia eritoten palveluskoiralajeista. Yhdistelmien sukusiitosaste tulee pysyä alle 6%. Näistä suosituksista voi poiketa perustellusta syystä, esim. populaation koon kasvattamisen vuoksi.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

SSSK:n tavoitteena on rodun vuotuisten rekisteröintimäärien vakiinnuttaminen seuraavan 5 vuoden aikana 138 kpl tasolle, joista mustien osuus 130 kpl ja p&s:ien osuus 8 kpl. Samalla tehollinen populaatiokoko pyritään nostamaan 35 kpl tasolle mustien osalta ja vakiinnuttamaan p&s:ien 2 kpl tasolle. Lisäksi yhdistelmien sukusiitosasteen tavoitteena on saada se pysymään alle 6 % sekä sukukatokertoimen ylittävän 0,50. Sukusiitosaste sekä sukukatokerroin lasketaan käyttäen kahdeksaa sukupolvea.

Käyttäytyminen ja luonne

Rodun tulisi olla nykyistä hyvähermoisempi, rohkeampi, temperamentiltaan rauhallisempi ja mielellään kovempi. Jotta näiden ominaisuuksien edistymistä rodussa voidaan seurata, tulee koirien käydä nykyistä enemmän testeissä, jalostustarkastuksissa ja kokeissa. SSSK:n tavoitteena on, että jalostukseen käytettävien koirien luonteesta on tutkittua tietoa.

SSSK:n tavoitteena on, että tulevan 5 vuoden aikana luonnetestattujen suursnautserien määrä nousee 30 % rekisteröinneistä sekä jalostustarkastettujen määrä nousee 5 % rekisteröinneistä.

Käyttöominaisuudet

SSSK:n tavoitteena on parantaa rodun mahdollisuuksia menestyä urheilu- ja palveluskoirana sekä mahdollistaa suursnautserin sopivuus myös työkoiraksi. Käyttöominaisuudet kulkevat hyvin pitkälle käsi kädessä edellä mainittujen luonneominaisuuksien kanssa. Jotta käyttöominaisuuksien edistymistä rodussa voidaan seurata, tulee koirien käydä nykyistä enemmän kokeissa.

SSSK:n tavoitteena on, että tulevan 5 vuoden aikana saada palveluskoirakokeiden vuotuiset käyntimäärät vakiintumaan 200 käynnin tasolle sekä käyttäytymiskokeiden (BH) osalta 40 osallistumiskertaan.

Terveys ja lisääntyminen

SSSK:n tavoitteena on säilyttää suursnautserin terveystilanne vähintään nykyisellä tasolla ja pyrkiä estämään suursnautserilla perinnölliseksi todettujen sairauksien leviämistä kannassa. Erityisesti mustien suursnautserien osalta huomiota on kiinnitettävä mm. kilpirauhasen vaajatoimintaan sekä alttiuteen sairastua nuorena/keski-ikäisenä luusyöpään ja/tai melanoomaan.

SSSK:n tavoitteena on, että tulevan 5 vuoden aikana PEVISA-tutkittujen määrä nousee 70 % rekisteröinneistä sekä kaikki jalostukseen käytettävät mustat suursnautserit ovat tutkittuja

kilpirauhasarvojen T4 ja TSH, kyynärnivelten sekä selän osalta. Erityisesti pippuri-suola värimuunnoksen osalta on tärkeää saada lonkkatutkimustuloksia mahdollisimman kattavasti.

Suursnautserin rakenne aiheuttaa erittäin harvoin minkäänlaisia ongelmia lisääntymisen osalta. Yksittäisiä synnynnäisiä vikoja ja/tai epämuodostumia on raportoitu. SSSK:n tavoitteena on pyrkiä säilyttämään tilanne ennallaan.

Ulkomuoto

Rakenteessa ei ole yleisesti tarkasteltuna havaittavissa vakavia puutteita. Kehityskohteita suhteessa rotumääritelmään löytyy toki jonkin verran. Näistä keskeisimmät tavoitteet ovat: kannan tyyppin tulisi olla yhdenmukaisempi, etuosat saisivat olla hieman kulmautuneemmat ja vahvemmat, takaosan/takaliikkeiden ahtaus tulisi saada pois.

SSSK:n tavoitteena on säilyttää suursnautserin rakenne ja ulkomuoto vähintään nykyisellä tasolla ja pyrkiä järjestämään ulkomuotokatselmuksia, jotta päästään keräämään systemaattisesti tietoa rodun ulkomuodosta ja rakenteesta.

SSSK:n tavoitteena on, että tulevan 5 vuoden aikana saada erikoisnäyttelyiden vuotuiset käyntimäärät vakiintumaan 40 koiran tasolle (+ pennut) ja muiden näyttelyiden osalta 300 osallistumiskertaan.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suosituksset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

SSSK suosittelee kasvattajia tavoittelemaan jalostusyhdistelmillään seuraavaa:

1. Yhdistelmä kasvattaa populaatiokokoa, sen sukusiitosaste on hyvin pieni ja yhdistelmässä on linjattu mahdollisimman vähän. Yhdistelmien jalostusvaatimus on sukusiitosasteen osalta alle 6% sekä sukukatokertoimen suositellaan ylittävän 0,50 laskettuna kahdeksalla (8) polvella.
2. Yhdistelmässä pyritään välttämään rodun perinnöllisten sairauksien leviämistä. Jalostukseen käytettävien yksilöiden suositellaan olevan vähintään kolme (3) vuotta täyttäneitä ja niiden yleisen terveydentilan tulee olla hyvä sekä molemmilla vanhemmilla tulee olla täysi leikkaava purenta. Molempien vanhempien toivotaan täyttävän jalostusvaatimukset: lonkat A tai B sekä terveeksi todetut silmät. Vanhempien lonkkaindeksien keskiarvon tulisi olla suurempi kuin 100. Lisäksi jalostukseen käytettävillä yksilöillä suositellaan olevan terveeksi todetut kyynärpäät 0/0, sekä röntgenkuvattu sekä viitearvoissa olevat kilpirauhasarvot (T4, TSH), jonka tulos ei saa astutushetkellä olla 12 kk vanhempi. Jos ensimmäisen kohdan täyttämiseksi on perusteltua käyttää yksilöä, jolla on todettu jokin lievä, muttei elämää haittaava vika, joka saattaa olla perinnöllinen, on kiinnitettävä suurta huomiota siihen, ettei toisella jalostusyksilöllä EIKÄ sen lähisukulaisilla ole todettu samaa vikaa.

3. Koska kanta ei kestä tiukkaa jalostusvalintaa, on valikoitavien ominaisuuksien painotus tärkeää. Luonteen ja käyttööminäisyyksien asettamat vaatimukset jalostukselle tulee aina asettaa ulkomuodon ja rakenteen asettamien vaatimusten edelle. SSSK suosittelee, että jalostukseen käytettävillä yksilöillä on luonteesta tutkittua näyttöä joko hyväksyty luonnetesti, hyväksyty SSSK:n jalostustarkastuksen luonnetta mittaava osa, SKL:n jalostustarkastuksen hyväksyty luonneosio tai MH-kuvaus. Ensisijaisesti on kiinnitettävä huomiota jalostusyksilöiden hermorakenteeseen, itsevarmuuteen ja rohkeuteen. Ääniherkkää, arkaa tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Molempien vanhempien toivotaan täyttävän seuraavat jalostusvaatimukset:

- a. luonne: hyväksyty luonnetesti tai hyväksyty SSSK:n jalostustarkastuksen luonnetta mittaava osa
- b. rakenne ja ulkomuoto: vähintään kaksi näyttelytulosta laatuarvostelultaan EH tai SSSK:n ulkomuotokatselmuksesta edellistä vastaava arvosana UMK1, jotka tulee olla saavutettu yli 15 kuukauden ikäisenä.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Suursnautsereita syntyy Suomessa keskimäärin 100-140 yksilöä vuodessa, joista p&s väristen osuus on 0-12% eli p&s pentueita ei synny joka vuosi. Yhden koirasukupolven oletetaan olevan noin 4 vuotta eli yhden sukupolven aikana mustia suursnautsereita syntyy n. 480 yksilöä p&s osuuden jäädessä n. 21 yksilöön. Koska suomalaisen suursnautserin populaation tila on uhanalainen, on yksittäisen koiran suurin suositeltu jälkeläismäärä 3-5% sukupolven jälkeläismäärästä: Suomessa yhdellä mustalla suursnautserilla saisi siis olla n. 14-24 jälkeläistä. Johtuen p&s kannan kriittisen pienestä populaatiosta tulee harkita erittäin tarkkaan yksilöiden käyttämistä jalostukseen useammin kuin yhden kerran.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Tavoite	Toimenpide
Rekisteröintimäärien vakiinnuttaminen: mustat 130 kpl/v p&s 8 kpl/v	<ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään kotisivujen sisältöä edelleen - Pyritään pitämään myös p&s -muunnos esillä mm. Riiseni-lehdessä edelleen - Kannustetaan kasvattajia esimerkiksi kasvattajatapaamisia järjestämällä - Jatketaan rekisteröintimäärien julkaisemista vuosikirjassa
Tehollisen populaatiokoon kasvattaminen: mustat 35 p&s 2 Sukusiitosaste alle 6%, sukukatokerroin yli 0,50	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedotetaan perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä sekä keinoista sen ylläpitoon - Järjestetään kasvattajille ajankohtaispäiviä - Muutetaan tarvittaessa pentulistalle pääsyehdoja - Jatketaan pentueiden sukusiitosasteen ja sukukatokertoimen julkaisemista vuosikirjassa

<p>Luonnetestattujen osuus nousee 30%:iin rekisteröintimäärästä</p> <p>Jalostustarkastusten kävijämäärät nousevat 5%:iin rekisteröintimäärästä</p> <p>Jalostukseen käytettävien koirien luonteesta on tutkittua tietoa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedotetaan luonteen tärkeydestä - Järjestetään vuosittain kaksi luonnetestiä - Jatketaan luonnetestauksen tukemista taloudellisesti - Järjestetään koulutusta jalostustarkastukseen tähtääville koirakoille - Pyritään järjestämään jalostustarkastus vuosittain - Toteutetaan uudelleen kysely koskien koirien ei-toivottua käytöstä ennen seuraavaa JTO päivitystä - Jatketaan koirakohtaisten luonnetestitulosten, MH- ja jalostustarkastustulosten julkaisemista vuosikirjassa
<p>Palveluskoirakokeiden vuotuiset käyntimäärät pyritään vakiinnuttamaan 200 käynnin tasolle sekä käyttäytymiskokeiden (BH) osalta 40 osallistumiskertaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Järjestetään kesäleirillä koulutusta palveluskoiralajeissa - Järjestetään mestaruuskilpailut - Julkaistaan Riiseni-lehdessä harrastajien kertomuksia - Jatketaan palveluskoirakokeiden tulosten julkaisemista vuosikirjassa
<p>PEVISA-tutkittujen määrä nousee 70 % rekisteröinneistä</p> <p>Kaikki jalostukseen käytettävät mustat suusnautserit ovat tutkittuja kilpirauhasarvojen T4 ja TSH osalta</p> <p>Kaikki jalostukseen käytettävät koirat ovat kynnärnivelistään tutkittuja</p> <p>Kaikki jalostukseen käytettävät koirat ovat selästään tutkittuja</p> <p>Suusnautsereiden terveystutkimusmäärien lisääminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedotetaan terveystutkimusten tärkeydestä - Kannustetaan kasvattajia järjestämään joukkotutkimustilaisuuksia - Jatketaan kilpirauhastestauksen taloudellista tukemista - Jatketaan lonkkaindeksien ilmoittamista pentulistalla (astutushetkellä voimassa olevat) - Toteutetaan laajempi terveystutkimus ennen seuraavaa JTO päivitystä - Jatketaan terveystulosten julkaisemista vuosikirjassa - Jatketaan kilpirauhastestien, yli 6 vuotiaiden koirien silmätarkastusten, kuolinsyytutkimusten, kilpirauhassairaiden EJ-rekisteriin siirtomaksujen ja geenitestien taloudellista tukemista
<p>Systemaattinen tiedonkeräys rodun ulkomuodosta ja rakenteesta</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pyritään järjestämään vuosittain rodulle ulkomuotokatselmus, johon houkutellaan osallistumaan myös niitä koiria, jotka eivät käy näyttelyissä (esimerkiksi turkinhoidollisista syistä) - Jatketaan näyttelyarvosteluiden ja ulkomuotokatselmustulosten julkaisemista vuosikirjassa - Jatketaan erikoisnäyttelyn järjestämistä vuosittain

<p>Erikoisnäyttelyiden vuotuisten käyntimäärien vakiinnuttaminen 40 koiran tasolle (+ pennut)</p> <p>Muiden näyttelyiden osalta käyntimäärä 300 osallistumiskertaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pyritään nostamaan erikoisnäyttelyiden statusta ja tekemään siitä monipuolinen tapahtuma ja pitämään osallistumismaksut mahdollisimman edullisina - Järjestetään koulutusta trimmauksesta sekä näyttelyesittämisestä kesäleirillä - Jatketaan kerhon mukien jakamista erikoisnäyttelyn osallistumislahjana
---	--

Taulukko 57. Rotujärjestön toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Rodun jalostuksen edellytys on riittävän populaation olemassaolo, joten suurin uhka on se, että rodusta kiinnostuneita uusia harrastajia ei tulevaisuudessa ole riittävästi sekä aktiiviharrastajat saattavat vaihtaa muihin rotuihin, jos suursnautserin käyttöominaisuuksiin ei kiinnitetä huomiota. Uhkana koetaan myös se, että kuluttajasuoja ja kasvattajan vastuun lisääntyminen saattaa laittaa kasvattajat miettimään kahdesti kannattaako sittenkään astuttaa, mikä omalta osaltaan vähentäisi tarjontaa. Rodun markkinapotentiaalia voi myös uhata vaarallisten rotujen listalle joutuminen, mikäli jalostuksessa ei kiinnitetä riittävästi huomiota luonneominaisuuksiin. Yhteiskunnan vaatimukset koiranpidolle lisääntyvät, joten puolustustahtoiset koirat on koulutettava hyvin ja ne on oltava koulutettavissa. Sosiaalisen median antama kuva rodustamme vaikuttaa myös sen markkinapotentiaaliin, joten tähän asiaan on myös kiinnitettävä suurta huomiota.

E erityisen tärkeää on saada laajennettua jalostuspohjaa, jotta se suojaisi mahdollisimman monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Suurimpana uhkana jalostuspohjan laajentamiselle nähdään tuontimahdollisuuksien loppuminen.

Ylisuurten, raskaiden ja huonosti liikkuvien koirien palkitseminen näyttelyissä sekä epäterveen rakenteen vähättely (köyry selkä, suorat tai liialliset kulmaukset, ahtaus) nähdään uhkana, joka voi muuttaa suursnautserin terveen perusrakenteen.

Tarkoin harkittuja jalostusvalintoja tekemällä on suursnautseria mahdollisuus kehittää palveluskoirarotuna. Rotu on maailmalla kohtuullisen levinnyt ja mustien kanta on maailmanlaajuisesti vielä riittävä, mikä mahdollistaa laajempaa jalostusmateriaalin hankintaa ulkomailta. EU:ssa on suhteellisen helppo liikkua, joten geenipoolia voi laajentaa tuonneilla ja ulkomaisilla astutuksilla. Vaikuttamalla kansainvälisen Snautseri-Pinscheri -järjestön ISPU:n (Internationale Schnauzer Pinscher Union) kautta, on tulevaisuudessa mahdollisuus saada kattavampaa tietoa ulkomaisten suursnautserien terveydestä. Jalostukseen käytettävien yksilöiden määrää voidaan Suomessakin lisätä, jos jättää valintaa tekemättä ulkonäön, luonteen tai jopa terveyden osalta. Maailmanlaajuisestikin tarkasteltuna p&s -värimuunnoksen osalta kannan koko on melko kriittinen, joten suunnitelmallinen värikestävyys mustien tai roturisteytys keskisnautserien kanssa voisi tuoda kaivattua geenipoolin laajenemista ja ulospääsyä tähän värimuunnokseen vakiintuneista ongelmista.

Nykyisin on jo mahdollista kartoittaa rodun todellista monimuotoisuutta DNA-kartoituksella, jota hyödyntämällä pystytään löytämään keskenään mahdollisimman eriperintäisiä jalostuspartnereita, mikäli rodussa on riittävä määrä kartoituksia tehtynä.

DNA-testien kehittymisen myötä avautuu mahdollisuus käyttää testatun sairauden kantajia terveiden yksilöiden kanssa ja näin saada pidettyä jalostuspohjaa mahdollisimman laajana ja terveenä. Ongelmat tiedostamalla voidaan rotu pitää suhteellisen terveenä verrattuna moneen muuhun rotuun.

Luonteen ja käyttöominaisuuksien ylläpitämiselle ja parantamiselle nähdään mahdollisuuksina eläinten käyttäytymistutkimuksesta saatavaa tietoa - myös geenitasolla - sekä oppimisteorioiden omaksuminen, jolloin harrastajat ja kasvattajat osaavat analysoida paremmin koiriensa luonnetta. SSSK on aktiivinen rotujärjestö, joka järjestää vuosittain mm. palveluskoiralajeihin painottunutta koulutusta kesäleirillä, mestaruuskilpailuja sekä luonnetestejä. Uljas ja näyttävä sekä hyvin käyttäytyvä suursnautseri puhuu puolestaan ja se mahdollistaa rodun kysyntää jatkossakin niin harrastuskoiraksi erilaisiin lajeihin kuin myös kotikoiraksi.

Suursnautserin terveen perusrakenteen turvaamiseksi voidaan näyttelytuomareita kouluttaa, jotta he eivät palkitsisi esimerkiksi huonosti liikkuvia, ylisuuria ja tai raskaita yksilöitä. Rotujärjestö järjestää säännöllisesti ulkomuotokatselmuksia, joista saadaan kerätyksi yksityiskohtaisempaa tietoa rodun ulkomuodosta ja rakenteesta. Myös AD-kokeen merkityksen korostaminen sekä PK-kokeissa rakenteellisesti kyvykkäiden ja pitkään kilpailleiden koirien merkityksen lisääminen jalostuksessa takaavat toimivan rakenteen säilymisen.

Suursnautseri on myös tulevaisuudessa erittäin haasteellinen rotu kasvattaa. Kaupungistuminen suosii selkeästi pienikokoisia koiria, mikä saattaa osittain vaikuttaa markkinapotentiaaliin. Suurimpia haasteita kasvatustyössä on sekä jalostuspartnereiden että oikeanlaisten pennunostajien löytäminen. Geenitutkimusten tuloksena tullaan tulevaisuudessa saamaan myös suursnautsereille DNA-testejä niin terveys-, luonne- kuin ulkomuoto-ominaisuuksien osalta, jotka omalta osaltaan auttaa toivotunlaisten koirien kasvattamisessa.

Varautuminen ongelmiin

Tiedottamalla aktiivisesti tehollisen populaatiokoon ja sukusiitosasteen merkityksestä pyritään välttämään perinnöllisten sairauksien leviäminen kannassa, kuten myös tiedostamalla liian nuoren koiran jalostuskäytön riskit. Jatkamalla systemaattisesti terveystietojen keräämistä, kerätyn tiedon jakamista rodun kasvattajille ja harrastajille sekä seuraamalla rodunomaisten DNA-testien kehittymistä voidaan estää sairauksien leviäminen kantaan kovin laajalti.

Yhtenä riskinä nähdään myös se, että p&s –värimuunnoksen kasvatus maassamme loppuu, mikäli viimeisetkin p&s kasvattajat lopettavat eikä uusia tule tilalle tai värin jalostuskelpoiset yksilöt loppuvat maasta. Tämän estämiseksi SSSK pyrkii edesauttamaan p&s kannan koon kasvattamista kannustamalla väriristeytyksiin sekä pitämään julkaisuissaan värimuunnosta esillä tietoisuuden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi.

Jalostuskoirien luonteeseen kiinnitetään suurta huomiota. SSSK kannustaa jäseniään kouluttamaan koiransa asianmukaisesti, jotta vältetään ”Suursnautseri puree lasta –lööppi”-tilanteet. Korostetaan käyttöominaisuuksien ja luonteen merkitystä sekä opastetaan kasvattajia ostajien huolelliseen valintaan. Kannustetaan kasvattajia liittämään kaikki pennunostajat rotujärjestön jäseniksi, jotta heillä olisi mahdollisuus saada rodusta ajankohtaista tietoa.

Ongelmaksi saattaa muodostua myös rodun jakaantuminen entistä enemmän näyttely- ja käyttölinjoihin, joka voi jakaa niin jäsenistöä kuin kasvattajakin ja vaikeuttaa rotujärjestön toimintaa varsinkin mikäli jäsenistö riitaantuisi ja jakaantuisi eri yhdistyksiin. SSSK pyrkii luomaan suvaitsevaisempaa asennetta eri harrastusmuotojen kesken ja saamaan kaikkia harrastajia mukaan rotujärjestön toimintaan sekä säilyttämään suursnautserin monipuolisena harrastuskoirana sukulinjoihin tai väriin katsomatta.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2021-2025	<ul style="list-style-type: none"> - Kotisivujen sisällön kehittäminen (<i>hallitus, toimikunnat, webmaster</i>) - Julkaistaan kuvia ja mahdollisesti myös artikkeleita p&s värimuunnoksesta (<i>tiedotustoimikunta</i>) - Järjestetään vuosittain kaksi luonnetestiä (<i>jalostustoimikunta</i>) - Järjestetään koulutusta jalostustarkastukseen tähtääville koirakoille (<i>koulutus- ja kilpailutoimikunta, jalostustoimikunta</i>) - Pyritään järjestämään jalostustarkastus vuosittain (<i>koulutus- ja kilpailutoimikunta, jalostustoimikunta</i>) - Järjestetään kesäleirillä koulutusta palveluskoiralajeissa (<i>leiritiimi, koulutus- ja kilpailutoimikunta</i>) - Järjestetään mestaruuskilpailut (<i>koulutus- ja kilpailutoimikunta</i>) - Järjestetään erikoisnäyttely vuosittain ja annetaan osallistujalahjaksi kerhon muki (<i>näyttelytoimikunta</i>) - Pyritään nostamaan erikoisnäyttelyiden statusta ja tekemään siitä monipuolinen tapahtuma (<i>hallitus, toimikunnat</i>) - Järjestetään koulutusta trimmauksesta sekä näyttelyesittämisestä kesäleirillä (<i>leiritiimi, näyttelytoimikunta</i>) - Pyritään järjestämään vuosittain rodulle ulkomuotokatselmus (<i>jalostus- ja näyttelytoimikunta</i>) - Kannustetaan kasvattajia esimerkiksi kasvattajatapaamisia järjestämällä - Jatketaan terveystutkimusten taloudellista tukemista sekä terveystutkimustulosten julkaisemista vuosikirjassa (<i>hallitus koordinoi</i>) - Jatketaan vuosikirjan julkaisua vuosittain (<i>hallitus koordinoi</i>)
2021	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedotetaan terveystutkimusten tärkeydestä (<i>jalostustoimikunta</i>) - Kannustetaan kasvattajia järjestämään joukkotutkimustilaisuuksia (<i>jalostustoimikunta</i>)

2022	<ul style="list-style-type: none"> - Kutsutaan tuomari rodun kotimaasta Saksasta ja järjestetään erikoisnäyttelyn yhteyteen jalostustarkastus (valmistelut aloitetaan viimeistään vuonna 2020) - Julkaistaan Riiseni-lehdessä harrastajien kertomuksia (<i>tiedotustoimikunta</i>) - Tiedotetaan luonteen tärkeydestä (<i>jalostustoimikunta</i>) - Järjestetään kasvattajille ajankohtaispäivä (<i>jalostustoimikunta</i>)
2023	<ul style="list-style-type: none"> - Tiedotetaan perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä sekä keinoista sen ylläpitoon (<i>jalostustoimikunta</i>) - Toteutetaan kysely koskien koirien ei toivottua käytöstä (<i>jalostustoimikunta</i>)
2024	<ul style="list-style-type: none"> - Toteutetaan laajempi terveystarkastus (<i>jalostustoimikunta</i>)
2025	-

Taulukko 58. Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Jalostuksen tavoiteohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan sitä varten laadituilla diagrammeilla. SSSK päivittää kuvat kerran vuodessa sekä tekee selvityksen kunkin tehtävän tai projektin osalta. Tämä JTO:n seurantamateriaali esitetään vuosittain sääntömääräisen vuosikokouksen yhteydessä ja se julkaistaan Riiseni-lehdessä, rotujärjestön kotisivuilla sekä Vuosikirjassa.

PEVISAn vaikutusta seurataan vuosittain ja se esitetään myös vuosikokouksessa osana toimintakertomusta. Materiaali julkaistaan mm. Riiseni-lehdessä sekä Vuosikirjassa.

7. LÄHTEET

¹ SSSK ry, 1994, Juhlajulkaisu 40v, ² SSSK ry, 2004, Juhlajulkaisu 50v, ³ SSSK ry, toimintakertomukset vuosilta 2009-2018, ⁴ Suomen Kennelliitto ry, www.kennelliitto.fi, ⁵ Suomen Kennelliitto ry, KoiraNet –jalostustietojärjestelmä <http://jalostus.kennelliitto.fi>, ⁶ SSSK ry tietokanta, ⁷PSK Zuchtbücher 2009-2018, ⁸ SKK Hunddata www.skk.se, ⁹ SSSK:n kysely harrastajille 2014 ja Kysely 2019, ¹⁰ SSSK:n terveystarkastus 2005, 2012 ja 2019, ¹¹ Riiseni-lehdet 1/2016-2/2019, ¹² SSSK ry Vuosikirjat 2016-2017, ¹³ SSSK:n pentuekysely kasvattajille, ¹⁴ JTO 2001

8. LIITTEET

Liite 1 Yhteenveto vuonna 2019 tehdyn terveystarkastuksen vastauksista

Liite 2 Rotumääritelmä

Liite 3 JTO:n tavoitteiden toteutumisen seurantadiagrammit 2009-2025